นครสวรรค์
เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน
Nakhon Sawan : The Heart of Chinese Cultural Practices
那空沙旺：中国风俗文化之城



Paknampho Prachanukroh Foundation

มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์

北榄坡同德善堂基金会

Chinese Cultural Practices in Nakhon Sawan Province

แหล่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

那空沙旺中国文化之发源地

nscc.nsru.ac.th

ชื่อหนังสือ มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ : แหล่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์
พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ.2567 จำนวน 300 เล่ม
ISBN 978-616-8094-26-6

ที่ปรึกษา

นายทวี เสริมภักดีกุล	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์
ดร.สว่าง ภู่พัฒน์วิบูลย์	นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ศ.(เกียรติคุณ) ดร.อนุรักษ์ ปัญญานุวัฒน์	อุปนายกสภามหาวิทยาลัยพายัพ
ศ.ดร.สมยศ พลับเที่ยง	รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.ไชยรัตน์ ปราณี	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
พล.ต.อ.สมศักดิ์ จันทะพิงค์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์
นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์	ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์
นายเฉลิมพล โรจน์เจริญกุล	ประธานอำนวยการศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
นายสมชาย พัฒนาธรชัย	นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์
นายวิจิตร อัศวรัตน์	ผู้จัดการปกครองศาลเจ้าแม่หน้าผา
นายขจรเกียรติ เลาวกุล	ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
นายสมบูรณ์ เรืองเทพรัตน์	นายกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายกุลจิตต์ รัชดาศิวะกุล	รองนายกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายนวพันธุ์ เหมชาติวิรุฬห์	ผู้ช่วยเหรัญญิกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์	นายกสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายสมคิด ทองมงคลกุล	อุปนายกสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายศิลป จันทวัฒน์	ที่ปรึกษาสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ	ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว
นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ	ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์
นายวรพล ภัทราคณานนท์	หัวหน้าคณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
นางสาววรรณิศา กลิ่นชัย	ประธานคณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ปี 2567
นายอำนาจ กรเอี่ยม	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมแสงและครูฝึกสอนเอ็งกอพะบู๊

บรรณาธิการ

รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คณะทำงานฝ่ายเก็บข้อมูล

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง	หัวหน้าโครงการ
ผศ.ทัศนีพร วิศาลสุวรรณกร	คณะทำงาน
ผศ.ดร.สาวิตรี สอาดเทียน	คณะทำงาน
อาจารย์ ดร.อุบลนภา อินพลอย	คณะทำงาน
นางศุภลักษณ์ ใจเยี่ยม	คณะทำงาน
นางสาวชญาภัค เภาศรี	คณะทำงาน
นางสาวศิรินุช ครุฑธกะ	คณะทำงาน

ออกแบบปก

ว่าที่ร้อยตรี อนุ คุ้มเพชร นักวิชาการคอมพิวเตอร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โทร. (056) 219 100 ต่อ 2201
E-mail: anu.k@nsru.ac.th

พิมพ์ที่ : หจก.ริมปิงการพิมพ์ อำเภอเมืองนครสรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทร. (056) 224 736
E-mail: rimpinggraphic2539@gmail.com

จัดพิมพ์และสงวนสิทธิ์ โดย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ 9 ถนนสวรรค์วิถี ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
โทร./โทรสาร (056) 219 100 - 29 ต่อ 2200, 2201 hss@nsru.ac.th

คำนำ

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนานครสวรรค์ให้เป็นเมืองจีนแห่งที่สองของโลก (Second China Town) โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้รับผิดชอบและดำเนินโครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นหน่วยงานในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดทุกภาคส่วนทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและสมาคมองค์กรจีนของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการตลอดเวลากว่า 8 เดือน ที่ได้ขับเคลื่อนการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน รวมทั้งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสมาคมองค์กรจีนในการจัดเวทีสืบค้นข้อมูล และสนทนากลุ่มร่วมกับการค้นหาโจทย์ความต้องการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากสมาคมองค์กรจีน และกลุ่มประชาชนรอบศาลเจ้า รวมทั้งการนำเสนอ และวิเคราะห์บริบทคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมด้วยผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ และดำเนินการตามพันธกิจด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมตามกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นคุณค่า (Value-based Economy) และสร้างระบบนิเวศการวิจัยและนวัตกรรมเชิงพื้นที่ และกลยุทธ์ในการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ ในชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการศาสตร์ นำไปสู่การสร้างสำนึกรักท้องถิ่น

ความสำเร็จของโครงการที่เกิดขึ้นนี้ เป็นกระบวนการทำงานที่อาศัยความร่วมมือของคณาจารย์จากสาขาวิชาและคณะต่าง ๆ ทั้งคณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ ร่วมกับภาคีหลักในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ตลอดจนเกิดเวทีสร้างความรู้และความร่วมมือ (Cooperation Plan) ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) รวมถึงเสริมพลัง (Empowerment) การเกาะเกี่ยวทางสังคมระหว่างคนรุ่นเก่า คนรุ่นใหม่บนฐานสำนึกรักหวงแหนท้องถิ่นบนฐานทุนทางวัฒนธรรม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นแกนหลักในการจัดทีมคณะทำงานเพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาและชาวนครสวรรค์เชื้อสายไทย-จีน มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอดสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนเชื้อสายไทย-จีน ของพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันทั้ง 10 แหล่งเรียนรู้ ให้นำไปสู่การสร้างสำนึกรักหวงแหนและภาคภูมิใจในท้องถิ่น

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการฯ และการจัดทำหนังสือเล่มนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะให้สาระความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน เป็นหนังสือชุดการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ สำหรับเป็นหนังสืออ้างอิงเล่าให้ลูกหลานชาวจังหวัดนครสวรรค์สืบต่อไปอีกเล่มหนึ่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แสงทอง

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คำนิยม

เป้าหมายและภารกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น นั้นคือ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมและการบูรณาการความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย (ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม) ในการดำเนินโครงการพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านการวิจัยพบว่า ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ มีต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของผู้คน ซึ่งกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน เป็นกลุ่มคนที่ยังคงยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม และความเชื่อความศรัทธาต่อสิ่งที่บรรพบุรุษของตนเคารพนับถือ สิ่งเหล่านี้นั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีวัฒนธรรมจีนอันดีงาม การศึกษารวบรวมข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มชน ได้สร้างความรู้ของท้องถิ่นให้เกิดขึ้น ทั้งข้อมูลในอดีต การปรับเปลี่ยนและการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบประเพณีความเชื่อที่ดำรงอยู่ของชุมชน และกลุ่มคนนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ในฐานะสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นหน่วยประสานงานสำคัญยิ่งในการจัดเวทีสร้างความรู้ทางประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมไทย-จีน ที่หลากหลายผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมอย่างลงตัว ซึ่งสิ่งที่ดำรงอยู่และดำเนินอยู่ในพื้นที่นี้ล้วนเป็นเรื่องราวที่มีคุณค่าต่อสังคมมนุษย์ที่สามารถจะเชื่อมโยงผู้คนให้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดกลไกของการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และต่อยอดสร้างสรรค์ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครสวรรค์ต่อไป

จากสถานการณ์ความท้าทายที่มีต่อทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าว ประกอบกับการพิจารณาถึงทิศทางการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมของประเทศไทยและของจังหวัดนครสวรรค์ ในการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นกระบวนการต่อยอดงานบริการวิชาการตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาและชาวนครสวรรค์เชื้อสายไทย-จีน มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรมในพื้นที่ที่นำไปสู่สำนึกท้องถิ่น ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอดสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนเชื้อสายไทย-จีน เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกับการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ด้วยกระบวนทัศน์ใหม่เพื่อความเข้าใจท้องถิ่นแบบองค์รวม ผ่านการดำเนินโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนานครสวรรค์ให้เป็นเมืองจีนแห่งที่สองของโลก

ทั้งนี้ในฐานะอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ขอชื่นชมคณะผู้บริหารโครงการ คณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องของสาขาวิชาและคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ได้ทุ่มเทแรงกายและแรงใจในการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างศาสตร์และความเชี่ยวชาญ ตลอดจนความร่วมมือทางวิชาการระหว่างคณะ สาขาวิชาในครั้งนี้ ความสำเร็จจากการลงมือทำงานบริการวิชาการร่วมกับทุกภาคส่วนของจังหวัดนครสวรรค์ ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ให้ก่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและผู้สนใจ เป็นส่วนหนึ่งของการจุดประกายทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ในการร่วมกันต่อยอดการพัฒนาความหลากหลายของทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ต่อไป

ศาสตราจารย์ ดร.สมยศ พลับเที่ยง
รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คำนิยม

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 และการเข้าสู่การดำเนินการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ภายใต้กรอบการดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม สู่สังคมที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และสมดุลกับฐานทรัพยากรของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งยังมีแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ตระหนักถึงผลกระทบต่อชุมชน ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การขับเคลื่อนและพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์สู่เมืองอัจฉริยะ มีการพัฒนาทั้งโครงสร้างพื้นฐานและมุ่งสู่การยกระดับเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกภาคส่วน ประเด็นสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ไม่อาจมองข้าม คือ การพัฒนาย่านตลาดชุมชนเก่า โดยมีการคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบคือ ตรอกซุนหงษ์ ซึ่งเมื่อในอดีตมีความเจริญรุ่งเรืองและเป็นย่านตลาดการค้าที่สำคัญแหล่งหนึ่งของนครสวรรค์ เป็นแหล่งค้าขายอาหาร ของกิน และของใช้ของคนจีน กิจกรรมหนึ่งในแผนดำเนินงานภายใต้โครงการนี้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คือ การอนุรักษ์ และฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนจีนที่เป็นแหล่งค้าขายสินค้าที่หลากหลาย เป็นแหล่งรวมของอาหารจีนและการสืบทอดทางวัฒธรรมของทุกภาษา ทั้งจีนแต้จิ๋ว ไหหนำ ฮากกา กวางตุ้ง และฮกเกี้ยน เป็นความร่วมมือร่วมใจของภาคีหน่วยงาน เพื่อร่วมกันส่งเสริมพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน โดยมีแผนนำร่องให้ชุมชนได้เกิดการปรับปรุงดูแลอาคาร สถาปัตยกรรมที่เป็นทุนเดิม ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและถนนหน้าบ้านเรือนให้สวยงามมากขึ้น โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพลิกฟื้นตรอกซุนหงษ์ให้กลับมามีชีวิตชีวา เป็นแหล่งท่องเที่ยวย่านตลาดชุมชนจีนเก่าของจังหวัดนครสวรรค์ นำความภาคภูมิใจและความหวงแหนในอัตลักษณ์ชุมชนจีน ย่านตลาดเก่ากลับมาให้คนนครสวรรค์และนักท่องเที่ยวได้ซึมซับวิถีวัฒนธรรมจีนตลาดปากน้ำโพ ให้เป็นจุดท่องเที่ยวอีกแห่งของตลาดปากน้ำโพ โดยมีแผนพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้และจำลองบรรยากาศ ร้านค้าอาหารการกินเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ร้านค้าใดที่เคยปิดก็สามารถปรับปรุงพัฒนาและเปิดเป็นร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึก มีเรื่องราวของบ้าน มีขนมอาหารจีนโบราณ และเครื่องดื่มบริการ ตลอดจนสร้างแผนพัฒนาพื้นที่ในอนาคตให้สามารถรองรับการใช้พื้นที่การจัดงานเทศกาลและกิจกรรมการเรียนรู้สร้างสรรค์ต่าง ๆ ของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์

หนังสือ **“มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ : วิถีวัฒนธรรมจีนแต้จิ๋วในนครสวรรค์”** ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เล่มนี้ ถือเป็นผลงานสร้างสรรค์วิชาการทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าชิ้นหนึ่ง ซึ่งคณะทำงานฝ่ายข้อมูลได้พยายามนำเสนอชุดความรู้ด้านประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของเมืองนครสวรรค์ในรูปแบบหนังสือการเรียนรู้ โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้อาวุโสและลูกหลานชาวจีนจากทุกสมาคมองค์กรจีนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้คณะทำงานฝ่ายข้อมูลและฝ่ายต่าง ๆ ของโครงการยังได้สละเวลาทั้งแรงกายแรงใจในการเล่าเรื่องราววิถีชีวิตความเป็นอยู่ วิถีการปฏิบัติและพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนา และเทพเจ้าที่นับถือจึงเป็นโอกาสสำคัญที่ทำให้เรื่องราวของคนในท้องถิ่นถูกเรียบเรียงและนำเสนอข้อมูลออกมาเป็นหนังสือชุดการเรียนรู้ทั้ง 10 แหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน และการสร้างบทเรียนท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

นายทวี เสริมภักดีกุล
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์

สารบัญ

หน้า

ปกรอง ..... ก

คำนำ ..... ค

คำนิยม ..... จ

สารบัญ ..... ฌ

บทความ : มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ จังหวัดนครสวรรค์ 1

บทความภาษาไทย 1

บทความภาษาอังกฤษ 13

บทความภาษาจีน 27

1. มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ : วิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์ 39
   - 1.1 ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน และการดำเนินชีวิตของชาวจีนในนครสวรรค์ 39
   - 1.2 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนในสังคมนครสวรรค์ 43
   - 1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนแต้จิ๋วและคนในท้องถิ่นนครสวรรค์ (การปรับตัว/ผสมผสานทางวัฒนธรรม) 43
2. ความเป็นมาและการดำเนินงานของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ในนคสวรรค์ 49
   - 2.1 การก่อตั้งมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์นครสวรรค์ 49
   - 2.2 วัตถุประสงค์และการดำเนินงานของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์นครสวรรค์ 52
   - 2.3 การบริหารงานของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ นครสวรรค์ 53
3. วัฒนธรรมของชาวจีนในจังหวัดนครสวรรค์ 53
   - 3.1 วัฒนธรรมด้านภาษา 53
   - 3.2 วัฒนธรรมด้านอาหาร 54
   - 3.3 วัฒนธรรมด้านการแสดง และการละเล่น 55
4. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวจีนในนคสวรรค์ 56
   - 4.1 ปัจจัยทางด้านสังคม 56
   - 4.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ 56
   - 4.3 ปัจจัยจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี 57

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5. การฟื้นฟู อนุรักษ์ แลสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนในนครสวรรค์..... 57
5.1 การอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมที่กำลังดำเนินการอยู่..... 57
5.2 การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนในนครสวรรค์ ร่วมกับหน่วยงาน และสถาบันการศึกษา..... 62
6. บทบาทของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์นครสวรรค์ ที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นนครสวรรค์..... 63
6.1 บทบาทที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นนครสวรรค์..... 63
6.2 บทบาทในด้านกิจกรรมสาธารณประโยชน์และสาธารณกุศลเพื่อชุมชน..... 64
6.3 บทบาทที่มีต่องานประเพณีการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ..... 66
เอกสารอ้างอิง..... 67
ภาคผนวก..... 68

มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ จังหวัดนครสวรรค์

กรณีศึกษาชุนชนจีนแต้จิ๋วและบทบาทองค์กรจีนมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ จังหวัดนครสวรรค์

การเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยของชาวจีนนั้น มีปรากฏหลักฐานการติดต่อสัมพันธ์ที่ยาวนานและต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ โดยมีสาเหตุของการอพยพมาหลายประการ เช่น ปัญหาประชากรในประเทศจีน ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างยากลำบากยากจนอดอยากจากภัยแล้ง รวมถึงปัญหาทางเศรษฐกิจ และปัญหาทางการเมือง เป็นต้น โดยมีการอพยพเข้ามาทางเรือสำเภาขนาดใหญ่ ตามเส้นทางลำน้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน และแม่กลอง ชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานตามหัวเมืองใหญ่ในประเทศไทย เช่น จังหวัดชลบุรี จันทบุรี กรุงเทพมหานคร และฉะเชิงเทรา เป็นต้น

โดยพื้นที่บริเวณสำเพ็งและเยาวราชในกรุงเทพฯ เป็นชุมชนชาวจีนขนาดใหญ่ที่มีอายุเก่าแก่และยาวนานกว่ากรุงเทพมหานครเสียอีก ในสมัยรัชกาลที่ 3 - รัชกาลที่ 5 มีการขยายตัวของชุมชนจีนในพื้นที่นี้ (Supang Chantavanich,2007) จากเอกสารทางวิชาการของ จี วิลเลี่ยม สกินเนอร์ มีบันทึกข้อมูลทางสถิติว่า เมื่อประมาณ พ.ศ.2460 มีจำนวนคนจีนในประเทศไทยจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนแต้จิ๋วและชาวจีนฮกเกี้ยน ถัดมาคือชาวจีนไหหนำ ชาวจีนกวางตุ้ง และชาวจีนแคะ ตามลำดับ (Natthicha Kongprakob,2017)

การอพยพของชาวจีนมีความเกี่ยวพันกับสายสัมพันธ์ทางเครือญาติและสังคมของชาวจีน เมื่อชาวจีนอพยพไปยังดินแดนต่าง ๆ มักจะเลือกอพยพหรือโยกย้ายไปยังชุมชนที่ชาวจีนกลุ่มเดียวกับตนอาศัยอยู่ด้วยกันจำนวนมาก หรือมีบทบาทสำคัญอยู่ในดินแดนนั้น ๆ (Darunee Kaewmuang et al,1999) และเครือข่ายความสัมพันธ์เชิงญาติมิตรและภาษาของชาวจีนโพ้นทะเลช่วยทำให้การทำธุรกิจข้ามพรมแดนเป็นไปอย่างง่ายดายมากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ในเครือญาติดังกล่าวทำให้เกิดความไว้วางใจและการไหลเวียนของข้อมูลทางการค้าภายในเครือข่ายเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว ประกอบกับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงช่วยส่งเสริมความร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศที่เป็นเศรษฐกิจเกิดใหม่ ซึ่งกฎระเบียบทางการค้ายังไม่เข้มแข็ง แรงงานชาวจีนโพ้นทะเลมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศเจ้าอาณานิคมซึ่งขาดแคลนแรงงาน

ตั้งแต่การอพยพมาจากโพ้นทะเลมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ คนจีนโพ้นทะเลไหลเวียนเข้าออกประเทศไทยอย่างไม่ขาดสายนานกว่า 100 ปี เป็นขุมพลังทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศไทย และด้วยลักษณะการรวมกลุ่มที่โดดเด่น มีการรวมกลุ่มในรูปขององค์กรการค้าและองค์กรทางสังคม โดยผ่านแซ่ ผ่านความเป็นท้องถิ่นเดียวกัน ผ่านสำเนียงพูด ผ่านองค์กรการกุศล ทำให้

คำสั่งสอน ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม พิธีปฏิบัติถูกถ่ายทอดมายังชนรุ่นหลังรุ่นแล้วรุ่นเล่า คุณลักษณะที่ชัดเจนประการหนึ่งของคนเชื้อสายจีน คือความขยัน อดทนอดกลั้น จนสามารถก่อร่างสร้างตัวขึ้นมาเป็นเจ้าของกิจการได้เป็นจำนวนมาก และกิจการจำนวนหนึ่งเติบโตขึ้นเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ จากทั้งหมดที่กล่าวมานั้น สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจนจากลักษณะการรวมกลุ่มและลักษณะการประกอบธุรกิจที่โดดเด่นของคนจีน คือทุนทางสังคม ซึ่งเป็นพลังสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนธุรกิจของคนจีนให้เข้มแข็งและประสบความสำเร็จ

ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม การอพยพตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยของชาวจีนโพ้นทะเลทุกกลุ่มภาษา ทั้งฮกเกี้ยน แต้จิ๋ว กวางตุ้ง ไหหนำ ฮากกา (แคะ) ทั้งที่เป็นคนจีนอพยพหรือลูกหลานจีนที่เกิดในประเทศไทย (ชาวไทยเชื้อสายจีน) เป็นเรื่องราวที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัว และวิถีการดำรงชีวิตให้สามารถอยู่ในสังคมไทยใน แต่ละช่วง แต่ละยุคสมัยของกลุ่มชนชั้นปกครอง การประคับประครองตนเองให้สามารถอยู่ร่วมกับนโยบายของรัฐบาลในทุกยุคสมัยให้ได้ นอกจากนี้ยังมีการยืดหยุ่นให้เข้ากับเงื่อนไขกฎเกณฑ์และสภาวการณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งประสานผลประโยชน์กับทางการไทยได้ ซึ่งชาวจีนยังถือว่าเป็นผู้บุกเบิกเส้นทางการค้า และธุรกิจผ่านของทุนจีนจากภายนอก ยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนผ่านที่เกิดขึ้นอาจจะมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต แต่ก็มิได้เป็นอุปสรรคต่อวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เคยมีมา ดังปรากฏได้ว่าในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา เอกลักษณ์ความเป็นจีนของชาวจีนโพ้นทะเลยังคงปรากฏให้เห็นได้ทั้งทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิต และในทางเศรษฐกิจซึ่งยังคงมีบทบาทสืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน โดยคนจีนได้มีการปรับเปลี่ยนตัวตนทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตบางประการเพื่อมิให้ความเป็นจีนเป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันกับคนไทย กระทั่งสามารถผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมอย่างแนบเนียนและกลายเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ไทยในที่สุด

ภาพสะท้อนอัตลักษณ์ทางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มชุมชนจีนแต้จิ๋วในตลาดปากน้ำโพที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญทางวัตถุ และกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ ตลาดปากน้ำโพ จากเดิมเป็นชุมชนที่เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยและทำมาหากินของกลุ่มคนจีนโพ้นทะเลที่เดินทางอพยพเข้ามา ซึ่งเคยมีวิถีชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรมแบบจีนแท้ดั้งเดิมกับความเป็นจีนที่ถูกกระแสความเปลี่ยนแปลงทั้งในรูปธรรมและนามธรรมที่เกิดขึ้น การรวมตัวของกลุ่มคนจีนแต้จิ๋วได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบจากเดิมที่รวมกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเล ตามตระกูลแซ่ ตามเครือญาติพี่น้อง ตามถิ่นที่อยู่เดิมจากเมืองต่าง ๆ ของมณฑลกวางตุ้ง ประเทศจีนนั้นจากเดิมที่มีการรวมกลุ่มตามตำบลอำเภอบ้านเกิด เช่น โผวเล้ง หมี่โอ้ว เตี้ยอัน เป็นต้น เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มของสมาชิกชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพมาอยู่ที่ตลาดปากน้ำโพเมื่อในอดีต การรวมกลุ่มช่วยเหลือสงเคราะห์

กันในหมู่คนจีนโพ้นทะเล มีการรวมกลุ่มเพื่อนสมัครพรรคพวกสังสรรค์กัน รวมทั้งระดมทุนในการช่วยเหลือเกื้อหนุนกัน มีกิจกรรมเพื่อพบปะพูดคุยกัน รวมกลุ่มทำกิจกรรมการกุศล การเล่นแชร์ และทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกันนั้น เป็นรากฐานที่สำคัญในการทำงานตามอุดมการณ์และวัตถุประสงค์แบบใหม่ในรูปของมูลนิธิการกุศล มีรูปแบบและลักษณะการดำเนินงานที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบและส่งผลต่อลักษณะการดำเนินงานหรืออุดมการณ์ร่วม แนวคิดเรื่องการตอบแทนแผ่นดินที่เข้ามาอยู่อาศัยของลูกหลานที่มีบรรพบุรุษเป็นชาวจีนโพ้นทะเล บทบาทของสมาคมองค์กรจีนของคนจีนรุ่นหลังในนามมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ทางสังคมของชุมชนจีนแต้จิ๋วในช่วงยุคสมัยต่อมาได้เป็นอย่างดี

การศึกษาความเป็นมาและลักษณะการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ทางสังคมของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ในฐานะของสมาคมองค์กรจีนที่มีบทบาทสำคัญและมีความผูกพันต่อชุมชนจีนในจังหวัดนครสวรรค์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นจึงสนใจศึกษาบทบาทการทำงานของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจถึงความเป็นมาและความเปลี่ยนแปลงของการใช้พื้นที่ทางสังคมเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟู และสืบสานประเพณีวัฒนธรรมจีนแต้จิ๋วในชุมชนจีนนครสวรรค์ ผ่านการชีวิตและการทำงานของลูกหลานจีนโพ้นทะเลในปัจจุบัน

ประวัติศาสตร์บอกเล่าชุมชนจีนแต้จิ๋ว ตลาดปากน้ำโพ

จากเอกสารทางวิชาการของ จี วิลเลี่ยม สกินเนอร์ ได้นำเสนอข้อมูลทางสถิติว่า เมื่อประมาณ พ.ศ.2460 มีคนจีนในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนแต้จิ๋ว และชาวจีนฮกเกี้ยน รองลงมาคือชาวจีนไหหนำ ชาวจีนกวางตุ้ง และชาวจีนแคะ เป็นลำดับสุดท้าย ในจำนวนชาวจีนดังกล่าวนอกจากจะอาศัยอยู่ที่กรุงเทพมหานครแล้ว บางส่วนยังอยู่ที่บริเวณอื่น ๆ ของไทยด้วย โดยเฉพาะในจังหวัดนครสวรรค์

“ตลาดปากน้ำโพ” จังหวัดนครสวรรค์ เป็นย่านถิ่นฐานของชาวจีนที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศไทย ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่านและน้ำปิง มีถนนโกสีย์ และสวรรค์วิถีเป็นถนนสายหลักผ่านกลางย่านตลาด ด้วยทำเลที่ตั้งของตลาดปากน้ำโพ ตั้งอยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมขนส่งทั้งทางน้ำและทางบก (ทางรถไฟ) ย่านตลาดปากน้ำโพจึงกลายเป็นที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ และเป็นแหล่งเศรษฐกิจการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่ง ชุมชนชาวจีนที่เกิดขึ้นในจังหวัดนครสวรรค์ มีการรวมตัวตามกลุ่มภาษาพูดของตนเอง และสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างกันกลุ่มภาษาหรือตระกูลแซ่ที่มาจากท้องถิ่นเดียวกัน ทั้งนี้สามารถจำแนกชาวจีนตามกลุ่มภาษาพูดได้ 5 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ แต้จิ๋ว กวางตุ้ง ไหหนำ ฮากกา (แคะ) และฮกเกี้ยน จากคำบอกเล่าถึงการเดินทางและการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามายังจังหวัดนครสวรรค์ของชาวจีนนั้น กลุ่มชาวจีนแต้จิ๋ว เป็นกลุ่มคนจีนที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย การเข้ามายังดินแดนไทยของชาวจีนเหล่านี้มีสาเหตุมาจากปัญหาความอดอยากและปัญหา

ทางการเมืองภายในของประเทศจีน อีกทั้งการเดินทางมายังประเทศไทย ก็เต็มไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากต้องเดินทางๆ เรือซึ่งใช้เวลานานและแออัดไปด้วยชาวจีนจำนวนมากดังเช่นที่ นายนำชัย อังสุธาร และนายปัญญา ตนาภิวัฒน์ ได้เล่าถึงการอพยพเข้ามายังนครสวรรค์ไว้อย่างน่าสนใจและสะท้อนให้เห็นประวัติศาสตร์การเดินทางอพยพและสภาพสังคมของพื้นที่ตลาดปากน้ำโพในอดีตที่สำคัญ”

“ปี พ.ศ.2490 เดินทางมาเมืองไทย ขึ้นเรือที่ท่าเรือคลองเตย เหตุผลที่ต้องมาเมืองไทยเพราะต้องการหางานทำและส่งเงินกลับไปเลี้ยงครอบครัวที่เมืองจีน แต่เดิมไม่ต้องการจะมาอยู่นานหรือคิดจะปักหลักอยู่เมืองไทยเลย แต่ก็อยู่มานาน มาอยู่เมืองไทย 68 ปีแล้ว ผมอพยพจากเมืองจีนมาอยู่นครสวรรค์มาอยู่ตามที่ญาติชวนมา ครอบครัวของผมมาอยู่กับลุง (พี่ชายของพ่อ) มาทำโรงงานเต้าเจี้ยวและต่อมาสืบทอดและขยายกิจการต่อถึงปัจจุบันนี้ เป็นโรงงานเต้าเจี้ยวจี้แซ จำได้ว่าการเดินทางสมัยนั้นจากก๊กเอ๊ยนั่งเรือไปซัวเถา คนในเรือ ประมาณ 400 คน จากหมู่บ้านต้องเดินทางโดยเรือมาที่ซัวเถา ประมาณ 50 กม. เรือเดินทางมาถึงเมืองไทยจะจอดที่เกาะสีชัง จ.ชลบุรี เพื่อจอดพักเรือ และอาหารในเรือก็หมด คนในเรือประมาณ 4,000 คน จากนั้นมาขึ้นที่ท่าเรือคลองเตย จำได้แม่นว่าที่นั่นมีปอเต็กตึ้งมาหุงข้าวต้มเลี้ยงคนในเรือมาจอดข้าง ๆ เรือ ต่อมา เมื่อได้เดินทางมาอยู่นครสวรรค์ สภาพบ้านเมืองในสมัยนั้นตั้งแต่บริเวณเกาะยมถึงสถานีรถไฟ ปากน้ำโพ เต็มไปด้วยแพเป็นร้อย ๆ แพ ยังมีโรงน้ำปลา โรงงาน ส่วนบนเกาะยมนั้นก็มีโรงเรียนจีนตงฮั้ว ซึ่งแต่เดิมตั้งอยู่บนเกาะยม ก่อนนั้นก็ประกอบอาชีพมาหลายอย่าง ตั้งแต่เริ่มต้นรับซื้อหัวไชเท้าและผักกาดเพื่อส่งเข้ากรุงเทพฯ ซึ่งชาวจีนส่วนใหญ่ที่มาเมืองไทยก็จะเริ่มต้นชีวิตจากการรับจ้างเป็นจับกัง โดยต้องเสียภาษีแรงงานจีนให้ราชการ”

นายนำชัย อังสุธาร
เจ้าของธุรกิจโรงงานเต้าเจี้ยวจี้แซ นครสวรรค์

“ผมเดินทางมาเมืองไทย ในปี พ.ศ.2492 ถ้าชั่วโมงนั้นไม่มามีสิทธิ์อดตาย แต่คนอื่น ๆ ที่มาคราวเดียวกันนั้น บ้านยังมีข้าวให้กิน แม้ว่าจะต้องกินข้าวกับมันเส้น แต่บ้านผมไม่มีกิน มีการพูดคุยกันแต่ละคนว่าทำไมต้องหนี และถ้าไม่หนีก็จะอดตาย หรือถ้าไม่อดตายก็จะต้องถูกเกณฑ์ไปเป็นทหาร ก่อนออกจากประเทศจีนนั้น ต้องเดินออกจากหมู่บ้านมาที่ซัวเถาโดยเดินเท้ามา สมัยก่อนถนนหนทางก็ไม่ได้สะดวกสบายเหมือนสมัยนี้ มีถนนใหญ่ให้เดิน ต้องเดินเลาะตามไหล่เขาบ้าง เข้ามาในเมืองถึงซัวเถารอขึ้นเรือ เรือที่ผมมานั้นเป็นเรือบรรทุกสินค้า มาดัดแปลงเป็นเรือโดยสารมาทั้งหมด 2,000 กว่าคน ยัดมาเหมือนกับปลากระป๋องเหมือนกับหมูที่ต้องเบียดกัน อาจเรียกว่าเรือบรรทุกหมูก็ได้ ใช้เวลาประมาณ 1 อาทิตย์ ขึ้นเรือจากซัวเถามาที่เมืองไทย เมื่อตอนอายุ 9 ขวบ หรือถ้านับแบบจีนจะเป็นอายุ 10 ขวบ เดินทางมาพร้อมกับแม่และเตี่ย

มีลูกชาย 4 คนและ ลูกสาว 1 คนซึ่งเพิ่งเกิดได้ 29 วันก็หอบหิ้วกันทั้งครอบครัวเพื่อเข้ามาเมืองไทย ขึ้นจากเรือลำนึง ได้ข้าวต้มถ้วยแรกของปอเต็กตึ๊งที่ได้จัดข้าวต้มวางเรียงไว้ รู้สึกคิดว่าข้าวถ้วยนี้อร่อยเหลือเกิน ครั้งแรกที่เป็นบุญคุณของปอเต็กตึ๊งกับพวกเรา ผมเติบโตและใช้ชีวิตอยู่ที่เพชรบุรี และเร่ร่อนไปหลาย ๆ ที่ ผมเคยไปอยู่ที่ลำปาง และต่อมาจึงได้มาอาศัยอยู่ที่นครสวรรค์เป็นเวลา 52 ปีแล้ว”

นายปัญญา ตนาภิวัฒน์

อดีตนายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์จังหวัดนครสวรรค์

ข้อมูลคำบอกเล่าจากผู้อาวุโสของตลาดปากน้ำโพ ช่วยสะท้อนภาพของสภาพบ้านเรือนในชุมชนจีนแต้จิ๋วตลาดปากน้ำโพ ในเรื่องการประกอบอาชีพ วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนในช่วงเวลาในอดีตไว้ได้น่าสนใจ

“สมัยก่อนชุมชนจีนคึกคัก ตรงบริเวณตึกแดง ตึกเหลือง ตึกขาว ซึ่งเป็นตลาดชุมชนคนจีน บริเวณตลาดวัดโพธิ์ จะมีย่านร้านอาหาร ในสมัยก่อนมีการจัดงานตรุษจีน 12 วัน โดยมีโรงงิ้ว และมหรสพอยู่ที่บริเวณชายหาด คนจะมาแย่งที่จองที่บนเสื่อเพื่อรอนั่งดูงิ้ว สมัยเด็กจำได้ว่า ต้องมีการกักน้ำไว้บริเวณริมชายหาด สำหรับดื่มกิน ซึ่งน้ำจะใสมาก ครอบครัวและบ้านของอาม่าแต่เดิมเปิดเป็นร้านขายของอยู่ที่ตึกแดง เป็นร้านขายข้าวและกับข้าว จำพวกจับเกี๊ยม ซึ่งบริเวณตึกเหลืองจะเป็นตลาดขายผ้า ขายผ้าถุง เสื้อผ้าคนแก่ ผ้าห่มต่าง ๆ บริเวณตึกขาวจะเป็นที่ตั้งโรงแรม และตึกแดงทางใต้ตรงตลาดชุนหงษ์จะเป็นโรงแรมตึกเหลืองในอดีต ที่ด้านล่างเปิดเป็นตลาด ด้านบนเป็นโรงแรม มีดาดฟ้านั่งชมวิวแม่น้ำเป็นสถานที่จัดงานได้ ตึกเจ้าพระยาไฟแนนซ์เดิมเป็นโรงแรมตึกขาว

นางจงกล ยนต์พินิจ

องค์สมมุติเจ้าแม่กวนอิมคนแรก

พื้นที่ทางสังคม ภาพสะท้อนความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม พื้นที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ชุมชนค้าขายจีนแต้จิ๋ว ศาลเจ้า และสมาคมองค์กรจีน มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์

บรรดาชาวจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานบริเวณตลาดปากน้ำโพต่างเกาะกลุ่มพึ่งพากันตามภาษาถิ่นของพวกพ้องตนเป็นพื้นฐาน ตลาดปากน้ำโพมีกลุ่มชาวจีนแต้จิ๋วเข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นจำนวนมาก และได้ร่วมกันสร้าง “ศาลเจ้าแม่หน้าผา” ศาลเจ้าที่เก่าแก่ของตลาดปากน้ำโพ สร้างขึ้นตั้งแต่เมื่อไรนั้นไม่ปรากฏหลักฐานหรือการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ตั้งอยู่ที่ถนนโกสีย์ขึ้นไปทางเหนือตลาดปากน้ำโพอยู่ริมแม่น้ำปิง เหตุที่เรียกว่า หน้าผาเพราะบริเวณที่ตั้งศาลเดิมนั้นอยู่ติดริมตลิ่งของแม่น้ำปิงเป็นลักษณะเป็นหน้าผาโขดหินสูงชัน ชาวบ้านจึงเรียกว่า หน้าผา ซึ่งได้พบไม้จันทร์ดำ ขนาดกว้าง 1 ฟุต สูง 2 ฟุต

แกะเป็นรูปเจ้าแม่ติดอยู่ซอกหินรวมกับไม้ที่แกะเป็นรูปอื่น ๆ จึงได้มีการอัญเชิญมาพร้อมกัน และสร้างศาลไม้เล็ก ๆ เป็นศาลชั่วคราวไว้บริเวณริมแม่น้ำนั้น และต่อมาได้มีการขอที่ดินจากชาวบ้านแถวนั้นเพื่อสร้างเป็นศาลเจ้า และปรับปรุงพัฒนามาเรื่อย ๆ ปัจจุบันได้ปั้นรูปเจ้าแม่และเปลี่ยนเครื่องทรงเป็นแบบจีน และรู้จักกันในนาม “ศาลเจ้าแม่หน้าผา”

ชาวบ้านในตลาดปากน้ำโพได้มากราบไหว้บูชา และเชื่อว่ามีความศักดิ์สิทธิ์มาก โดยเฉพาะคนเดินทางกับเรือที่แล่นผ่านมาหน้าผาจะต้องกราบไหว้ขอพรให้เดินทางปลอดภัย อาคารศาลเจ้าหลังใหม่เป็นสถาปัตยกรรมที่เป็นผลมาจากความสามัคคีของพ่อค้าประชาชนชาวนครสวรรค์ และเป็นที่สถานที่สถิตของเจ้าพ่อเจ้าแม่ที่คุ้มครองป้องกันภัยกับชาวนครสวรรค์ มีเทพเจ้าที่สำคัญในศาลเจ้า ได้แก่ เจ้าแม่หน้าผา ปึงเถ่าม่า เจ้าแม่ทองดำ (ทองสุก) เจ้าพ่อแควใหญ่ (เจ้าพ่อเทพารักษ์) ปึงเถ่ากง เจ้าพ่อกวนอู (กวนเสี่ยตี้กุง) เจ้าแม่สวรรค์ เจ้าพ่อจุ้ย-เจ้าพ่อจุ๊ ไฉ่สิ่งเอี้ย-เจ้าพ่อไท้ส่วยเอี๊ย



ภาพที่ 1 เจ้าแม่หน้าผา ปึงเถ่าม่า เจ้าพ่อแควใหญ่ (เจ้าพ่อเทพารักษ์) ปึงเถ่ากง เจ้าแม่ทองดำ (ทองสุก) เจ้าพ่อกวนอู (กวนเสี่ยตี้กุง)

ศาลเจ้าแม่หน้าผา ความสำคัญของศาลเจ้าจีนแต้จิ๋ว

ชาวจีนแต้จิ๋ว เป็นคนกลุ่มที่เคร่งครัดในขนบธรรมเนียมความเชื่อดั้งเดิม ทำให้ศาลเจ้ามีความสำคัญต่อชาวจีนมาก ศาลเจ้าจีนในตลาดปากน้ำโพ มีหลายแหล่ง ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความเก่าแก่และสร้างขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวจีน และใช้ประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อที่ปลูกฝังมาจากแผ่นดินเกิด นอกจากเป็นที่พึ่งทางใจแล้ว ชาวจีนยังใช้ศาลเจ้าเป็นสถานที่พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อคิดในการทำมาหากิน เมื่อชาวจีนตั้งที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง การทำมาหากินเริ่มมั่นคง ชาวจีนมักตั้งชมรม สมาคม

และมูลนิธิขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือชาวจีนด้วยกันในด้านการประกอบอาชีพ สวัสดิการ และเป็นศูนย์กลางข่าวสารตลอดจนการจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ให้แก่สังคมไทย

ศาลเจ้าจีน ยังเป็นภาพสะท้อน “ความเป็นจีน” ของกลุ่มลูกหลานชาวจีนในตลาดปากน้ำโพ ในการเคารพนับถือเทพเจ้า และขอพรจากเทพเจ้าในการดลบันดาลความสำเร็จ ความโชคดี และมั่งคั่งร่ำรวยของผู้ที่มากราบไหว้ขอพร “ความเป็นจีน” จากศาลเจ้าในแง่สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม กลายมาเป็น “จุดร่วม” บางอย่างของลูกหลานชาวจีน และ “จุดร่วม” บางเรื่องของประชาชน และนักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดนครสวรรค์ที่ต้องแวะมาสักการะ ขอพรและกราบไหว้เทพเจ้าประจำศาลเจ้าแม่หน้าผาแห่งนี้

เมื่อเศรษฐกิจของไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ตลาดปากน้ำโพนครสวรรค์ได้พัฒนา พร้อมกับมีการขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ภายใต้กระแสทุนนิยม ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของชาวนครสวรรค์ ที่เปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ และการค้าขนาดเล็กไปสู่เศรษฐกิจแบบการค้า และอุตสาหกรรมภายในตัวเมืองและชุมชน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากคำสัมภาษณ์และคำบอกเล่าของกลุ่มผู้อาวุโสชาวจีนในตลาดปากน้ำโพ และการศึกษารวบรวมข้อมูลองค์กรหรือหน่วยของการจัดองค์กรทางสังคม (Social organization unit) ที่เกิดขึ้นในตลาดปากน้ำโพ ทั้งสมาคมองค์กรจีนที่ตั้งขึ้น ในรูปแบบใหม่ แทนที่ระบบการทำงานสงเคราะห์เดิมตามกลุ่มภาษา จึงได้เริ่มต้นขึ้นในนาม มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาและมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือสงเคราะห์คนจีนโพ้นทะเล หรือกลุ่มคนจีนที่อพยพเข้ามาทำมาหากิน และตั้งถิ่นฐานในนครสวรรค์

ปัญญา ตนาภิวัฒน์ เล่าให้ฟังถึงการทำงานระยะเริ่มต้นของมูลนิธิว่า *“ก่อตั้งขึ้นมาจากพลังของกลุ่มคนจีนในตลาดปากน้ำโพ จากกลุ่ม 5 ภาษา ได้แก่ ชาวจีนแต้จิ๋ว ที่ถือว่าเป็นกลุ่มคนจีนที่มีจำนวนมากที่สุด รองมาคือ ฮากกา กวางตุ้ง ไหหนำ (ไหหลำ) และฮกเกี้ยน ที่มีจำนวนน้อยที่สุด โดยได้รวบรวมผู้นำจากกลุ่มจีน 5 ภาษาเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน และสร้างการยอมรับในกลุ่มคนจีนโพ้นทะเล โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ ชาวจีนโพ้นทะเลเมื่อทุกคนมีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น ที่มั่นคงแล้ว ก็จะมองถึงเรื่องการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม วัตถุประสงค์หลักในการทำงาน ได้แก่ การทำประโยชน์ด้านการศึกษาช่วยเหลือผู้ยากไร้ ก่อตั้งมูลนิธิ เริ่มจากกลุ่มพ่อค้าที่มีฐานะดีในตลาดเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งขึ้น ตลอดจนการชักชวนกลุ่มพ่อค้าลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลจากกลุ่มภาษาต่าง ๆ ทั้ง 5 ภาษาที่มีจิตอาสา เสียสละ ต้องการทำงานสาธารณะกุศล และเพื่อตอบแทนแผ่นดินไทยที่ให้ที่อยู่อาศัยและทำมาหากินค้าขาย เลี้ยงดูลูกหลานให้มีความเจริญรุ่งเรืองสืบมา แต่ปัจจุบันขยายตัวและรูปแบบการทำงานกว้างขวางขึ้น และยังได้รับการสนับสนุนจากมวลชนมากขึ้น ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการที่กรรมการมูลนิธิมาจากการเลือกตั้ง โดยผู้มีความรู้*

ความสามารถ และตั้งใจที่จะเข้ามาทำงานเพื่อส่วนรวม จึงได้รับการเลือกให้เข้ามาเป็นผู้นำ ที่คือจุดเริ่มต้นและการพัฒนาของมูลนิธิแห่งนี้”

นายปัญญา ตนาภิวัฒน์
ที่ปรึกษากรรมการมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ส่งผลให้การรวมกลุ่มของคนหรือสมาคมองค์กรจีนต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนบทบาท วัตถุประสงค์และรูปแบบไปจากเดิมตามยุคสมัย และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน แต่ยังมีความพยายามของสมาชิกในรุ่นลูกหลานที่ต้องการสะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจีนของแต่ละกลุ่มภาษาผ่านกิจกรรมทางสังคมของกลุ่มองค์กรที่แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่ในสังคม เช่น คำบอกเล่าของ พิศาล พรหมสวัสดิ์ ผู้จัดการสมาคมจีนเตี้ยอันนครสวรรค์ ดังนี้

“จังหวัดแต้จิ๋ว อยู่ในมณฑลของกวางตุ้ง ในอดีตเป็นการรวมกลุ่มของคนจีนที่อยู่ในตลาดปากน้ำโพที่มาจากหมู่บ้านเดียวกัน แต่ปัจจุบันคนเหล่านั้น (สมาชิก) เสียชีวิตไปหมดแล้ว บทบาทและจุดประสงค์การก่อตั้งของสมาคมจึงเปลี่ยนไป ปัจจุบันนี้การทำงานร่วมกับมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ เป็นที่ปรึกษาฝ่ายพิธีการ (พิธีการฝ่ายจีน) เป็นงานสังคมที่มูลนิธิยังคงมีการสืบทอดวัฒนธรรมจีนด้านภาษาและวัฒนธรรมประเพณี โดยผ่านการเขียนอักษรจีนในงานต่าง ๆ ที่มีคนมาให้เขียน เช่น คำอวยพรในงานแต่งงาน คำไว้อาลัยในงานศพ “เลี้ยงดูฉันมา ฉันยังไม่ได้ตอบแทนขอให้คุณพ่ออยู่อย่างสงบ” การจัดพิธีกรรมแบบจีน เช่น พิธีกงเต็กในงานศพ การสงเคราะห์ศพและจัดงานตามประเพณีจีนและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น งานทิ้งกระจาด”

พิศาล พรหมสวัสดิ์
ผู้จัดการทั่วไปสมาคมจีนเตี้ยอันนครสวรรค์
ที่ปรึกษานายกสมาคมส่งเสริมดนตรี เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
ที่ปรึกษาฝ่ายพิธีการมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์

สถานะของทุนทางสังคมที่มีผลต่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดนครสวรรค์

มิติด้านบรรทัดฐาน คือ แบบแผนสำหรับยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ หรือแบบพฤติกรรมกฎเกณฑ์ หรือแบบพฤติกรรมกฎเกณฑ์ หรือคตินิยมที่สังคมกำหนดไว้เป็นมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติที่สังคมยอมรับว่าดีและถูกต้อง ในมิติบรรทัดฐาน ส่วนใหญ่แสดงออกมาในรูปแบบการทำความดี การปฏิบัติตามกฎระเบียบ เพื่อรักษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนเอาไว้ รวมถึงค่านิยมที่ดีงามในการ

ดำเนินชีวิต เช่น การกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ บิดามารดา การเคารพผู้อาวุโส การบริจาคทาน การทิ้งกระจาด การเสียสละเพื่อส่วนรวม ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

มิติด้านความไว้วางใจ พบว่า ความเชื่อใจ ความไว้วางใจ เป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ๆ นั้นกับบุคคลอื่น ๆ ที่ปรากฏในรูปแบบสัมพันธภาพที่ดีต่อกันการให้เครดิตกัน เนื่องจากชุมชนจีนปากน้ำโพเป็นชุมชนการค้ามายาวนาน การค้าย่อมต้องมีการให้เครดิตกันแก่กัน แต่คู่ค้าย่อมต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกันจึงจะเกิดความเชื่อใจและไว้วางใจ คนในชุมชนมีความไว้เนื้อเชื่อใจต่อกันมีการจัดกิจกรรมร่วมกัน คนในชุมชนมีความเชื่อใจในเรื่องการบริหารเงินของชุมชนค่อนข้างสูง หากมีการจัดกิจกรรมคณะทำงานของชุมชนจะเก็บเงินจากคนในชุมชน องค์กรสมาคมแล้วนำไปบริหารงานต่อ

มิติด้านเครือข่าย คือความเกี่ยวพันและผูกพันระหว่างกันของบุคคล ซึ่งประกอบขึ้นเป็นครอบครัว เครือญาติ เพื่อน คนรู้จัก และเพื่อนร่วมองค์กร รูปแบบคณะทำงานหรือคณะกรรมการที่เข้ามาร่วมกันทำงานเพื่อส่วนรวมไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตน การเกี่ยวพันระหว่างกันและกันของคนในสังคมกลุ่มกิจกรรมหรือกลุ่มอาชีพองค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม



ภาพที่ 2 อาคารที่ทำการมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ เรียกเป็นภาษาจีนว่า “ปักน้ำโพท่งเต็กเซียงติ้ง”
สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ 200/3 ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์
ฝั่งฌาปนสถาน วัดนครสวรรค์พระอารามหลวง
https://www.facebook.com/มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ นครสวรรค์

สำนักงานที่ตั้งจากเดิมเป็นอาคารไม้ ต่อมาได้มีการสร้างเมรุ เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและพิธีกรรมในประเพณีสำคัญของชาวจีนที่ปฏิบัติสืบสานต่อกันมา เช่น งานทิ้งกระจาด เทศกาลเช็งเม้ง (ไหว้บรรพบุรุษ) และ ประเพณีตรุษจีนไหว้เจ้า และการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ มีการสร้างโรงเรียนประชานุเคราะห์ เป็นอาคาร 4 ชั้น 2 หลัง และหอประชุมขนาดใหญ่สามารถเป็นที่จัดงานเลี้ยงได้ สำหรับชาวไทยและชาวจีน และยังเป็นสนามกีฬาในร่มได้อีกด้วย โรงเรียนมีเนื้อที่รวม 36 ไร่ สร้างศาลาและทำถนนลาดยางเข้าไปในสุสานของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ในพื้นที่บริเวณของที่ทำการมูลนิธิฯ ได้มีการสร้างสนามเด็กเล่น เพื่อให้เด็ก ๆ ได้ใช้เล่นออกกำลังกาย เพื่อให้เด็กนักเรียนเดินทางมาเรียนหนังสือได้สะดวก

ทางด้านการศึกษา เนื่องจากการขอจดทะเบียนเป็นโรงเรียนสอนภาษาจีน และการอนุรักษ์สืบสานภาษาและวัฒนธรรมจีน เพื่อที่จะปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของมูลนิธิฯ บริการให้กับประชาชนโดยไม่มีการแบ่งแยกกัน

สำหรับทางด้านงานบรรเทาทุกข์ ไปยังพื้นที่ต่าง ๆ และตามจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดตาก พิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์ ตะพานหิน บ้านภาชี สุโขทัย กำแพงเพชร พื้นที่ใกล้ ๆ ก็มี อาทิเช่น ตาคลี ท่าซุด ส่วนด้านอัคคีภัยและอุทกภัยที่เกิดขึ้น มูลนิธิฯ ก็ได้ส่งน้ำไปบรรเทาทุกข์เป็นเวลาแรมเดือน เช่น ตอนเกิดอุทกภัยทางภาคใต้ของประเทศไทย

64 ปีที่ผ่านมาของการบริหารและดำเนินงานของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ (ก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ.2503) เป็นการทำงานสาธารณกุศลร่วมกันจากผู้นำของกลุ่มองค์กรจีน 4 ภาษา ได้แก่ ผู้แทนจากสมาคมไหหนำ จากสมาคมกว๋องสิว จากสมาคมฮากกา มาทำงานร่วมกันในนามคณะกรรมการมูลนิธิฯ มุ่งเน้นหลักสำคัญในการทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลประโยชน์ การทำประโยชน์ด้านการศึกษา สงเคราะห์และช่วยเหลือผู้ยากไร้ ด้านงานสาธารณกุศล ได้แก่ การบรรเทาทุกข์ การช่วยเหลือบริจาคโลงศพ ฝังศพให้ และทำการฌาปนกิจให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ให้กับคนยากไร้ เยี่ยมเยียนคารวะผู้สูงอายุ งานมงคล งานศพ งานสาธารณกุศล ผู้ปฏิบัติงานทั้งหลายในมูลนิธิ ล้วนทุ่มเทอย่างเต็มที่ ไม่กล้าละเลยล่าช้า ทุก ๆ ท่าน รู้ดีว่าเมื่ออุทิศตัวให้กับสังคมแล้ว ก็เหมือนเป็นข้ารับใช้ของสาธารณะ กรรมการที่อยู่ในคณะอำนวยการและบริหาร ล้วนมีส่วนอุทิศงานอย่างมากมายให้กับมูลนิธิ และให้ความร่วมมือทุกภาคส่วนของจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งกรรมการปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถและมีความเสียสละตั้งใจทำงานเพื่ออุทิศตนต่อสาธารณกุศล






ภาพที่ 3 การปฏิบัติตามจารีตของลูกหลานชาวจีนเพื่อรักษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนจีน รวมถึงค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต
https://www.facebook.com/มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ นครสวรรค์

ผลงานที่สร้างความภาคภูมิใจของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ได้แก่

1. การให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัย และยากไร้ต่าง ๆ เช่น การมอบเครื่องอุปโภค บริโภค ข้าวสาร น้ำดื่ม บริจาคโลงศพ เป็นต้น
2. การสนับสนุนงานสาธารณประโยชน์ โดยประสานความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากองค์กรอื่นๆ เพื่อรับการสนับสนุน เช่น มูลนิธิป่อเต็กตึ้ง กรุงเทพมหานคร
3. การช่วยเหลือสงเคราะห์ต่อครอบครัวผู้ยากไร้ และมีฐานะยากจนในเรื่องการจัดการศพงานฌาปนกิจศพ บริจาคหีบศพและโลงศพสำหรับผู้ยากไร้
4. การสนับสนุนงานด้านการศึกษา ภาษาและวัฒนธรรมจีนให้แก่ลูกหลานประชาชนจังหวัดนครสวรรค์
5. การอบรมสั่งสอนและปลูกฝังคติ ความเชื่อทางศาสนา (ขงจื่อ) การจัดกิจกรรมตามเทศกาลและประเพณีวัฒนธรรมชาวจีนเพื่อให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้รากเหง้าและวัฒนธรรมที่อยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ การโครงการแลกเปลี่ยนครูสอนภาษาจีนจากสมาคมจีน ในมณฑลกวางสี

กิจกรรมการพัฒนาด้านการศึกษาและเสริมสร้างทักษะความสามารถของนักเรียนโรงเรียนประชานุเคราะห์ เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในรูปสหศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3







ภาพที่ 4 กิจกรรมการทำงานด้านสาธารณกุศล สงเคราะห์ผู้ยากไร้ จังหวัดนครสวรรค์
https://www.facebook.com/มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ นครสวรรค์

บทบาทของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ที่มีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ตั้งแต่ในอดีตที่มีการอพยพย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทย โดยมาจากหมู่บ้านเดียวกัน ตระกูลแซ่เดียวกัน จึงมีความรู้สึกเป็นพวกพ้องเดียวกัน มีความห่วงใย เอื้ออาทร และช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การสร้างกลุ่ม รวมกลุ่มของคนหมู่บ้านเดียวกัน ไปมาหาสู่ทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ ร่วมกัน หรือรวมกลุ่มเครือข่ายไว้ด้วยกัน และการเสียสละตนเพื่อทำประโยชน์ต่อส่วนรวมในนามกลุ่มภาษา จากแต่ละกลุ่มชาวจีน 5 ภาษา มาร่วมกันแบบเป็นทางการในนามมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์

บทบาทที่มีต่องานประเพณีวัฒนธรรมจีน และประเพณีการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ อาจกล่าวได้ว่า ชาวจีนแต้จิ๋ว มีวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ที่ยังคงยึดมั่นศรัทธาโดยมีพื้นฐานปฏิบัติหรือความเชื่อทางด้านแนวคิด ปรัชญาต่าง ๆ เช่น ลัทธิเต๋าที่เน้นการประกอบพิธีกรรมการกราบไหว้เทพเจ้า เน้นการกลับสู่ธรรมชาติ ส่วนลัทธิขงจื้อที่จะมุ่งเน้นระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง พ่อแม่ลูก เป็นต้น อีกทั้งศาสนาพุทธนิกายมหายานที่มุ่งเน้นปรัชญาการเสียสละ ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ที่คนในชุมชนจีนปากน้ำโพยึดถือปฏิบัติต่อกันมาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เช่น พิธีแต่งงานแบบจีน พิธีงานศพ (กงเต็ก) ส่วนเทศกาลไหว้เจ้าโดยเฉพาะในช่วงเทศกาลตรุษจีน จังหวัดนครสวรรค์มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมจีน เกิดกิจกรรมประเพณีที่ยิ่งใหญ่จังหวัดหนึ่ง คืองานประเพณีการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ที่มีการสนับสนุนและอนุรักษ์สืบสานจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพในช่วงตรุษจีน ซึ่งเป็นกิจรรมที่สะท้อนภาพความสามัคคีและประสานความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนในจังหวัดนครสวรรค์ที่มีเอกลักษณ์สะท้อนถึงวิถีวัฒนธรรมจีนได้อย่างต่อเนื่องและยาวนาน

Case study of the Teochew Chinese Community and the Role of the Paknampho Prachanukroh Foundation, Nakhon Sawan Province

The evidence of the long-standing and continuous relationship of Chinese residents in Thailand dates back to the Sukhothai, Ayutthaya, Thonburi, and Rattanakosin eras. There are several reasons for their migration, such as population issues in China, difficult living conditions, poverty, droughts, economic problems, and political issues, among others.

Chinese immigrants arrived in Thailand via large junks, following routes along the Chao Phraya River, Tha Chin River, and Mae Klong River. These immigrants established settlements in major cities such as Chonburi, Chanthaburi, Bangkok, and Chachoengsao, among others. The areas of Sampheng and Yaowarat in Bangkok became significant Chinese communities, which are older and more enduring than Bangkok itself. During the reigns of King Rama III to King Rama V, there was an expansion of the Chinese community in these areas (Chantavanich, 2007). According to academic documents by G. William Skinner, statistical records indicate that around 1917, the Chinese population in Thailand was substantial. The majority were Teochew, followed by Hokkien, Hainanese, Cantonese, and Hakka Chinese, respectively (Kongprakob, 2017).

The migration of Chinese people is closely related to kinship and social networks among the Chinese. When Chinese people migrated to different territories, they often chose to relocate to communities where many members of their own ethnic group lived or played a significant role (Kaewmuang et al., 1999). These kinship and linguistic networks among overseas Chinese facilitated cross-border business operations. Such relationships fostered trust and allowed for the rapid flow of commercial information within the network. Combined with knowledge of local cultures, these factors promoted trade cooperation between emerging economies, where trade regulations were still weak. Overseas Chinese labor significantly contributed to the economic and industrial development of colonial countries, which were experiencing labor shortages.

Since their migration from overseas during the reign of King Rama V up to the present day, overseas Chinese have continuously flowed in and out of Thailand for over 100 years. They have been a significant economic and cultural force in the country. With their distinctive group formation, they have organized themselves into trade and social organizations based on clan affiliations, local origins, dialects, and charitable organizations. This structure has allowed teachings, beliefs, traditions, and

practices to be passed down through generations. A notable characteristic of those of Chinese descent is their diligence and perseverance, enabling many to establish and grow their own businesses, some of which have expanded into large enterprises. From all the aforementioned aspects, one prominent feature of the group formation and business practices of the Chinese community is social capital, which has been a crucial force in strengthening and ensuring the success of their businesses.

The cultural history and migration of all Chinese linguistic groups, including Hokkien, Teochew, Cantonese, Hainanese, and Hakka, whether they were Chinese immigrants or their descendants born in Thailand (Thai-Chinese), reflect their adaptation and way of life within Thai society through various periods and under different ruling classes. They have managed to align themselves with government policies throughout different eras, being flexible with local conditions and regulations, and harmonizing their interests with those of the Thai authorities.

The Chinese have also been pioneers in trade routes and business, supported by external Chinese capital. While transitions over time might have impacted their way of life, these changes have not hindered the preservation of their traditional lifestyles. For instance, since the end of World War II, the distinct Chinese identity of the overseas Chinese has remained evident in social, cultural, and economic practices, which continue to play a significant role to this day. The Chinese community has adjusted certain aspects of its cultural identity and lifestyle to ensure that their Chineseness does not hinder coexistence with the Thai people. This cultural integration has become so seamless that the Chinese have become an integral part of Thai history.

The evolving identity of the Teochew Chinese community in the Paknampho Market reflects the impact of economic development on social and cultural changes among the newer generations of Thai-Chinese. Initially, Paknampho Market was a community inhabited and worked in by overseas Chinese immigrants who maintained traditional Chinese social and cultural ways of life. However, these traditional characteristics have been influenced by both tangible and intangible changes. The original formation of the Teochew Chinese community, based on family names, kinship, and shared localities from different cities in Guangdong Province, China, has transformed. In the past, groups were organized based on hometown districts, such as Pow Leng, Meiwou, and Tie Ann, to support fellow overseas Chinese who had migrated to Paknampho Market. This mutual support involved fundraising to assist each other and activities such as social gatherings, community savings group and charitable work. These activities formed the foundation for new ideologies and objectives within charitable foundations. The concept of repaying the land of residence, embraced by descendants of overseas Chinese ancestors,

has evolved. The role of Chinese organizations established by later generations; such Paknampho Prachanukroh Foundation reflects this transformation in the social use of space within the Teochew Chinese community. These changes are evident in how the community's functions and collective ideologies have adapted over time.

The study of the history and changes in the use of social space by the Paknampho Prachanukroh Foundation, an influential Chinese organization with strong ties to the Chinese community in Nakhon Sawan Province, is of significant interest. This research focuses on the role and operations of the Paknampho Prachanukroh Foundation, aiming to understand its history and the transformation of social space usage. The objective is to conserve, restore, and continue Teochew Chinese traditions and culture within the Chinese community in Nakhon Sawan. This will be examined through the lives and work of descendants of overseas Chinese in the present day

Oral history of the Teochew Chinese Community in Paknampho Market

According to the academic documents by G. William Skinner, statistical data indicates that around 1917, there was a substantial Chinese population in Thailand. The majority were Teochew, followed by Hokkien, Hainanese, Cantonese, and lastly, Hakka. Besides residing in Bangkok, some of these Chinese people also lived in other areas of Thailand, particularly in Nakon Sawan Province.

Paknampho Market in Nakon Sawan Province is one of the oldest Chinese settlements in Thailand. It is situated along the Nan and Ping Rivers, with Kosi and Sawanwithi Roads serving as the main thoroughfares through the market area. Due to its strategic location near transportation routes both by water and rail, Paknampho Market became a significant residential and economic hub.

The Chinese community that emerged in Nakhon Sawan organized itself according to linguistic groups, fostering relationships based on shared language or clan affiliations from the same locality. The Chinese in Nakhon Sawan can be categorized into five major linguistic groups: Teochew, Cantonese, Hainanese, Hakka (Kae), and Hokkien. According to accounts of their migration to Nakhon Sawan, the Teochew Chinese are the largest Chinese group in Thailand. Their migration to Thailand was driven by famine and political issues in China. The journey to Thailand was arduous, often involving crowded and lengthy sea voyages.

Notably, Mr. Namchai Angsuthan and Mr. Panya Tonapiwat narrated the migration to Nakhon Sawan, offering insightful reflections on the migration history and the social conditions of Paknampho Market in the past.

"In 1947, I traveled to Thailand, arriving by ship at the Khlong Toei port. The reason for coming to Thailand was to find work and send money back to support my family in China. Originally, I did not intend to stay long or settle in Thailand, but I have now been here for 68 years. I migrated from China to Nakhon Sawan, following an invitation from relatives. My family came to live with my uncle (my father's older brother), and we started a soy sauce factory, which has since been inherited and expanded to what it is today, the Ji Sae Soy Sauce Factory. I remember the journey well. We traveled from Kik Ie village, took a boat to Shantou, with approximately 400 people on board. The journey by boat from the village to Shantou was about 50 kilometers. When the boat arrived in Thailand, it docked at Ko Sichang in Chonburi Province for a rest stop. The food on the boat ran out, as there were about 4,000 people on board. After that, we disembarked at the Khlong Toei port. I distinctly remember the Poh Teck Tung Foundation providing congee for the people on the boat. Later, when I arrived in Nakhon Sawan, the city at that time from Koh Yom to Paknampho Railway Station was filled with hundreds of rafts and fish sauce factories. On Koh Yom, there was the Tung Hua Chinese School, originally located there. Before settling in Nakhon Sawan, I engaged in various occupations, starting with buying radishes and mustard greens to send to Bangkok. Most Chinese who came to Thailand began their lives as laborers, having to pay a Chinese labor tax to the government.

Mr. Namchai Angsuthan,
Owner of Ji Sae Soy Sauce Factory, Nakhon Sawan

"I traveled to Thailand in 1949. At that time, if I hadn't come, I would have starved to death. However, others who came with me still had rice to eat at home, even if it was just rice with sweet potato. But my family had nothing. We discussed among ourselves why we had to escape. If we didn't, we would either starve or be conscripted into the military. Before leaving China, we had to walk from our village to Shantou. Back then, the roads were not as convenient as they are now. There were no major roads to walk on; we had to trek along the hillsides. When we reached Shantou, we waited to board the ship. The ship we boarded was originally a cargo ship, modified to carry passengers. There were over 2,000 people packed tightly, like sardines or pigs crammed together. The journey from Shantou to Thailand took about a week. I was 9 years old, or 10 by Chinese age reckoning, when I traveled with my mother, father, four brothers, and a newborn sister who was only

29 days old. The whole family embarked on the journey to Thailand. When we disembarked, the Poh Teck Tung Foundation provided us with our first bowls of congee, which I remember as incredibly delicious. It was our first encounter with the kindness of the Poh Teck Tung Foundation. I grew up in Phetchaburi and traveled to several places. I once lived in Lampang and eventually settled in Nakhon Sawan, where I have lived for 52 years."

Mr. Panya Tonapiwat,
Former President of the Nakhon Sawan Press Association

The oral histories from the elders of Paknampho Market offer a fascinating reflection of the living conditions in the Teochew Chinese community. These narratives provide insight into their occupations, lifestyles, and the everyday lives of people in the past.

"In the past, the Chinese community was bustling, especially around the areas known as the Red Building, Yellow Building, and White Building, which were central to the Chinese community market. Near Wat Pho Market, there was a neighborhood filled with restaurants. Back then, the Chinese New Year celebrations lasted for 12 days, featuring Chinese opera and other entertainment along the beach area. People would compete for spots on mats to watch the opera. I remember as a child that water was stored along the beach for drinking, and it was very clear. My grandmother's family originally ran a store in the Red Building, selling rice and various prepared foods like pickled vegetables. The Yellow Building area was a market for selling cloth, sarongs, elderly clothing, and blankets. The White Building housed a hotel, and the southern part of the Red Building near Chun Hong Market was once the Yellow Building Hotel. The lower floors operated as a market, while the upper floors served as a hotel with a rooftop offering river views, making it a suitable venue for events. The Chao Phraya Finance Building used to be the White Building Hotel."

Mrs. Jongkol Yonpinich,
The first person to be enshrined as Guan Yin

The social space serves as a reflection of economic, social and cultural changes. It is a connecting area that fosters relationships within the Teochew Chinese trading community, shrines, Chinese associations, and the Paknampho Prachanukroh Foundation.

The Chinese immigrants who settled in the Paknampho Market area formed close-knit communities based on their regional dialects. The market saw a significant number of Teochew Chinese

settlers, who collectively established the ‘Na Pha Goddess Shrine’, an ancient shrine of Paknampho Market. There is no documented evidence or written record of when this shrine was constructed. It is located on Kosi Road, north of Paknampho Market, along the Ping River. The name ‘Na Pha’ derives from the original location of the shrine, which was situated on a steep rocky cliff by the Ping River. Villagers called it ‘Na Pha’ due to this characteristic. A piece of black sandalwood, one foot wide and two feet tall, was found carved into the image of a goddess, along with other carved wooden figures in the rock crevices. This figure was then ceremoniously brought to the location, and a small temporary wooden shrine was built by the river. Later, the land was acquired from the local villagers to establish a permanent shrine, which has since been developed and renovated. Today, the goddess image has been sculpted and adorned in Chinese-style attire, and the site is now known as the ‘Na Pha Goddess Shrine’.

The villagers of Paknampho Market express their reverence and belief in the profound sanctity of the sacred shrine. Those traveling by boat, especially when passing in front of the cliff, must pay homage and request safe passage. The architectural design of the new shrine is a result of the collaboration among local people and traders in Nakhon Sawan Province, serving as a permanent sanctuary for the protection and safety of the local residents. Within the shrine, there are several prominent deities worshipped, including Na Pha Goddess Shrine, Pueng Thao Ma, Chaomae Thong Dam (Thongsuk), Chaopho Khwae Yai (Guardian Spirit Deity), Pueng Thao Kong, Guan Yu (Guan Yu Ti Kung), Chaomae Sawan, Chaopho Chui and Chu, Cai Shen Ye and Chaopho Tai Sui Ye.



Figure 1 Na Pha Goddess Shrine, Chaopho Khwae Yai (Guardian Spirit Deity), Pueng Thao Kong, Chaomae Thong Dam (Thongsuk), Guan Yu (Guan Yu Ti Kung)

The Na Pha Goddess Shrine holds significant importance as a Teochew Deity Shrine.

The Teochew Chinese community is known for its adherence to traditional cultural and religious customs, which lends significant importance to Chinese deity shrines among them. Within the Paknampho Market, there are several ancient Chinese shrines established as centers of spiritual devotion for the Teochew community. These shrines are utilized for conducting ceremonies based on deeply rooted beliefs passed down through generations. Beyond serving as spiritual anchors, these shrines also function as meeting places for social interaction and exchange of ideas among the Teochew people. As the Teochew community establishes permanent residences and stabilizes their livelihoods, they often form clubs, associations, and foundations to provide mutual support in various aspects such as livelihood, welfare, and community development. These organizations also serve as hubs for disseminating information and organizing beneficial activities for Thai society as a whole.

Chinese shrines also reflect the 'Chinese identity' of the Chinese descendants in the Paknampho Market, as they worship and seek blessings from the gods to bring success, good fortune, and wealth to those who come to pay their respects and ask for blessings. The 'Chinese identity' from the shrine, in terms of cultural symbolism, has become a 'common ground' for the descendants of the Chinese and a 'common point' for residents and tourists visiting Nakhon Sawan Province, who would stop by to pay their respects, ask for blessings, and worship the gods at the Na Pha Goddess Shrine.

Since the changes in Thailand's economy following World War II, the Paknampho Market in Nakhon Sawan has experienced significant development and rapid expansion. This growth can be attributed to the prevailing trends and preferences, which have influenced changes in the economic structure and lifestyles of the Nakhon Sawan residents. The transition has been from a subsistence economy and small-scale trading towards a more commercial economy and internal industrialization within the city and its communities.

Based on the analysis of interviews and accounts from the elderly Chinese community in the Paknampho Market, as well as the study of social organization units established in the area, it becomes evident that significant transformations have occurred. These transformations are particularly noticeable in the formation of new Chinese associations that have replaced traditional philanthropic practices based on linguistic groups. The Paknampho Prachanukroh Foundation was established as a

pivotal organization to aid overseas Chinese or those who migrated to Nakhon Sawan for work and settlement.

"This foundation originated from the collective efforts of the Chinese community in the Paknampho Market, consisting of five major linguistic groups: the Teochew (the largest group), followed by the Hakka, Cantonese, Hainanese, and the Hokkien (the smallest group). The foundation brought together leaders from these five linguistic groups to collaborate, fostering unity and recognition among the overseas Chinese community. The shared goal was to ensure that once the overseas Chinese achieved a stable livelihood, they would focus on contributing to the common good. The primary objectives of the foundation included educational initiatives, assisting the impoverished, and founding charitable institutions. The foundation's inception was spearheaded by affluent merchants in the market, who formed what was known as the "Five-language Society" (NGOW-SOK). Over time, the foundation expanded its scope and garnered increased support from the broader community. The operational model also evolved, with foundation committee members now being elected based on their knowledge, skills, and dedication to communal service. This democratic approach to leadership selection has further cemented the foundation's role in providing significant benefits to society, reflecting the collaborative spirit and altruistic values of the Chinese community in Pak Nam Pho."

Mr. Panya Tonapiwat
an advisor to the board of directors of the Paknampho Prachanukroh Foundation

Social, cultural, and economic changes have necessitated the adaptation of Chinese associations and organizations in their roles, objectives, and forms to align with contemporary advancements and the progress of the community. Despite these transformations, there remains a concerted effort among the younger generations to reflect the cultural identity of their respective linguistic groups through the activities of these organizations. For example, Pisarn Prommasawat, the manager of the Tian An Chinese Association in Nakhon Sawan, provides the following account:

"The Teochew province is located in Guangdong, China. Historically, the Teochew people in the Paknampho market area of Nakhon Sawan formed tightly-knit communities based on their shared village origins. While the original members who founded our community based on shared village origins have passed away, the association's role has transitioned. Today, we partner with Paknampho Prachanukroh Foundation, providing advisory services for ceremonial affairs. Our work ensures the continuity of Chinese cultural practices, especially through writing Chinese characters for blessings in weddings and condolences in funerals, such as 'You raised me well; I have yet to repay you. Rest in

peace, Father.' This is a common practice in funeral ceremonies, traditional rites such as the Gong Teck are conducted, demonstrating respect and adherence to Chinese customs such as the 'Ting-Kra-Jard Ceremony'."

Pisarn Prommasawat,
the manager of the Tian An Chinese Association in Nakhon Sawan,
Advisor to the President of the Music Promotion Sssociation of the Chaopho Chaomae Paknampho
Advisor for Ceremonial Affairs at Paknampho Prachanukroh Foundation

The status of social capital and its impact on the economic and social strength of Nakhon Sawan Province

The dimension of foundational alignment refers to the plans or guidelines adopted as standards for behavior that society considers good and appropriate. It encompasses norms, standards, or conventions set by society that are accepted as proper and correct conduct. In the dimension of foundational alignment, behaviors are largely manifested in acts of kindness, adherence to rules, and the preservation of cultural heritage and traditions of the community. This includes admirable values in life such as gratitude towards benefactors, respect for parents, reverence for the elderly, charitable giving, Ting-Kra-Jard Ceremony, sacrifice, and honesty.

In the dimension of trustworthiness, it is found that trust and confidence are the foundations of interpersonal relationships within the community. This is evident in the form of mutually beneficial relationships where individuals extend credit to each other. Given that the Chinese community of Pak Nam Pho has been engaged in trade for a long time, credit is essential in commerce. However, trust and confidence can only be established through mutual honesty between trading partners. Members of the community demonstrate a high level of mutual trust, engaging in collaborative activities. There is also a considerable level of trust in the community's financial management. For instance, when organizing events, the community's working committee collects funds from its members, which are then managed by the association or committee responsible.

The dimension of networking refers to the interconnections and bonds between individuals, which are formed within families, relatives, friends, acquaintances, and colleagues within organizations. It involves collaborative work formats or committees that come together to work for the collective

good without seeking personal benefits. Networking among individuals in society, activity groups, professional organizations, or various social institutions fosters mutual support and collaboration.



Figure 2 The office of Paknampho Prachanukroh Foundation situated in Pak Nam Pho Subdistrict, Mueang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province, beside Crematorium at Wat Nakhon Sawan, the royal temple

- The original office was housed in a wooden building. Subsequently, a shrine was constructed to facilitate religious ceremonies and rituals in the significant cultural traditions of the Chinese community. These include the Ting-Kra-Jard Ceremony, the Qingming Festival (Ancestor Worship), the Chinese New Year, and the ritual of paying respects to deities, as well as the procession of the Paknampho deities.
- A four-story, two-winged school building was constructed, along with a large meeting hall capable of hosting banquets for both Thai and Chinese communities. Additionally, it serves as a covered sports field. The school occupies a total area of 36 acres.
- A pavilion and a rubber-paved road were constructed leading to the cemetery of the Paknampho Prachanukroh Foundation.
- A playground was constructed at the foundation's premises to provide children with a space for physical activity and to facilitate convenient access for students to come and study.
- In the realm of education, the foundation pursued the registration as a Chinese language school to uphold and preserve the Chinese language and culture,

aligning with the philanthropic ethos of the foundation to serve the public without segregation.

- The foundation extends its aid to various provinces such as Tak, Phitsanulok, Phichit, Phetchabun, Tanpan Hin, Ban Phachi, Sukhothai, and Kamphaeng Phet and neighboring areas such as Takhli and Tha Sut. Additionally, in times of natural disasters like floods and landslides, the foundation dispatches relief efforts regularly, such as during the southern region's flooding crisis in the past.

For the past 64 years of managing and operating the Paknampho Charity Foundation (officially established in 1960), it has been a collaborative philanthropic effort led by leaders of the four Chinese organizations: representatives from the Tiew Nahm Association, the Kwong Siew Association, and the Hakka Association, who work together as the foundation's committee. Emphasizing altruism without seeking personal gain, the foundation focuses on benefiting the community, particularly in the areas of education, welfare, and assistance to the underprivileged.

In terms of charitable activities, these include disaster relief, aid provision, funeral donations, burial services, and conducting religious ceremonies without charge for the less fortunate. The foundation also regularly visits and provides support to the elderly, organizes auspicious events, funerals, and charitable activities. Every member of the foundation's staff dedicates themselves wholeheartedly, ensuring no delay in fulfilling their duties. They understand that dedicating oneself to society is akin to public service. The board members and executives of the foundation have actively contributed and collaborated with all sectors of Nakhon Sawan Province. Their efforts are characterized by dedication, ability, and selflessness, all aimed at serving philanthropic purposes wholeheartedly.



Figure 3 The adherence to customs by descendants of the Chinese community for the preservation of cultural heritage and traditional customs, encompassing admirable life values.

Achievements that have brought pride to the Paknampho Prachanukroh Foundation include:

- The provision of aid and relief to disaster victims and various underprivileged individuals includes distributing consumable goods, rice, bottled water, and donating coffins, among other items.
- Supporting public welfare activities involves coordinating cooperation and soliciting assistance from other organizations for support, such as the Poh Teck Tung Foundation and the Bangkok Metropolitan Administration.
- Providing assistance and support to impoverished families and those in need in managing funeral arrangements, including funeral services, and donating coffins and burial plots for the underprivileged.
- Supporting educational initiatives in Chinese language and culture for the descendants of the populace in Nakhon Sawan Province.
- Training and instilling religious beliefs (Kong Jiew) and organizing cultural and traditional Chinese festivals and activities to help students learn about their roots and the culture of Nakhon Sawan Province. Initiatives also include teacher exchanges for Chinese language instruction from the Chinese Association in the province.







Figure 4 Activities aimed at developing education and enhancing the skills and abilities of students at Paknampho Prachanukroh School, which is a cooperative school providing education from Grade 1 to Grade 9.



Figure 5 Charitable activities and assistance for the underprivileged in Nakhon Sawan Province



Figure 6 Plate award

The role of the Paknampho Prachanukroh Foundation, which has an impact on the economic and socio-cultural aspects of the local community in Nakhon Sawan Province, has been significant for the past several decades, since there was migration into Thailand from the same village and clan. This shared origin fosters a sense of camaraderie, mutual concern, support, and assistance both formally and informally. For instance, the creation of community groups from the same village to engage in various public activities together, or the establishment of networks collectively, reflects a willingness to sacrifice for the collective benefit under the auspices of the five Chinese dialect groups, officially represented by the Paknampho Prachanukroh Foundation.

The role of the Paknampho Prachanukroh Foundation in relation to Chinese cultural traditions and the procession of the Paknampho Shrine in Nakhon Sawan Province can be described as significant. The Hakka Chinese community maintains various cultural traditions and customs with steadfast devotion, rooted in practices, beliefs, philosophies, and ideologies. For instance, the Taoist doctrine emphasizes ritualistic ceremonies, worship of deities, and a return to nature, while the Confucian doctrine focuses on interpersonal relationships within society, such as parent-child and hierarchical relationships. Additionally, the Mahayana Buddhist religion emphasizes the philosophy of sacrifice and upholding various customs and traditions that have been practiced and adhered to by the Paknampho Chinese community from birth until death. These include traditional Chinese wedding ceremonies, funeral rites (Gong Teck), and especially the worship festival during the Chinese New Year period. Nakhon Sawan Province stands out for its rich Chinese culture, hosting grand traditional ceremonies, notably the procession for the Paknampho Spirit Shrine during the Chinese New Year, supported and preserved through efforts to organize and maintain the procession. This event reflects the unity and collaborative spirit of all sectors in Nakhon Sawan Province, portraying a continuous and enduring reflection of Chinese culture and traditions.

.....

关于对那空沙旺府潮州华人社团与同德善堂基金会华人角色的分析和研究

有史料记载，中国与泰国一直保持着紧密且长久的联系。追溯自素可泰、大城、吞武里时期，已有大批华人移居泰国，其移居原因甚多，包括中国人口问题、经济问题及政治问题等社会问题。这些问题导致人民生活贫困潦倒、忍饥挨饿，生活在水深火热之中，为了谋生他们从广东出发，乘船沿着湄南河流域劈波斩浪最后抵达泰国，在此定居并繁衍生息。他们定居在泰国的春武里府、尖竹汶府、曼谷和北柳府等地方。其中曼谷的三聘周边地区及耀华路是最大最古老的华人社区，甚至比曼谷的历史还悠久。在拉玛三世到拉玛五世统治期间，华人群体以此为中心逐渐向外扩张（Supang Chantavanich,2007），根据G. William Skinner 先生撰写的学术文献中记载，自1917年泰国居住着大量华人，他们按人口数量排名分别为潮州人、福建人、海南人、广东人，人口最少的是客家人 (Natthicha Kongprakob,2017)。

华人移民通常是家族迁徙，其他社会关系也是他们移民的重要原因。华人通常会迁居到华人聚集地，或者选择能够充分体现其社会价值的地方 (Darunee Kaewmuang et al,1999)。紧密的亲属关系和畅通无阻的沟通方式推动了跨国贸易的发展，这种亲属关系会增加他们彼此之间的信任度，使得行业信息的传播在整个领域畅通无阻。他们会结合自己对地方文化的了解，主动促进泰国新型贸易的发展。当时泰国贸易法规尚未完善，缺乏大量劳动力，而中国劳动力的迁移恰巧推动了泰国工业甚至泰国经济的发展。

从拉玛五世统治至今，华人移民泰国已有百年历史，为泰国提供了重要的经济文化动力。由于华人突出的群体特征，他们组建了许多社会经济团体，并将其传承至下一代，使之延续。他们通过姓氏、地域、方言、慈善等方式将教义、信仰、文化风俗、仪式代代相传。由于中国人身上特有的勤劳、务实、肯干、吃苦耐劳等优秀品质，大批华人成为当地有名的企业家。其中，部分企业已发展成大型企业。华

人的群体意识及其独特的经营手法是华人企业在泰国做大做强的重要力量。

纵观泰国文化史，我们可以看出，华人及其后代，无论他们说何种方言，每一个人都身体力行地诠释着自强不息、入乡随俗的华人精神。他们可以自力更生，遵守政府政策，并如鱼得水地适应并利用它，权衡双方利益，互利互惠。除此之外，他们还可以灵活的适应不同的社会环境。华人是开拓中泰跨国贸易和商业路线的先驱。泰国的社会变革可能会对华人的生活产生一定的影响，但并不能抹灭他们传统的生活方式。事实证明，第二次世界大战后至今，华人的优秀品质在社会文化、传统生活方式、经济等各领域随处可见，并持续发挥着重要作用。虽然如此，为了更好地与当地民众和谐共存，华人也不惜在文化和生活方式上进行调整，希望能够融入当地的文化风俗，这些也正在成为泰国历史的重要组成部分。

随着物质的日渐丰富和经济的不断发展，北榄坡潮州华人社区新一代华裔的社会和文化也随之发生了巨大的变化，这种变化可以从北榄坡市集反映出来。此市集最初是一个潮州华人移民居住和生计的地方，他们曾经拥有传统地道的中国式生活方式和文化习俗。然而，受到社会变化趋势的影响，他们的生活方式由内至外都发生了明显的变化。如北榄坡潮州华人按姓氏、血缘关系、原广东省居住地、家乡的乡县名（โผวเล้ง หมี่โอ้ว เตี้ยอัน）等方式，在北榄坡市集聚集在一起是为了建立一种互利互惠的关系。潮州华人组建救济团体，结交友人聚集在一起进行社交，筹集资金，参加慈善活动及其他社会活动。他们是以慈善公益的形式根据新的意识形态和目标开展工作，在实现慈善目标和新型志愿活动方面具有重要意义，其运作模式和特点会影响到运营的形式和共同目标。回馈社会、报答泰国这片土地成为华人后代建立同德慈善基金会的理念。

北榄坡同德慈善基金会是一个华人协会，从过去到现在都与北榄坡人们的生活息息相关并发挥着重要作用。因此，通过现今华人后代的生活和工作来研究同德慈善基金会在北榄坡人民的社会活动中扮演着怎样的工作角色是一个非常有趣的话题，旨在了解基金会的历史背景和变迁，以促进文化保护、文化复兴和文化传承。

北榄坡市集的历史

G. William Skinner 先生撰写的学术文献中的统计数据表明，大约在1917年间，泰国居住着许多华人，其中主要是潮州人和福建人，其次是海南人、广东人和客家人。在这些华人中，他们除了在曼谷居住外，其中还有一部分居住在泰国其他地区，特别是在北榄坡府居住着很多华人。

那空沙旺府北榄坡市集是一个古老的华人社区，坐落在楠河和滨河边，戈忆路和沙旺威提路是通往该市集的主干道。由于市集地理位置优越，同时靠近水路和陆路（铁路），因而形成了一个重要经济贸易中心和大型华人住宅区。那空沙旺居住的华人由于方言和血缘关系形成了一根牢固的纽带，将他们紧紧地团结在一起。当地的华人按方言分成五大群体，包括潮州人、广东人、海南人、客家人和福建人。据说当时潮州华人是移民泰国最多的群体。华人移民泰国有许多原因，其中包括当时国内的温饱问题和政治问题。此外，潮州华人乘船来泰国的路途遥远，船内非常拥挤，十分艰辛。楠差．昂术谭先生和锵亚．达纳披哇先生就在这批移民队伍中，他们回忆起这段难忘而有趣的经历仿佛依然历历在目，这也反映了北榄坡市集的海运移民史和当时的社会形态。

“1947年，我来到泰国，在空提码头乘船来到那空沙旺。我来到泰国是因为我想找份工作，然后寄钱给我在中国的家人。”起初我并不打算在泰国待很久，更没有想在泰国扎根。当初我从中国移民到了那空沙旺。我和我的家人应我叔叔（我父亲的兄弟）的邀约来到这里。刚开始我们开办豆瓣酱工厂，后来逐步扩大工厂的生意直到现在，也就是现在的济生豆瓣酱厂。我还清楚地记得当时村里大约400人从村里乘船到汕头，大约50公里，抵达泰国的船只停泊在春武里的西昌岛。船上大约有4000人，然后来到空提码头，我清楚地记得当时船上的食物已经吃完，有华侨报德善堂的人把船停在旁边，煮粥救济船上的人。后来，当我来到那空沙旺时，看到从荣岛到北榄坡火车站，停泊着数百个木筏，河岸还有鱼露厂和工厂，最初东华中文学校位于荣岛上。刚开始我帮别人采购蔬菜运到曼谷，我还从事了许多其他的职业。其

实，大多数来泰国的华人基本上都是从给别人做长工开始的，他们必须向政府缴纳劳动税。不知不觉，我已经在泰国生活了68年。”

楠差．昂术谭先生
那空沙旺济生豆瓣酱厂老板

“1949年我去了泰国。如果我当时不来，我就有可能饿死。和我同行的其他人相比，我家里更加困难，他们家里还有饭吃，尽管只能搭配红薯一起吃，但我家里一点吃的都没有。很多人都疑惑为什么我要逃荒，如果我不逃荒，我就会饿死。如果我们没有被饿死，我们就必须参军。离开中国我们必须从村子步行到汕头。过去，道路不像今天那么平坦，交通没有现在便利。没有柏油大路可以走，必须沿着山腰才能进城到达汕头，等待登船。我乘坐的船是一艘货船改造的客船，一共载了2000多人，塞得像鱼罐头，又像极了一艘运猪的船，因为我们像待在猪圈里面一样挤在一起，一周后我们从汕头抵达泰国。当时我 9岁，虚岁10岁，我的父母带着我和我的3个兄弟，以及1个刚出生29天大的妹妹，全家来到泰国。我们上了一艘船，喝了第一碗报德善堂分发的粥，他们把粥摆成一排，我觉得这碗粥简直是人间美味，这是我第一次感受到报德善堂的博爱，我将永远铭记于心。我在碧差汶府长大，　也流浪过很多地方，我去过南邦后迁到那空沙旺，并在此生活了52年。”

那空沙旺记者协会前主席 锵亚．达纳披哇先生

从以上北榄坡市集的前辈提供的信息和对他们的采访录我们可以看到过去北榄坡华人曾从事的工作、生活方式和他们的生活状况。

“　过去，华人社区是非常繁华的，红楼、黄楼、白楼一带是华人的市集，卧佛寺周边则是餐饮一条街，每年春节庆典都会持续12天，在河岸边搭建戏台和举行各种丰富多彩的庆祝活动。人们通常会自备凉席并寻找最佳位置席地而坐，等待观看精彩的表演。记得小时候，河水清澈见底，这时举办方会在河边保留一小块地方，为人们提供饮用水。我和我外婆家之前住在红楼里，我家是做餐饮的，有各式各样的菜品。黄楼主要是一些卖布的店铺，有卖素筒裙的、老年人服饰的和被褥的。白楼则是酒店，现在春红市场南面的红楼也是过去黄楼酒

店，酒店下面就是市集，上面是天台，可以在上面有露天观景台可举办活动，还可以观望到湄南河的美丽景色。

仲冠．容披妮 女士
第一届观音娘娘扮演者

社会层面，反映了社会、经济变化、文化与潮州华商共同体、北榄坡同德基金会、华人协会、神社之间的联系

定居在北榄坡市集的华人根据方言聚集在一块，相互扶持。其中数潮州人最多，他们一起建造了北榄坡最古老的神社—北榄坡本头古庙（悬崖圣母神社），具体是什么时候创建的已无从考证。此神社坐落在滨河边，是戈忆路与市集北的必经之路。据说其命名为“悬崖圣母”的原因是其旧址位于滨河河岸，宛如一座陡峭的悬崖，当地居民将其称为“悬崖”。接着发现一根宽 1 英尺，高两英尺的黑檀香木雕刻的圣母雕像在岩石缝隙处，还伴随着别的木雕像。接着临时在河岸边建造了一个小型木神社，之后占用周边居民土地修建神社，经过不断完善发展成了现今的本头古庙，把圣母的衣冠换成中国风格，以“ 北榄坡本头古庙”被人们所认识。

北榄坡市集的民众前来朝拜，相信其是神圣不可侵犯的，尤其是那些乘船经过的古庙的旅客都会虔诚地祈求旅行安全。新古庙的修建是那空沙旺华商团结一致的结果，也是庇护那空沙旺人民的神明的所在地。庙内供奉的重要的神明有：悬崖圣母、本头公妈、通淑圣母、华光大帝、本头公、关公、天后圣母、水神爷、财神爷、甲午太岁等。



悬崖圣母 本头公妈 华光大帝 本头公 通淑圣母 关公

本头古庙–潮州古庙的重要性

潮州华人是一群对传统信仰严格恪守的人，这使得北榄坡里的中国古庙对华人及其后代来说十分重要。北榄坡市集里的古庙历史悠久，分布于好几处地方，是为了举办祖祖辈辈流传下来的各种信仰仪式，也是为了凝聚华人精神力量而建造的。这里除了是华人的心灵港湾外，华人还把这里当成聚会、思想交流、谈论生计的处所。当华人居有定所、生活安定，他们开始成立俱乐部、协会和慈善基金会等，为华人同胞提供就业、福利、等方面的帮助，并成为泰国社会新闻和公益活动的中心。

北榄坡中国古庙还充分反映了华夏子孙敬重中国神明以及神明赐福这一"中国特色"。敬重神明、祈求神明的祝福，为前来跪拜的人们带来成功、好运、财富。中国古庙还成为了文化意义上的"中国特色"，这也被称为华夏子孙"共同点"，也是泰国人民和那空沙旺游客的"共同点"，因为他们来那空沙旺会前往本头古庙朝拜，祈求神明的祝福。

二战后泰国经济发生了巨大变化，在快速扩张的资本主义的趋势下，那空沙旺北榄坡市集快速扩张经济飞速发展，严重影响着那空沙

旺人民的经济结构和生活方式，从自给自足的经济体系、小规模贸易发展成为社区、市区大型工商业贸易。

通过对北榄坡华人前辈的访谈和口述资料的分析，以及对在市集出现的社会组织单位（social organization unit ）的研究和资料收集，可以得知这些社会组织包括以新形式取代以方言组织起来的采用旧的救济制度的新型华人组织，其名为“北榄坡同德慈善基金会”。“这是一个由市集华人群体团结力量成立的组织，为海外华人或到那空沙旺谋生和定居的华人提供帮助。“ 它凝聚了北榄坡市集的五大华人力量才得以建立，其中包括最大华人群体的潮州人，其次是客家人、广东人、海南人、福建人。其汇聚了来自这五大方言的领导人共同努力打造一个被海外华人群体认可的华人组织，帮助华人改善生活条件，提高生活质量，大家生活水平提高了就会考虑如何报答社会、如果进行公益事业。主要目的是开展教育、救济扶贫。该基金会最初是由“北榄坡五属”中的华人富商作为创始人创立的。但如今，规模扩大，工作模式变得更加广泛，也得到民众越来越多的支持。基金会的宗旨是通过选举产生的有学识、有才能、有意愿的为共同利益而努力的领导者。”

基金会董事顾问 琣亚．哒纳披瓦先生

社会文化和经济变革促使华人团体成员必须随着时代和社区经济发展而调整角色、目标和形式。然而依然需要华夏子孙通过开展社会活动为传承每个方言群体特色文化做出努力，这些活动展示了人们为适应社会所做出的调整。以下是那空沙旺潮安同乡协会经理披善．鹏鸿莎瓦先生 的口述：

“ 潮州市位于广东省，北榄坡市集过去是潮州同乡聚集在一起的地方，同来的老乡都已经过世了，所以协会成立的宗旨和作用发生了变化。目前，协会与北榄坡同德慈善基金会合作。我在其中担任礼仪顾问（中文主持人），在一些婚葬仪式上书写汉字，这也是慈善基金会在语言、风俗等文化层面对中国文化的传承。如：婚礼祝福语、葬礼悼词等。“父亲抚养我成材，我却还未报答父亲的养育之恩”-- 这是按

中国习俗置办葬礼的悼词。例如：葬礼的功德仪式，筹集葬礼经费、为亡魂超度等按中国风俗置办的仪式。

披善．鹏鸿莎瓦先生
那空沙旺潮安同乡协会经理
北榄坡本头公妈推广协会音乐顾问
北榄坡同德慈善基金会礼仪顾问

影响那空沙旺经济和社会实力的社会资本状况

规范维度是指按照既定标准、规范的要求进行操作，使某一行为或活动达到或超越规定的标准。这些准则或者规范行为被社会接受并认可为良好和正确的行为标准。在规范维度中，以保护地方风俗文化和树立正确的价值观为目的，大多是以遵守规章制度的形式表达，其中包括：有感恩的心、尊重长辈、孝敬父母、捐赠、维护共同利益、诚实守信等。

信任维度 信任是人与人之间良好关系的基础，由于北榄坡社区长期以来作为一个贸易社区，信任则是进行贸易活动的必备准则。然而，诚恳相待则是信任的前提。社区里的人们互相信任，一起组织活动，社区向民众募集资金，把资金交到管理人手上，协同进行下一步管理。

关系维度　是人与人之间联系的纽带，构成家庭、亲属关系、朋友、同事等关系网，其工作形式是与社会机构联合为了共同利益而形成的组织，他们不追求个人利益，。



那空沙旺北榄坡同德慈善堂
火葬场

- 原办公楼是一栋木制建筑，后又修建火葬场，为了举办重要传统宗教仪式。例如：亡魂超度仪式、清明节、农历新年祭神传统、春节游神盛会等。
- 修建同德学校，两栋教学楼，每栋四层，大型会议室，人们在此举办各种庆典还可以做室内体育馆，整所学校共占地面积为36莱。
- 修建凉亭、修柏油路通往墓地。
- 基金会修建游乐场，寓教于乐，让小孩快乐地长大。
- 教育方面，按照基金会宗旨注册一所中文学校，不分血统，不分国籍，传播语言和中国文化，为人民服务。
- 各地救援工作 前往周边地区参加救援工作，如：达府、彭世洛府、披集府、碧差汶府、甘亨碧府等，或者临近的地区，有达利县、塔出村等。至于如果发生水灾或者洪灾，基金会会运送物资救援。泰国南部洪水期间，北榄坡基金会就前往资助。

北榄坡同德慈善基金会正式成立与1960年，运营了64年之久，是海南同乡会、广启同乡会、客家同乡会三大同乡会代表以慈善基金会理事的名义，共同专注于公益事业不计报酬，公益慈善工作包括：救济援助、捐赠棺材、无偿下葬、无偿火化、探望孤寡老人、操办红白

事，社会公益等。基金会全体会员全力以赴，毫无怠慢，为那空沙旺各部门各领域做出巨大贡献，为公益事业献身。






华夏子孙传承中国民族传统文化习俗
和正确价值观

北榄坡同德慈善基金会取得的成就：

1) 为灾民提供援助，向贫困群众捐赠生活物资，如：大米、饮用水、捐赠棺材等。
2) 与其他社会组织联合支持社会公共设施工程。如：曼谷义德慈善基金会。
3) 为贫困家庭提供丧葬安排，无偿火葬、捐赠棺材。
4) 支持教育事业 向那空沙旺子弟传授中文和中国文化。
5) 道德教育和宗教信仰 （孔子）中国节日开展活动，传播中国传统文化，让那空沙旺学子了解那空沙旺的文化根源，与广西协会合作开办汉语教师交流项目。








那空沙旺同德学校幼儿园至初中三年级学生
开展发展教育、提高学生技能的活动





那空沙旺慈善基金会开展社会公益活动照片

北榄坡同德慈善基金会对那空沙旺当地经济、社会和文化产生很大的影响。过去，同乡、同姓氏的华人一起移民到泰国，他们团结一致，以正式或非正式的方式互相扶持互相帮助。如：办同乡会，一起开展公益活动；以五属（五方言）的名义开办同德基金会，为公众利益做出牺牲。

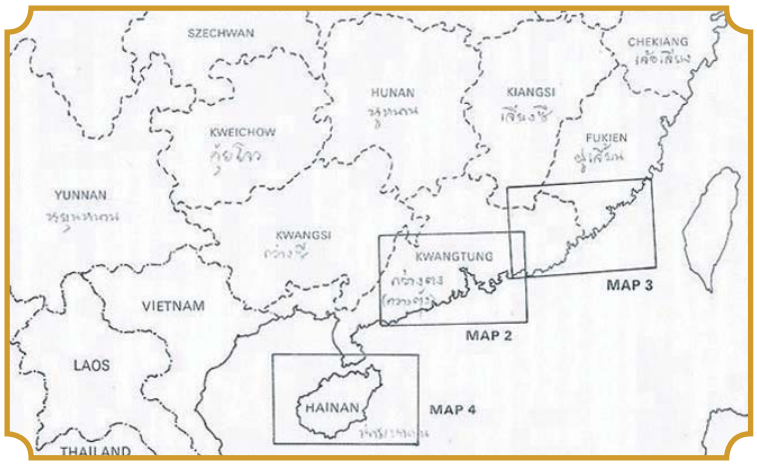
潮州华人在中国传统文化中以及那空沙旺春节游神活动中扮演着重要角色。由此可以看出，潮州华人仍然坚持他们的传统理念、信仰和哲学思想。如：道教（强调仪式感，朝拜神明，回归自然）、儒家（注重社会成员之间的关系，如：统治者和被统治者，父母和子女等）、大乘佛教（牺牲哲学）还有北榄坡华人从古至今一直保留下来的传统习俗。如：中国式婚礼、中国式葬礼、尤其是春节祭神活动，那空沙旺举办大型文化活动，春节期间举办的游神盛会，凝聚了全那空沙旺人的心血，各行各业同心协力，各司其职，是中华文化的体现和延续。

มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ : วิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

1. มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์

1.1 ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน และการดำเนินชีวิตของชาวจีนในนครสวรรค์

ชาวจีนที่อพยพมายังประเทศไทย ส่วนใหญ่มาจากมณฑลฮกเกี้ยนและมณฑลกวางตุ้งซึ่งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีน ที่เหลือมาจากเกาะไหหนำ ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะทางภูมิศาสตร์ของมณฑลฮกเกี้ยนสืบเนื่องไปในมณฑลกวางตุ้ง พื้นที่ส่วนใหญ่ทางตอนเหนือมีลักษณะเป็นเทือกเขาสูง จะมีพื้นที่ราบในบริเวณทางตอนกลางและชายฝั่งทะเลจีนใต้เท่านั้น ลักษณะเช่นนี้ทำให้ที่ราบที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกมีเป็นจำนวนน้อย เมื่อเกิดภัยธรรมชาติจึงส่งผลให้มีผลผลิตไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต สัดส่วนที่ทำกินต่อจำนวนประชากรในมณฑลฮกเกี้ยนมีจำนวนน้อยกว่ามณฑลอื่น ๆ ในประเทศจีนทั้งหมด ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ของมณฑลฮกเกี้ยนและกวางตุ้งที่มักประสบกับปัญหาความขาดแคลนผลผลิตจากภัยธรรมชาติ ทำให้ทั้ง 2 มณฑลประสบปัญหาในสภาพที่ไม่แตกต่างกัน รวมทั้งเกาะไหหนำที่มีขนาดพื้นที่จำกัด ทำให้ชาวจีนจากมณฑลฮกเกี้ยน มณฑลกวางตุ้ง และเกาะไหหนำ จึงมักเดินทางออกนอกประเทศเพื่อไปตั้งรกรากอยู่ในดินแดนอื่น



ภาพที่ 5 แผนที่เส้นทางการอพยพจากมณฑลทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน

นอกจากนี้ ด้วยความที่มณฑลเหล่านี้อยู่ติดทะเลทางตะวันออกเฉียงใต้ของจีน ทำให้ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ เป็นกลุ่มคนที่มีความเชี่ยวชาญในการเดินเรือสูงและเป็นผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการค้าทางทะเลอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้ทำให้มณฑลแถบนี้ จึงเป็นพื้นที่ภูมิลำเนาเดิมของชาวจีนกลุ่มสำเนียงภาษาต่าง ๆ ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งประเทศไทย เช่น แต้จิ๋ว แคะ (ฮากกา) ไหหนำ (เกษียณ เตชะพีระ. 2540 : 41 อ้างถึงในปิยชาติ สิงตี. 2553 : 39-41)

จี วิลเลี่ยม สกินเนอร์ ได้กล่าวว่า ชาวจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยปรากฏหลักฐานการติดต่อสัมพันธ์ที่ยาวนานและต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ โดยมีสาเหตุของการอพยพหลายประการ เช่น ปัญหาความหนาแน่นของประชากรในประเทศจีน ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางการเมือง เป็นต้น จากเอกสารทางวิชาการของ จี วิลเลี่ยม สกินเนอร์ ได้นำเสนอข้อมูลทางสถิติว่า เมื่อประมาณ พ.ศ.2460 มีจำนวนคนจีนในประเทศไทยจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนแต้จิ๋ว และชาวจีนฮกเกี้ยน ถัดมาคือชาวจีนไหหนำ ชาวจีนกวางตุ้ง และชาวจีนแคะ เป็นลำดับสุดท้าย

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า ชาวจีนที่อพยพมายังประเทศไทย ส่วนใหญ่มาจากมณฑลฮกเกี้ยน มณฑลกวางตุ้ง และเกาะไหหนำ ชาวจีนเหล่านี้ ต่างไม่ได้รู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกันเพราะมีภาษาพูดและวัฒนธรรมประเพณีปลีกย่อยบางอย่างแตกต่างกัน ดังนั้นชุมชนชาวจีนที่เกิดขึ้นในประเทศไทยจึงมักรวมตัวตามกลุ่มภาษาพูดของตนเอง และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างใกล้ชิด ในที่นี้เราจะกล่าวถึง กลุ่มจีนแต้จิ๋ว เป็นกลุ่มคนจีนที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย ภูมิลำเนาเดิมอยู่บริเวณปากน้ำหรือลุ่มแม่น้ำหัน ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของมณฑลกวางตุ้ง ชาวจีนแต้จิ๋วเหล่านี้ส่วนใหญ่เดินทางจากท่าเรือจางหลิงที่เมืองเถ่งไฮ่ และท่าเรือซัวเถา เข้าสู่ประเทศไทยทางอ่าวไทยฝั่งตะวันออก จึงมักตั้งถิ่นฐานในจังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา กรุงเทพมหานคร และหลายจังหวัดในภาคกลาง รวมทั้งกระจายตัวออกไปค้าขายอยู่ตามบริเวณต่าง ๆ ของไทย ทำให้ภาษาจีนแต้จิ๋วเป็นภาษาที่แพร่หลาย

ความเป็น “แต้จิ๋ว” ต้องเอ่ยถึงนิยามจีนแต้จิ๋วก่อน ถาวร สิกขโกศล อธิบายว่า “...เมืองแต้จิ๋วแยกเป็นสามจังหวัด คือ จังหวัดแต้จิ๋ว จังหวัดซัวเถา และจังหวัดกิ๊กเอี๊ย รวมเรียกว่า เตี่ยซัวซาฉี หมายถึงถิ่นแต้ซัว 3 จังหวัด ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของมณฑลกวางตุ้ง...เป็นพื้นที่ภูเขา 50.4% ที่ราบ 35.5% อ่าวและชายฝั่งทะเล 14.1% ลักษณะพื้นที่เป็นภูเขา และผาม่อนเสียกว่าครึ่ง มีที่ราบเพียง 1 ใน 3 คือ 3,200 กว่ากม. เท่านั้น”

ส่วนในแง่ประวัติศาสตร์ของพื้นที่ ถาวร สิกขโกศล อธิบายว่า มีคนพื้นเมืองอาศัยมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ กระทั่งในช่วงรัชกาลจิ๋นซีฮ่องเต้ จีนเพิ่งขยายอำนาจเข้ามา และตั้งกองบัญชาการทหารที่ดอยกิ๊กเอี๊ย ในช่วงตั้งแต่ราชวงศ์สุย จนถึงราชวงศ์ชิง แต้จิ๋วมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เมื่อมาถึงยุคสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ.2449 จึงเริ่มเปิดเส้นทางรถไฟสายแต้จิ๋ว-ซัวเถา เรียกโดยย่อว่า สายแต้ซัว จึงเกิดคำนี้เป็นครั้งแรก

ในด้านภูมิศาสตร์ แต้จิ๋วเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์แต่ภัยธรรมชาติรุนแรง อีกทั้งการสัญจรทางทะเลเปิดแตกต่างจากทางบกที่ค่อนข้างปิด โดยมีทิวเขาเป็นปราการธรรมชาติหลายด้าน ลักษณะทางภูมิศาสตร์นี้ นักวิชาการจีนศึกษาอย่างถาวร สิกขโกศล เชื่อว่า เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้จีนแต้จิ๋วมีเอกลักษณ์ของตัวเองต่างจากจีนกว้างตุ้งและจีนแคะ ข้อมูลที่กล่าวเป็นลักษณะโดยรวม หากเปรียบเทียบกับข้อความในบทความ

“จากเมืองแต้จิ๋ว สู่การตั้งรกรากที่กรุงเทพฯ (2)” ที่ระบุจากปากคำของทายาทตระกูลผู้อยู่อาศัยอาจพอเห็นภาพเจาะจงขึ้น ดังใจความส่วนหนึ่งว่า

“...แต้ซัวเป็นสถานที่ที่มีการค้าเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยโบราณ คนที่เกิดที่นั่นเรียกตนเองว่าคนซัวเถา สมัยนั้นซัวเถายังรายล้อมไปด้วยภูเขา ถนนหนทางก็เดินทางไม่สะดวก ถ้าต้องการออกไปหาลู่ทางทำมาหากินภายนอก การเดินทางด้วยเรือเป็นทางเดียวที่สะดวกที่สุด...”

ที่ราบของถิ่นแต้จิ๋วเป็นที่ราบริมฝั่งและปากแม่น้ำ มีแม่น้ำสำคัญ 5 สาย สายที่สำคัญซึ่งจำเป็นต้องเอ่ยในที่นี่คือแม่น้ำหั่งกัง (หรือหางเจียง) แต่โดยรวมแล้วปากแม่น้ำเหล่านี้มีสาขาย่อยมากมาย ทำให้อุดสมบูรณ์ หากสภาพอากาศเป็นไปตามปกติก็มักมีฝนตกชุก การเกษตรได้ผลดีมาก แม้จะอุดมสมบูรณ์ แต่ข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ประการหนึ่งคือ พื้นที่ราบมีน้อยเพียง 3,200 กว่าตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและผาม่อนหรือโขดเขิน

ข้อเสียอีกประการคือมักมีภัยธรรมชาติอย่างน้ำท่วมและไต้ฝุ่น เมื่อมีภัยแล้งก็รุนแรงมาก ประกอบกับภัยธรรมชาติอื่น ๆ เช่น แมลงระบาด นักวิชาการเชื่อว่า ลักษณะเหล่านี้เป็นเหตุผลส่วนหนึ่งที่ทำให้คนจีนแต้จิ๋วหนีมาเมืองไทยกันมาก

การอพยพของชาวแต้จิ๋วมาไทยช่วงระยะแรก

การศึกษาการอพยพของชาวแต้จิ๋วมาไทยในระยะแรกนั้น ปรากฏในบทความ “อ่าวจังหลินที่อำเภอเฉิงไห่ (เทงไฮ้) กับชาวจีนแต้จิ๋วที่อพยพมายังไทยระยะแรก” ของ ต้วน ลี่ เซิง ซึ่งอธิบายว่า บริเวณที่ราบแต้จิ๋วในยุคนั้นมีประชากรหนาแน่นแต่พื้นที่น้อย ผลผลิตไม่เพียงพอประชากร คนในพื้นที่หันพึ่งการประมงมากกว่าร้อยละ 70 ประกอบกับเกิดภัยธรรมชาติหลายครั้งในช่วงราชวงศ์เช็ง ชาวนาล้มละลายเริ่มต้องอพยพกันไปทั่ว

ขณะเดียวกัน ในช่วงต้นราชวงศ์เช็ง ทางการสั่งห้ามประชาชนออกไปโพ้นทะเล ปีแรกของสมัยกษัตริย์คังซี ทางการยังตรากฎหมายให้ประชาชนที่อยู่ริมทะเลอพยพเข้าไปจากชายฝั่ง 50 ลี้ เนื่องจากมีกองกำลังของเจิ้งเฉิงกง โจมตีเมืองหลายแห่งซึ่งทำให้ราชวงศ์เช็งปั่นป่วนอย่างมาก กระทั่งปีที่ 22 ของกษัตริย์คังซี (ค.ศ.1683) กลุ่มผู้ก่อการยอมสยบต่อราชวงศ์ ทางการแก้นโยบาย อนุญาตให้ประชาชนริมฝั่งออกทะเลได้ หลังจากนั้นสภาพในพื้นที่ก็เจริญไปตามลำดับ

ค.ศ.1722 มณฑลกวางตุ้ง และฮกเกี้ยนประสบปัญหาขาดแคลนข้าว ทางการรับรู้สภาพความอุดมสมบูรณ์ของสยามจากทูตที่เดินทางไปเยือนจึงส่งเสริมให้ไปซื้อข้าวจากสยาม กลายเป็นจุดเริ่มต้นให้ชาวแต้จิ๋วผูกพันกับแผ่นดินไทย

ในช่วงราชวงศ์เช็ง อ่าวจังหลินซึ่งเป็นปากน้ำที่แม่น้ำหานเจียงไหลมาสู่ทะเล เป็นอ่าวที่เรือขนาดใหญ่เทียบจอดได้ มีความเจริญค่อนข้างมาก นับตั้งแต่ชาวจังหลินเริ่มค้าข้าวกับสยาม อ่าวจังหลินก็เจริญ

อย่างรวดเร็ว บริเวณท่าเรือเริ่มสร้างถนน ร้านค้าเกิดขึ้นตามข้างทาง มีโกดังเก็บของ และยังมีหอมองทะเล ระหว่างที่มีติดต่อการค้ากัน ต้วน ลี่ เซิง ระบุว่า ช่วงเวลานี้พ่อค้าจีนแต้จิ๋วจำนวนมากอพยพไปอยู่ในสยาม ข้อมูลส่วนนี้อ้างอิง “ประวัติเจียซิ่ง” ซึ่งเคยกล่าวว่า “ชาวเมืองเฉิงไห่ได้ขอใบอนุญาตไปซื้อข้าวเมืองสยาม เพื่อนำกลับมาช่วยแก้ปัญหาอดอยาก แม้จะดำเนินมากว่า 40 ปี แต่จากคำบอกเล่า ที่ไปแล้วกลับมามีไม่เกินห้าหรือหกในสิบเท่านั้น”

นอกจากผู้ที่ลงเรือสำเภาเพื่อการค้าแล้ว ยังมีกลุ่มชาวนาล้มละลาย และชาวนายากจนไร้อาชีพ ซึ่งต้วน ลี่ เซิง ระบุว่า กลุ่มนี้มีเพียงไม้ไผ่ ไม้คานไม้ไผ่ และหมอนไม้ไผ่อย่างละชิ้นติดตัวไปเท่านั้น สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตช่วงจากบ้านเกิดที่อยู่ในสภาพค่อนข้างยากลำบาก

“การเดินทางจะเริ่มราวเดือน 9 เดือน 10 ของแต่ละปี อาศัยลมตะวันออกเฉียงเหนือพัดพาไป ใช้เวลาประมาณเดือนครึ่งจึงถึงประเทศสยาม คนที่ออกทะเลมักจะนึ่งขนมเข่งติดตัวไปเป็นเสบียงระหว่างทาง เพราะว่าขนมเข่งทำจากข้าวเหนียว เก็บได้นานและอยู่ท้อง นอกจากนี้ก็ยังนำฟักเขียวไปด้วย เพราะมีประโยชน์หลายอย่าง ต้มน้ำแกงดื่มแทนน้ำก็ได้ และเมื่อเรือแตกก็ใช้แทนห่วงชูชีพ”

นักวิชาการส่วนหนึ่งมองว่า ในจำนวนชาวแต้จิ๋วที่อพยพสู่สยามในระยะแรกของราชวงศ์เช็ง มีครอบครัวหนึ่งซึ่งทำให้เกิดผลสะเทือนต่อประวัติศาสตร์ไทย นั่นก็คือครอบครัวของแต้สิน (ตากสิน) ผู้สร้างกรุงธนบุรีขึ้นในภายหลัง แม้จะยังเป็นที่วิเคราะห์กันถึงถิ่นกำเนิดของพระเจ้าตากสินมหาราช ต้วน ลี่ เซิง เล่าว่า ในอำเภอเฉิงไห่ก็มีศาลเจ้าตระกูลแต้อยู่ (ช่วงพ.ศ.2526) สภาพเป็นตึกแถวชั้นเดียว สามหลังเรียงติดกัน ลานนอกหมู่บ้านก็มีหลุมเสื้อผ้าของบิดาแต้สิน จากที่ไม่มีศพฝังจึงนำเสื้อผ้ามาฝังแทน

สำหรับการตั้งหลักแหล่งในนครสวรรค์ นั้น ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่ามีตั้งหลักแหล่งก่อน พ.ศ.2310 แต่สกินเนอร์ อ้างอิงจากงานของ Wilhelm Credner ที่พอจะทำให้สันนิษฐานได้ว่า ชาวจีนมาตั้งหลักแหล่งที่กรุงเทพฯ ตั้งแต่ครึ่งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 17 หลังจากพระเจ้าตากสินมหาราชขึ้นครองราชย์แล้ว บันทึกของจอห์น ครอว์เฟิร์ด ชาวยุโรปคนแรกที่มาเยือนสยามหลังพระเจ้าตากสินมหาราชขึ้นครองราชย์สมบัติแล้วบันทึกว่า “การที่พระองค์สนับสนุนคนจีนเป็นพิเศษ จึงเท่ากับชักชวนให้พวกเหล่านี้เข้ามาอยู่อาศัยในสยาม และตั้งหลักแหล่งอยู่ได้เป็นจำนวนมากเช่นนี้ การยินยอมพลเมืองชาวจีนเป็นกรณีพิเศษนี้ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุซึ่งเกิดขึ้นในราชอาณาจักรมานานนับศตวรรษ ๆ แล้ว แต่ครั้งนี้เกือบจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ที่สุด”

ด้วยสภาพหลักฐานเช่นนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สกินเนอร์ เชื่อว่า นโยบายของพระเจ้าตากสินดึงดูดชาวแต้จิ๋วจำนวนมากให้เข้ามาสู่กรุงเทพฯ ความสัมพันธ์ระหว่างสยามกับจีนดำเนินเรื่อยมาจนถึงช่วงต้นราชวงศ์จักรี มีเหตุการณ์และนโยบายที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทสังคมและการเมืองแต่ละช่วงเวลา

เมื่อมาถึงช่วง พ.ศ.2398 ถึง สงครามโลกครั้งที่ 1 สกินเนอร์ บรรยายว่า ยุคของการค้าเสรีซึ่งเกิดขึ้นจากสนธิสัญญาเบาว์ริง ทำให้ชาวจีนและชาวยุโรปได้รับโอกาสใหม่ ๆ ขณะเดียวกันสิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศช่วงสมัยนี้คือ การขยายตัวขนาดใหญ่ของการปลูกข้าวซึ่งอยู่ในมือคนไทย

มีความต้องการแรงงานมากขึ้น ขณะเดียวกันการอพยพก็ทำได้ง่ายขึ้นแล้ว ระหว่าง พ.ศ.2408-2429 เรือกลไฟทยอยนำผู้โดยสารจำนวนมากเดินทางไปมาระหว่างจีนตอนใต้กับสยาม ปลอดภัยมากขึ้นและค่าโดยสารต่ำลง สกินเนอร์ เชื่อว่า ความเจริญด้านนี้เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อสำคัญอีกประการที่ทำให้การอพยพออกมีมากขึ้นด้วย (จี. วิลเลียม สกินเนอร์ (G. William Skinner) “สังคมจีนในไทย”)

1.2 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนในสังคมนครสวรรค์

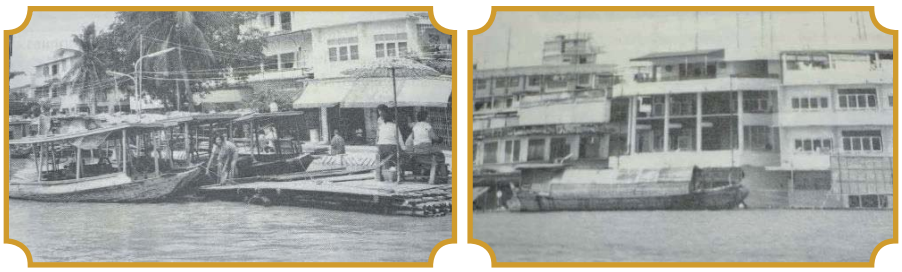
จากเอกสารทางวิชาการของ จี วิลเลี่ยม สกินเนอร์ ได้นำเสนอข้อมูลทางสถิติว่า เมื่อประมาณ พ.ศ.2460 มีคนจีนในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนแต้จิ๋ว และชาวจีนฮกเกี้ยน รองลงมาคือชาวจีนกวางตุ้ง และชาวจีนแคะ เป็นลำดับสุดท้าย ในจำนวนชาวจีนดังกล่าวนอกจากจะอาศัยอยู่ที่กรุงเทพมหานครแล้ว บางส่วนยังอยู่ที่บริเวณอื่น ๆ ของไทยด้วย โดยเฉพาะในจังหวัดนครสวรรค์ **“ตลาดปากน้ำโพ”** จังหวัดนครสวรรค์ เป็นย่านถิ่นฐานของชาวจีนที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศไทย ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่านและน้ำปิง มีถนนโกสีย์ และสวรรค์วิถีเป็นถนนสายหลักผ่านกลางย่านตลาด ด้วยทำเลที่ตั้งของตลาดปากน้ำโพ ตั้งอยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมขนส่งทั้งทางน้ำและทางบก (ทางรถไฟ) ย่านตลาดปากน้ำโพจึงกลายเป็นที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่และเป็นแหล่งเศรษฐกิจการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่ง ชุมชนชาวจีนที่เกิดขึ้นในจังหวัดนครสวรรค์ มีการรวมตัวตามกลุ่มภาษาพูดของตนเอง และสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างกันกลุ่มภาษาหรือตระกูลแซ่ที่มาจากท้องถิ่นเดียวกัน ทั้งนี้สามารถจำแนกชาวจีนตามกลุ่มภาษาพูดได้ 5 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ แต้จิ๋ว กวางตุ้ง ไหหนำ ฮากกา (แคะ) และฮกเกี้ยน จากคำบอกเล่าถึงการเดินทางและการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามายังจังหวัดนครสวรรค์ของชาวจีนนั้น กลุ่มชาวจีนแต้จิ๋ว เป็นกลุ่มคนจีนที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย การเข้ามายังดินแดนไทยของชาวจีนเหล่านี้มีสาเหตุมาจากปัญหาความอดอยากและปัญหาทางการเมืองภายในของประเทศจีน อีกทั้งการเดินทางมายังประเทศไทย ก็เต็มไปด้วยความยากลำบากเนื่องจากต้องเดินทาง ๆ เรือซึ่งใช้เวลานานและแออัดไปด้วยชาวจีนจำนวนมาก

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนแต้จิ๋วและคนในท้องถิ่นนครสวรรค์ (การปรับตัว /ผสมผสานทางวัฒนธรรม)

กลุ่มจีนแต้จิ๋ว เป็นกลุ่มคนจีนที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย ภูมิลำเนาเดิมอยู่บริเวณปากน้ำหรือลุ่มแม่น้ำหัน ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของมณฑลกวางตุ้ง ชาวจีนแต้จิ๋วเหล่านี้ส่วนใหญ่เดินทางจากท่าเรือจางหลิงที่เมืองเถ่งไฮ่ และท่าเรือซัวเถา เข้าสู่ประเทศไทยทางอ่าวไทยฝั่งตะวันออก จึงมักตั้งถิ่นฐานในจังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา กรุงเทพมหานคร และหลายจังหวัดในภาคกลาง คือจังหวัดนครสวรรค์เป็นดินแดนที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การอยู่อาศัย

และมีความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งเป็นดินแดนที่มีแม่น้ำสำคัญหลายสาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำปิง และแม่น้ำน่าน ส่งผลให้มีผู้คนเดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นกว่าบริเวณอื่น อีกทั้งจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ทำให้ทราบว่านครสวรรค์เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนกระทั่งพัฒนาขึ้นเป็นชุมชนเมืองในช่วงสมัยประวัติศาสตร์ ซึ่งมีพัฒนาการและความเจริญมาเป็นลำดับ

ผู้คนที่เดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ในนครสวรรค์ไม่เพียงแต่เป็นกลุ่มคนไทยด้วยกันเองเท่านั้น แต่ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่เข้ามาแสวงหาความเจริญในนครสวรรค์เช่นเดียวกัน ในจำนวนหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ที่เดินทางอพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์นั้น ชาวจีนถือเป็นกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาตั้งรกรากอย่างถาวรเป็นจำนวนมากและสร้างความเจริญให้กับนครสวรรค์ โดยเฉพาะความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนครสวรรค์ในที่สุด เป็นจังหวัดที่ติดแม่น้ำ ดังนั้นในอดีตการค้าขายสินค้าของนครสวรรค์จึงอาศัยทางน้ำเป็นหลัก พ่อค้าชาวจีนจึงเข้ามามีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นคนกลางเพื่อนำสินค้าต่าง ๆ ซึ่งเป็นสินค้าจากกรุงเทพมหานคร สินค้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศมาขายในนครสวรรค์และอำเภอต่าง ๆ และนำผลผลิตทางการเกษตร ของป่าและของพื้นเมือง ล่องแม่น้ำเจ้าพระยาไปขายยังกรุงเทพมหานคร พ่อค้าชาวจีนเหล่านี้ อาศัยอยู่ในเรือของตนซึ่งจอดอยู่ในลำน้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดต่อทำการค้าและขนส่งสินค้าลงมากรุงเทพมหานคร



ภาพที่ 6 ตลาดปากน้ำโพที่เป็นชุมทางการค้าและเส้นทางการคมนาคมขนส่ง ริมแม่น้ำเจ้าพระยา
ที่มาภาพ : https://www.facebook.com/groups/308192125930688/เล่าเรื่องอดีตของปากน้ำโพ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อมีการทำสนธิสัญญาเบาว์ริง ก่อให้เกิดการค้าเสรีนิยมขึ้น นครสวรรค์ก็ได้กลายเป็นแหล่งรวมสินค้าสำคัญ (สุภรณ์ โอเจริญ. 2535 : 19) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าว และไม้สัก ที่มาจากภาคเหนือเพื่อส่งต่อไปยังกรุงเทพฯ มีโรงสีเหนือ โรงสีกลาง และโรงสีใต้ บริษัทค้าไม้อิสท์เอเชียติก บริษัทแม่เงา ห้างไม้มิสหลุยส์ มีโรงเลื่อย โรงน้ำแข็ง และโกดังสินค้าต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ข้าวจะส่งมาทางแม่น้ำน่าน โดยการขนส่งทางเรือยนต์เป็นหลัก คนจีนอพยพเข้ามาขายแรงงานและการประกอบการค้าในนครสวรรค์มากขึ้น คนจีนอพยพและลูกหลานชาวจีนกลุ่มภาษาต่างๆ เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของนครสวรรค์ (เสรี ชาเหลา. 2545 : 65-66)

การค้าของนครสวรรค์ได้ย้ายศูนย์กลางจากฝั่งตะวันออก มายังฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายตัวเมืองมาตั้งบนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำ

เมื่อความเจริญทางเศรษฐกิจกระจายไปยังหัวเมืองอื่น ๆ มากขึ้น ทำให้เกิดศูนย์กลางการค้าใหม่ ๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น ที่สุโขทัย ท่าอิฐ (อุดรดิตถ์) พิษณุโลก พิจิตร และปากน้ำโพ ทำให้มีชาวจีนหลั่งไหลเข้าไปอยู่มากมาย การเคลื่อนย้ายครั้งใหม่นี้รวมถึงอัตราส่วนของพวกแต้จิ๋วและจีนแคะที่สูงขึ้นด้วย ดังที่ราเวซ กล่าวไว้เมื่อ พ.ศ.2446 ว่า

> “...เมื่อปักหลักมั่นคงในกรุงเทพฯ เป็นแห่งแรกแล้ว ชาวเฉาโจวได้ขยายตัวออกไปทีละเล็กทีละน้อยตามสภาพแวดล้อม โดยเลือกอยู่แถวสี่แยกถนนและลำคลองตามความพอใจ มาจนกระทั่งไม่นานนี้ พวกเหล่านี้ยังไม่ไปไกลเกินกว่ารัศมี 100 กิโลเมตรจากกรุงเทพฯ ทางตอนเหนืออุตรดิตถ์ และปากน้ำโพก็เป็นจุดสำคัญ พวกนี้ไม่กล้าเข้าไปในเขตป่าไม้สักซึ่งพวกบุกเบิกรุ่นแรกต้องเสียชีวิตไป...”

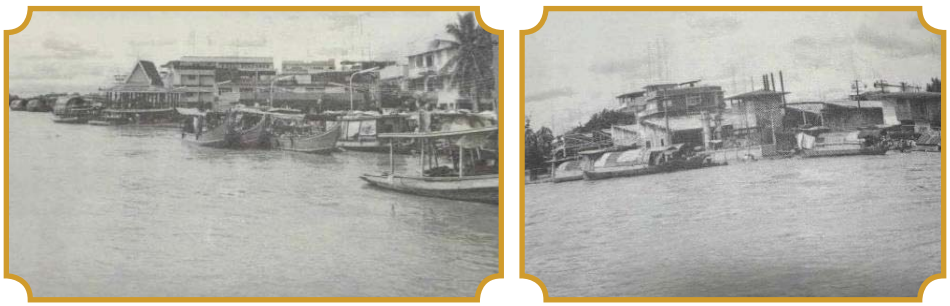
เมื่อคนจีนแต้จิ๋วและอื่น ๆ เข้ามาอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ ชาวจีนไหหนำก็จะอพยพย้ายออกไปอยู่ในเมืองที่เล็กกว่า ไปตามบริเวณที่มักจะยังไม่มีการหักร้างถางพง คนไหหนำจะเป็นกลุ่มแรกที่มาอยู่ต่างจังหวัด แต่พอคนจีนแต้จิ๋วเดินทางมาอยู่ในภายหลัง มักจะมีบทบาททางเศรษฐกิจมากกว่า ทั้งนี้เป็นเพราะชาวจีนแต้จิ๋วมีความมานะอุตสาหะในการทำธุรกิจ มีความเฉลียวฉลาดในการค้าขายมากกว่า ชาวจีนไหหนำมักเป็นคนเผชิญโชคมากกว่า จึงมักมีการตั้งถิ่นฐานกันมากในเมืองต่าง ๆ บนฝั่งแม่น้ำยม และบริเวณที่ทางรถไฟยังไปไม่ถึง บนฝั่งแม่น้ำน่าน

คนจีนในนครสวรรค์มีมากเป็นอันดับสาม รองลงมาจากกรุงเทพฯ และภูเก็ต ส่วนใหญ่เป็นพวกแต้จิ๋วและไหหนำ การค้าของนครสวรรค์เจริญสูงสุดในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) และต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) เมื่อมีเส้นทางรถไฟสายเหนือไปถึงเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ.2465 และภายหลังสงครามมหาเอเชียบูรพา เมื่อปี พ.ศ.2488 ได้มีการสร้างสถานีรถไฟขึ้นที่ตำบลหนองปลิง ซึ่งเป็นสถานีรถไฟนครสวรรค์ในปัจจุบัน ทำให้การคมนาคมขนส่งทางน้ำลดลง ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2493 ได้เปิดสะพานเดชาติวงศ์ เพื่อใช้ในการคมนาคมขนส่งทางบกตามเส้นทางถนนพหลโยธิน ทำให้นครสวรรค์คลายความสำคัญทางเศรษฐกิจในด้านเป็นแหล่งกลางแลกเปลี่ยนสินค้าลงไป และกลายเป็นเมืองผ่าน (สุชาติ แสงทอง. 2556 : 5-6)

แต่ด้วยความที่นครสวรรค์เป็นจังหวัดที่ติดแม่น้ำ ทำให้การค้าขายสินค้าในอดีตของนครสวรรค์จึงอาศัยทางน้ำเป็นหลัก พ่อค้าชาวจีนส่วนใหญ่จึงยังคงมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นคนกลาง ด้วยการรับซื้อ

สินค้าที่เป็นผลผลิตทางการเกษตร ของป่า และของพื้นเมืองจากชาวไร่ชาวนาในนครสวรรค์ ล่องแม่น้ำเจ้าพระยาไปขายกรุงเทพมหานคร และนำสินค้าต่าง ๆ ซึ่งเป็นสินค้าจากกรุงเทพมหานคร สินค้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศมาขายในนครสวรรค์และอำเภอต่าง ๆ พ่อค้าชาวจีนเหล่านี้ จะอาศัยอยู่ในเรือของตนซึ่งจอดอยู่ในลำน้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดต่อทำการค้าและขนส่งสินค้าลงมากรุงเทพมหานคร

ศูนย์กลางในการค้าขายสินค้าของนครสวรรค์ระหว่างอำเภอและจังหวัดที่อยู่โดยรอบของนครสวรรค์มีอยู่ 3 แห่งด้วยกัน คือ 1) ตลาดลาว เป็นศูนย์กลางการค้าระหว่างนครสวรรค์กับหัวเมืองทางเหนือขึ้นไป 2) ตลาดสะพานดำ เป็นศูนย์กลางการค้าระหว่างอำเภอต่าง ๆ ของนครสวรรค์ และ 3) ตลาดท่าซุด เป็นศูนย์กลางการค้าข้าวของนครสวรรค์กับจังหวัดที่อยู่โดยรอบ (ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น) ศูนย์กลางทางการค้าของนครสวรรค์ดังกล่าว ส่งผลให้นครสวรรค์เป็นชุมทางการค้า โดยมีชาวจีนทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลาง และทำหน้าที่ดึงผลผลิตจากชุมชนเข้าสู่ตลาดการค้า ลักษณะดังกล่าวทำให้ชาวจีนมีโอกาสสะสมทุนเพื่อสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของตนมากกว่าคนไทยในช่วงเวลานั้น



ภาพที่ 7 เรือโดยสารและเรือขนส่งสินค้า ตลาดปากน้ำโพ ศูนย์กลางในการค้าขายสินค้าของนครสวรรค์ระหว่างอำเภอต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ

ที่มาภาพ : https://www.facebook.com/groups/308192125930688/เล่าเรื่องอดีตของปากน้ำโพ

การขยายตัวทางการค้าทำให้ชาวจีนหลั่งไหลเข้ามาขายแรงงานและประกอบการค้าต่าง ๆ ในนครสวรรค์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่ภายหลังการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4 : พ.ศ.2394-2411) โครงสร้างการผลิตของไทยเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อการยังชีพ มาเป็นการผลิตเพื่อการค้า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ข้าวกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง นครสวรรค์จึงกลายเป็นจังหวัดที่เป็นแหล่งรวบรวมสินค้าที่สำคัญ (สุภรณ์ โอเจริญ. 2535 : 19) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ข้าว และไม้สักที่มาจากภาคเหนือ เพื่อส่งต่อไปยังกรุงเทพฯ โดยข้าวส่งมาทางแม่น้ำน่านด้วยการขนส่งทางเรือยนต์เป็นหลัก ดังนั้นจึงมีพ่อค้าต่างพากันเดินทางมาซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่นครสวรรค์กันมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีโรงสีเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก

ทั้งโรงสีเหนือ โรงสีกลาง และโรงสีใต้ รวมทั้งมีตลาด บริษัทค้าไม้ โรงเลื่อย โรงน้ำแข็ง และโกดังสินค้าต่าง ๆ มากมาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขยายตัวทางการค้าของนครสวรรค์ที่เริ่มคึกคักและขยายตัวมากขึ้น

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดนครสวรรค์ภายหลังการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงดังกล่าว ทำให้มีชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวจีนเดินทางหลั่งไหลกันเข้ามาประกอบการค้าและตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ มากขึ้น ชาวจีนเหล่านี้กลายเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจของนครสวรรค์เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งกิจการการค้ารายย่อยหรือการค้ารายใหญ่

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5 : พ.ศ.2411-2453) เป็นสมัยที่ประเทศไทยมีการปฏิรูปประเทศทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในช่วงเวลานี้ชาวจีนสามารถปรับตัวด้วยการสร้างความมั่งคั่งให้แก่ตนเองจากธุรกิจใหม่ โดยเฉพาะการค้าข้าว อีกทั้งผลจากการปฏิรูปประเทศ ทำให้มีการสร้างทางรถไฟสายเหนือ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยแรงงานชาวจีนเป็นผู้สร้างทางรถไฟ เมื่อสร้างเสร็จ ชาวจีนเหล่านี้มักตั้งหลักแหล่งอยู่ตามเส้นทางที่รถไฟผ่าน เช่น จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

ความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจไทยที่มีการขยายตัวมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการแสวงหาสินค้าหรือการแลกเปลี่ยนสินค้าจากแหล่งหนึ่งไปสู่อีกแหล่งหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากที่สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงพระนิพนธ์ถึงเรื่องนี้ไว้ในหนังสือ “เที่ยวตามทางรถไฟ” มีความว่า

> “...ต่อมาที่ริมน้ำตอนปากน้ำโพเกิดขึ้นที่ประชุมชน ด้วยพวกพ่อค้าที่ปากน้ำโพรับสินค้าที่กรุงเทพฯ ขึ้นไปจำหน่ายแก่พวกที่ล่องเรือสินค้าลงมาจากเชียงใหม่ อุตรดิตถ์ และพิษณุโลก และรับซื้อสินค้าฝ่ายเหนือส่งมาจำหน่ายทางใต้...”

บริเวณปากน้ำโพ มีสภาพเป็นชุมทางการค้า เป็นแหล่งชุมนุมเรือค้าข้าวที่ใหญ่ที่สุดรองลงมาจากกรุงเทพฯ ไม้ซุงจากภาคเหนือนับแสนท่อน ถูกล่องลงมาตามลำน้ำที่เป็นสาขาของแม่น้ำเจ้าพระยามารวมกันที่ปากน้ำโพ ก่อนที่จะแยกเพื่อส่งไปยังที่ต่าง ๆ ลักษณะดังกล่าวทำให้บรรดาพ่อค้าจากกรุงเทพฯ จึงมาชุมนุมกันที่ปากน้ำโพเพื่อเลือกซื้อสินค้า



ภาพที่ 8 ตลาดปากน้ำโพ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำที่เป็นจุดบรรจบของแควน้ำปิงและแควน้ำน่าน หรือที่เรียกว่าต้นแม่น้ำเจ้าพระยา

ที่มาภาพ : https://www.facebook.com/groups/เรื่องเล่าอดีตของปากน้ำโพ

นอกจากนี้ เมื่อนครสวรรค์ได้ย้ายศูนย์กลางการค้าจากฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา คือฝั่งแม่น้ำน่าน มายังฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา หรือที่รู้จักกันในปัจจุบันว่า “ตลาดปากน้ำโพ” นั้น บริเวณดังกล่าวได้กลายเป็นบริเวณที่คนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่กันเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ภายหลังการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงกับอังกฤษใน พ.ศ.2398 พ่อค้าจากชาติตะวันตกเข้ามามีบทบาทเป็นพ่อค้าคนกลาง โดยการนำเข้าและส่งออกสินค้าบริเวณท่าเรือแทนพ่อค้าชาวจีน สภาพดังกล่าวกระทบต่อผลประโยชน์ทางการค้าของชาวจีน ชาวจีนจึงต้องเปลี่ยนบทบาทของตนโดยเข้าไปยึดอาชีพค้าขายแทน ส่งผลให้ชาวจีนในนครสวรรค์มีโอกาสทำการค้าขายมากขึ้น

ประวัติศาสตร์การอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวจีนในนครสวรรค์นั้น เป็นเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงการต่อสู้และวิถีชีวิตของชุมชนชาวจีนทุกกลุ่มภาษา ทั้งชาวจีนอพยพและชาวจีนที่เกิดในนครสวรรค์ ชาวจีนเหล่านี้มีความขยันขันแข็ง มัธยัสถ์ และมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมของไทยเป็นอย่างดี จึงสามารถเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจของนครสวรรค์ได้อย่างต่อเนื่องนอกจากนี้ เมื่อชาวจีนเดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ในนครสวรรค์มากขึ้นจนกลายเป็นชุมชนชาวจีนนั้น ก็มักจะมีการสร้างศาลเจ้าขึ้นเพื่อเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้แก่ชาวจีนในชุมชนของตน เนื่องจากศาลเจ้าเป็นสถานที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวจีน เป็นแหล่งพบปะของชาวจีนในช่วงวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันตรุษจีน วันสารทจีน และเทศกาลกินเจ เป็นต้น รวมทั้งยังเป็นที่พึ่งทางใจในการดำรงชีวิตและการประกอบธุรกิจการค้า ความเชื่อ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวจีนที่เข้ามาในนครสวรรค์และดำเนินไปอย่างต่อเนื่องกลายเป็นการผสม

กลมกลืนกันทางวัฒนธรรมระหว่างไทยและจีนที่มีมานานหลายทศวรรษ ส่งผลให้ชุมชนชาวจีนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนครสวรรค์ไปในที่สุด

2. ความเป็นมาและการดำเนินงานของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ จังหวัดนครสวรรค์

2.1 การก่อตั้งมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ จังหวัดนครสวรรค์

เมืองปากน้ำโพเป็นเมืองสำคัญที่มีความเจริญด้านการค้ามาก ๆ เมืองหนึ่งในภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีชาวจีนโพ้นทะเลมาอาศัยและทำมาหากินเป็นจำนวนมาก ร้อยกว่าปีที่ผ่านมา องค์กรการกุศลของชาวจีนโพ้นทะเลที่นี่ มีการเปลี่ยนแปลงมากมายตามยุคสมัยและกาลเวลาที่เปลี่ยนไป ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มีองค์กรชาวจีนโพ้นทะเลอยู่ 3 แห่ง ที่มีบทบาทไม่มากนัก ดูแลชี้แนะชาวจีนอยู่ จนถึงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 องค์กรชาวจีนในปากน้ำโพเกิดขึ้นมาใหม่เป็นจำนวนมาก ดังสำนวนที่ว่า ผุดขึ้นเป็นดอกเห็ดหลังได้รับน้ำฝน องค์กรเหล่านี้ส่วนใหญ่จะยึดแนวทางความแปลกใหม่ แต่ละองค์กรต่างดำเนินการกันไปน้อยมากองค์กรเหล่านี้จะสร้างความสามัคคีกัน ดังเช่น **“เม็ดทรายล้วน ๆ ที่แห้งแกร่ง, ยากจะเกาะติดกันเป็นกลุ่มก้อน”** นอกจากนี้องค์กรเหล่านี้ทั้งหมดไม่ได้จดทะเบียนกับทางราชการจึงเป็นองค์กรที่ผิดกฎหมายทั้งสิ้นฉะนั้น ผู้นำและผู้มีความรู้ต่าง ๆ ในสังคมชาวจีนจึงหลีกเลี่ยงไม่เข้าร่วม เป็นสมาชิกขององค์กรเหล่านี้ เพื่อปกป้องและรักษาตัวเองไม่ให้ทำผิด ต่อมาทางราชการได้ออกกฎหมายควบคุมดูแล การดำเนินการขององค์กรอย่างเข้มงวดองค์กรเหล่านี้จึงไม่สามารถดำเนินการไปได้อีกภายใต้กฎหมายแห่งยุคสมัยใหม่องค์กรต่าง ๆ จึงสลายตัวบ้าง ถูกปิดบ้าง อย่างรวดเร็ว จนไม่มีเหลือดุจ **“ดอกไม้ไฟที่เปล่งแสงสะพรั่งชั่วขณะเดียว ดับไปเป็นนิรันดร์”**

หลังจากองค์กรต่าง ๆ หายเงียบไปแล้วสังคมชาวจีนในตลาดปากน้ำโพจึงมีสภาพเป็นสูญญากาศ งานสาธารณประโยชน์และทรัพย์สินส่วนของชาวจีนโพ้นทะเล ในตลาด ขาดคนดูแล สภาพในขณะนั้นพูดได้ว่า เสมือน **“ว่าวที่สายขาดคเณจรบนท้องฟ้า เรือไร้หางเสือ ยามค่ำ ล่องบนธารา”** ผู้มีวิสัยทัศน์ที่ดีทั้งหลายในสังคมเลยคิดว่าเมืองปากน้ำโพ นี้ควรจะมีองค์กรของชาวจีนโพ้นทะเลที่ถูกต้องตามกฎหมายสักแห่งหนึ่ง เพื่อเป็นหัวเรือนำชาวจีนโพ้นทะเลในเมือง เป็นศูนย์กลาง สามัคคีให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

การริเริ่ม เริ่มต้นที่ คุณโค้ว เงี่ยมจือ (นายคิม แซ่โค้ว) คุณอาวยัง บุนเม้ง (นายมั่ง วีระวัฒน์) คุณฮ้อ เต็กหมง และคุณเตีย เฮ่าเลียก (นายวีระ เรืองไทย) ซึ่งเรียกร้องให้ผู้นำชาวจีนเชื้อสายกวางตุ้ง ฮากกา แต่จิ๋ว ไหหนำ ฮกเกี้ยน ทั้ง 5 หมู่เหล่า ร่วมกัน จัดตั้งองค์กรที่มีความทันสมัยและสามารถเข้ากับสถานการณ์ของประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรกุศลที่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อให้สามารถจัดการกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนโพ้นทะเลในเมืองปากน้ำโพ ขณะเดียวกันสามารถเข้าไปดูแลและถือครองทรัพย์สินส่วนรวมที่ตกทอดจากบรรพชนได้ เมื่อไม่ให้เกิดความเสียหาย เริ่มจากปี ค.ศ.1957 ถึง 1959 และต่อไปเป็นเวลา 3 ปี มีการวางแผน และตระเตรียม หลังจากมีการรณรงค์ความคิดเห็นจากสาธารณชนแล้ว จึงมี

มติให้เลือกตัวแทนจากชาวจีนทั้ง 5 หมู่เหล่ารวม 7 ท่าน เป็นผู้เริ่มก่อตั้ง รับผิดชอบการยื่นคำร้องขอจดทะเบียนเป็นมูลนิธิกับกระทรวงมหาดไทย โชคดี คำร้องขอจดทะเบียนนั้นได้รับอนุญาตจากทางราชการในเวลาต่อมา องค์กรกุศลของชาวจีนโพ้นทะเล ซึ่งเป็นหนึ่งเดียวในเมืองปากน้ำโพก็ถูกก่อตั้งเป็นทางการในปี ค.ศ.1960 ซึ่งมีชื่อว่า **“มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์”**

หลังจากที่มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ถูกก่อตั้งเป็นทางการแล้ว คุณอาวยัง บุนเม้ง ได้รับเลือกเป็นประธานคณะกรรมการอำนวยการดำรงตำแหน่งตั้งแต่สมัยที่ 1 ถึงที่ 6 เมื่อถึงช่วงปลายของสมัยที่ 6 คุณอาวยัง บุนเม้ง เนื่องจากทำงานตรากตรำเกินไป จึงต้องทำตามคำแนะนำของแพทย์ ต้องพักผ่อนรักษาตัวอยู่ในบ้าน คณะกรรมการจึงมีมติให้ คุณลิ้ม กิจยัง เป็นประธานคณะกรรมการอำนวยการสมัยที่ 7 ต่อมาคุณลิ้ม กิจยัง ก็เกิดป่วยหนักขึ้นมา ต้องไปให้แพทย์รักษาตัว ไม่สามารถที่จะทำงานให้กับสังคมได้อีก ฉะนั้นเมื่อมีการประชุมคณะกรรมการอำนวยการสมัยที่ 8 ที่ประชุมจึงมีมติให้ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งประธานแทน ข้าพเจ้ารู้ตัวดีว่าตนมีความรู้น้อยนิด เป็นห่วงว่า จะไม่สามารถดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้ดี แต่โชคดีที่กรรมการทั้งคณะอำนวยการและคณะบริหารทุกท่าน ช่วยกันสนับสนุนที่ทำงานอย่างทุ่มเท จึงทำให้ผลงานที่ออกมาไม่เป็นที่ผิดหวังของสาธารณชน ข้าพเจ้าจึง รู้สึกโล่งใจและขอบคุณเป็นอย่างมาก

เพื่อให้ตามกฎระเบียบของมูลนิธิของเราและเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมชาวจีนในปากน้ำโพ และมิให้เกิดการแบ่งชนแบ่งชั้นกัน หลีกเลี่ยงคนส่วนน้อยยึดถืออำนาจเผด็จการโดยมิชอบ คณะกรรมการอำนวยการจึงมีการเชื้อเชิญผู้มีความสามารถจากชาวจีนทั้ง 5 หมู่เหล่า รวมทั้งสิ้น 34 ท่าน มาจัดตั้งเป็นคณะกรรมการบริหาร ทำงานแทนคณะกรรมการอำนวยการ บริหารงานต่าง ๆ ของมูลนิธิรวมทั้งงานสาธารณกุศลต่าง ๆ ที่สังคมต้องการ หลายปีที่ผ่านมานี้งานของมูลนิธิได้ขยายกว้างขึ้นเป็นอย่างมาก คณะกรรมการบริหารสมัยที่ 7 จึงจำเป็นต้องเพิ่มจากเดิม 34 ท่าน มาเป็น 66 ท่าน ในอดีต คณะกรรมการบริหารถูกตั้งขึ้นโดยการเชื้อเชิญผู้มีความสามารถในสังคม โดยคณะกรรมการอำนวยการ จวบจนถึงสมัยที่ 7 จึงมีมติให้กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในเมืองปากน้ำโพและชาวจีนโพ้นทะเลทั้ง 5 หมู่เหล่า ต่างเลือกตัวแทนเข้ามาดำรงตำแหน่งในมูลนิธิ จากนั้นประธานผู้อำนวยการจะออกหนังสือเรียนเชิญตัวแทนที่เข้ามาดำรงตำแหน่งตามกติกาของมูลนิธิ ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสไม่ลำเอียง สำหรับประธานคณะกรรมการบริหารของแต่ละสมัยใช้วิธีเลือกจากคณะกรรมการบริหาร ในสมัยที่ 1 คุณโค้ว เงียม จือ (นายคิม แช่โค้ว) ประธานตามมติของคณะกรรมการ สมัยที่ 2 ประธานเป็น คุณจิว นับ (นายมานิต ชีวมงคล) สมัยที่ 3 เป็นคุณเตี่ย ปอทั้ง (นายเสริม เสริมพิบูลย์ชัย) สมัยที่ 4, 5 และ ที่ 6 คุณโค้ว เงียม จือ ได้ถูกเลือกเป็นประธานบริหารอีก เมื่อคราวถึงสมัยที่ 7 คุณโค้ว มีอายุมากแล้วจึงตัดสินใจยุติบทบาท, ปฏิเสธ ที่จะเป็นประธานต่อ ข้าพเจ้าจึงรับภาระอันหนักหน่วง นี้แทน เป็นประธานของคณะกรรมการบริหารมูลนิธิ

สมัยที่ 7 ส่วนสมัยที่ 8 เป็น คุณเอียว เฉี่ยว ซาง (นายเชี่ยวชาญ อิทธิพานิชพงศ์) คุณเอี่ยว เป็นคนมากประสบการณ์และรอบคอบทำงานตั้งใจ มีลักษณะเป็นผู้ใหญ่



ภาพที่ 9 อาคารสำนักงาน มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ในสมัยก่อตั้ง

สำหรับงานการกุศลทางสังคมของมูลนิธิ 15 ปี ที่ผ่านมาข้าพเจ้าขอแนะนำโดยสังเขป ดังต่อไปนี้ เริ่มตั้งแต่สมัยที่ 1 เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ครั้งแรก สร้างอาคารไม้ซึ่งเป็นที่ตั้งของมูลนิธิฯ จากนั้นสร้างเมรุ หลังจากนั้น ก็ได้สร้าง กกเต็ก โหลยตั้ง สมัยที่ 5 สร้างยิ่งเต็กโหลยติ้ง สมัยที่ 6 สร้างโรงเรียนประชานุเคราะห์ เป็นอาคาร 4 ชั้น 2 หลัง จุนักเรียนได้สองพันกว่าคน และยังมีหอประชุมอีก 1 หลัง สามารถเป็นที่จัดงานเลี้ยงได้ สำหรับชาวไทยและชาวจีน (จัดโต๊ะได้หนึ่งร้อยกว่าโต๊ะ) และยังเป็นสนามกีฬาในร่มได้อีกด้วย โรงเรียนมีเนื้อที่รวม 36 ไร่ อาคารเรียนและหอประชุมสร้างอยู่ที่เชิงเขา มีขนาดใหญ่โตมโหฬารในขณะเดียวกันก็ยังสร้าง ช่ง เด็ก ติ้ง และ ฮก เต็ก ชื่อใหม่ ยังสร้างที่จอดรถไว้ที่หน้า ช่ง เต็ก ตึ้ง ครั้ง ถึงสมัยที่ 8 เนื่องจากประชากรเพิ่มมากขึ้น สถานที่ที่มีอยู่ไม่พอใช้ จึงสร้างศาลา จิบ เต็ก ตั้ง เพิ่มขึ้น และ ยั้งทำถนนลาดยางเข้าไปในสุสาน สำหรับในบริเวณของที่ทำการมูลนิธิฯ ได้มีการสร้างสนามเด็กเล่น เพื่อให้เด็ก ๆ ได้ใช้เล่นออกกำลังกาย เพื่อให้เด็กนักเรียนไปมา เรียนหนังสือได้สะดวก จึงมีการซื้อรถรับส่งนักเรียนหนึ่งคัน, เพื่อรับและส่งนักเรียนและอยู่ด้านหน้าของ จิบ เต็ก ตั้ง ยังสร้างถนนคอนกรีตอีก 1 เส้น

ทางด้านการศึกษา เนื่องจากการขอจดทะเบียนเป็นโรงเรียนสอนภาษาจีนดูเหมือนจะต้องคอยไปเรื่อย ๆ จนไม่มีวันสิ้นสุด เพื่อที่จะปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของมูลนิธิฯ บริการให้กับประชาชนและลูกหลานของคนตลาดปากน้ำโพได้รับการสนับสนุนด้านการศึกษา โดยไม่มีการแบ่งแยกกลุ่มภาษาและวัฒนธรรม ฉะนั้น จึงมีการสร้างโรงเรียนประชานุเคราะห์ เพื่อสอนตามหลักสูตรที่ทางกระทรวงศึกษาธิการกำหนด การจัดตั้งเป็นโรงเรียนที่เรียนภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3



ภาพที่ 10 โรงเรียนประชานุเคราะห์

2.2 วัตถุประสงค์และการดำเนินงานของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ ดังนี้

1. ให้การศึกษาแก่เยาวชน
2. ให้การทะนุบำรุงกิจการพุทธศาสนา จัดการฌาปนสถานและสุสานสาธารณะ
3. เพื่ออุปการะผู้ยากจนและบรรเทาความทุกข์ผู้ประสบภัย
4. เพื่อดำเนินการ หรือร่วมมือกับองค์การกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์
5. ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

2.3 การบริหารงานของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ นครสวรรค์



ภาพที่ 11 รายชื่อคณะกรรมการและโครงสร้างการบริหารงานแบ่งเป็นฝ่ายงานต่าง ๆ ของมูลนิธิ

3. วัฒนธรรมของชาวจีนในจังหวัดนครสวรรค์

3.1 วัฒนธรรมด้านภาษา

ภาษาแต้จิ๋วในปัจจุบัน เป็นภาษาที่พัฒนามาจากภาษาจีนโบราณของตระกูลหมิ่นหนาน เมื่อประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 9–15 มีกลุ่มชาว หมิ่น (หมิ่น) ได้อพยพลงใต้จากมณฑลฝูเจี้ยน (หรือ ฮกเกี้ยน) มาที่ทางตะวันออกของมณฑลกวางตุ้ง ในเขตที่เรียกว่า เตี่ยซัว การอพยพดังกล่าวมีสาเหตุมาจากประชากรที่มากขึ้นในมณฑลฝูเจี้ยน เนื่องจากภูมิประเทศใหม่ที่ค่อนข้างตัดขาดจากมณฑลฮกเกี้ยนเดิม ภาษาแต้จิ๋วจึงได้กลายมาเป็นภาษาเอกเทศในภายหลัง ภาษาแต้จิ๋วนั้นจะพูดในเขตที่เรียกรวมกันว่า "เตี่ยซัว" ซึ่งมีเมืองแต้จิ๋ว (หรือเฉาโจวในภาษาจีนกลาง) และซัวเถา (หรือ ซั่นโถว ในภาษาจีนกลาง) เป็นหลัก ซึ่งเป็นที่มาของชื่อ "เตี่ยซัว" ดังกล่าว นอกจากนั้น ยังพูดกันในเมืองก๊กเอี๊ย เตี่ยเอี๊ยะ โผวเล้ง เตี่ยอัง เหยี่ยวเพ้ง ฮุ่ยไล้ และ เถ่งไฮ่ เขตเตี่ยซัว เคยเป็นเขตหนึ่งที่มีคนจีนอพยพออกนอกประเทศเป็นอันมากไปยังเอเชียอาคเนย์ในคริสต์ศตวรรษที่ 18–20 ซึ่งทำให้ภาษาแต้จิ๋วเป็นภาษาหลักหนึ่งในภาษาที่พูดกันมากในกลุ่ม ชาวจีนอพยพ โดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ประเทศไทย กัมพูชา สิงคโปร์

เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และ ฮ่องกง และยังมีในทวีปยุโรป และ ทวีปอเมริกา ที่มีชาวจีนแต้จิ๋วอพยพไป

อย่างไรก็ตาม ในยุคโลกาภิวัตน์นั้นภาษาแต้จิ๋วได้ลดความนิยมลงไปมากในหมู่ชาวจีนแต้จิ๋วและลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพมาตั้งถิ่นฐาน ครอบครัวลูกหลานคนจีนในตลาดปากน้ำโพที่เดิมพูดแต้จิ๋วในบ้าน และปัจจุบันชาวจีนรุ่นพ่อรุ่นแม่นั้นเสียชีวิตลงไปแล้ว ทำให้คนพูดแต้จิ๋วลดลงและวัฒนธรรมภาษาแต้จิ๋วจึงสูญหาย ขาดผู้อนุรักษ์สืบทอดการใช้ภาษาแต้จิ๋วทั้งในระดับครอบครัวและชุมชนองค์กรจีน

ภาษาแต้จิ๋ว เป็นภาษาที่มีเอกลักษณ์พิเศษ รักษาเสียงและศัพท์ภาษาจีนโบราณ (ภาษายุคราชวงศ์โจว-ฮั่น) และภาษาจีนยุคกลาง (ภาษายุคราชวงศ์สุย-ถัง-ซ่งเหนือ) ไว้ได้มาก มีเสียงวรรณยุกต์ถึง 8 เสียง พริ้งพรายเสนาะดุจเสียงดนตรีว่ากันว่าเป็นเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนยุคราชวงศ์ถัง ฉะนั้นการอ่านบทกวีสมัยถังเป็นภาษาจีนแต้จิ๋วจึงไพเราะเสนาะหูยิ่งนัก ทั้งถูกต้องตามฉันทลักษณ์ดีกว่าภาษาจีนกลางอย่างมากอีกด้วย ในการเรียนภาษาจีนโบราณถ้ารู้ภาษาจีนแต้จิ๋วจะช่วยให้เรียนได้รวดเร็ว เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น ภาษาแต้จิ๋วเป็นภาษาถิ่นหนึ่งใน 20 ถิ่นที่ใช้เป็นหลักในการสืบสาวหาเสียงและความหมายของคำภาษาจีนยุคกลางและยุคโบราณ ถ้าเทียบกับภาษาจีนแคะแล้วภาษาแต้จิ๋วรักษาเสียงและศัพท์ภาษาจีนโบราณไว้ได้มากกว่า ส่วนภาษาจีนแคะรักษาเสียงภาษาจีนยุคกลางไว้ได้มากกว่าภาษาจีนยุคโบราณ

นอกจากนี้ภาษาแต้จิ๋วยังรักษาภาษาเย่ว์ซึ่งเป็นต้นธารภาษาตระกูลจ้วง-ไทไว้มาก ภาษาพื้นถิ่นแต้จิ๋วจงมีประโยชน์ในการศึกษาศัพท์ภาษาไทโบราณอีกด้วย

คนไทยเชื้อสายแต้จิ๋วของที่มีโอกาสพูดและเรียนภาษาจีนมาตั้งแต่เด็ก ผ่านโรงเรียนจีนในชุมชนและศาลเจ้าในตลาดปากน้ำโพ ที่มีการก่อตั้งขึ้นคือ โรงเรียนจีนตงฮั้ว นครสวรรค์ แม้ว่าช่วงเวลาระยะหนึ่งเนื่องจากประเทศไทยปิดกั้นการเรียนการสอนภาษาจีน ในช่วงสมัยยุคจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาสมาคมองค์กรจีนและมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ยังคงมีการอนุรักษ์สืบทอดภาษาและวัฒนธรรมจีนแต้จิ๋ว เช่น การสอนภาษาจีนกลางให้กับประชาชนและผู้สนใจ นอกจากนี้มูลนิธิยังได้สนับสนุนจัดให้มีการเรียนการสอนภาษาจีนกลาง (แมนดาริน) ให้กับนักเรียนของโรงเรียนประชานุเคราะห์ โดยมีการสนับสนุนจัดหาครูสอนภาษาจีนจากมณฑลยูนนานมาสอนหนังสือและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่จังหวัดนครสวรรค์

3.2 วัฒนธรรมด้านอาหาร

อาหารแต้จิ๋ว มีชื่อเสียงเป็นหนึ่งในอาหารอร่อยของจีน ปัจจุบันจีนจัดอาหารที่มีชื่อเสียงตามชื่อมณฑลเป็น 8 กลุ่ม คือ อาหารเสฉวน ซานตง เจียงซู เจ้อเจียง อานฮุย หูหนัน และกวางตุ้ง อาหารในที่นี้เน้นเรื่องกับข้าว กับข้าวของมณฑลกวางตุ้ง ภาษาจีนเรียกตามชื่อย่อมณฑลว่า “เย่ว์ไช่” (กับข้าวมณฑลกวางตุ้ง) มีกับข้าวอร่อยโดดเด่นอยู่ 2 กลุ่ม คือ ของจีนกวางตุ้งและจีนแต้จิ๋ว กับข้าวของสอง

กลุ่มนี้แม้จะมีส่วนคล้ายกันแต่ก็มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดทั้งชนิดของอาหารและรสชาติ คนแต้จิ๋วเชื่อมั่นในฝีมือการทำอาหารของตนจนกล้าแขวนป้ายชื่อ “ร้านอาหารแต้จิ๋ว” สู่กับ “ร้านอาหารกวางตุ้ง” ที่อยู่ในย่านเดียวกันมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน

กับข้าวแต้จิ๋วมีประเภทและรสชาติเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง ของเด่นที่เห็นได้ง่าย คือ ข้าวต้มเป็นอาหารเด่นชนิดหนึ่งของแต้จิ๋วทั้งข้าวต้มเครื่อง และข้าวต้มขาวกับกับข้าวประเภทผักดองของจีนแต้จิ๋วก็โดดเด่นมาก กานาไฉ่นั้น จีนแต้จิ๋วทำขึ้นก่อนแล้วจีนอื่นทำตามอย่าง อาหารอร่อย ๆ ทั้งกับข้าว ของว่างและขนม อาหารแต้จิ๋วถึงพร้อมด้วยสี กลิ่น รส การจัดวาง ล้วนประณีตเป็นศิลปะจนมีผู้กล่าวว่าอาหารแต้จิ๋วเป็น “กังฮูไฉ่ กงฟูไช่” คือ อาหารประณีตเช่นเดียวกับ “กังฮูเต๊” ของแต้จิ๋ว

3.3 วัฒนธรรมด้านการแสดง และการละเล่น

ดนตรีแต้จิ๋ว แบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ วงเครื่องสายปี่กลอง วงเครื่องสาย วงเครื่องเป่า วงจุลสังคีต วงดนตรีทางศาสนา วงดนตรีงิ้ว และคีตศิลป์ต่าง ๆ ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมาก คือ วงเครื่องสายปี่กลองซึ่งแบ่งเป็นอีกหลายประเภท แต่วงปี่กลองใหญ่ที่เรียกกันว่า “ตั่วหล่อโก้ว” มีเอกลักษณ์เด่นเป็นตัวแทนดนตรีแต้จิ๋วได้ดีที่สุด เพลง “ตั่วหล่อโก้ว” แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่คือ เพลงขบวนแห่ และเพลงบรรเลงฟังทำนอง ซึ่งมักมีที่มาเกี่ยวข้องกับเพลงงิ้ว วงตั่วหล่อโก้วหรือปี่กลองใหญ่มีทั้งความอ่อนหวานและความคึกคักเร้าอารมณ์ มีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตประชาชน คณะดนตรีหล่อโก้ว ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการฝึกซ้อมคณะผู้เล่น จากมูลนิธิหรือสมาคมจีนต่าง ๆ เพื่อใช้สำหรับการแสดงและเข้าร่วมในขบวนพิธีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ มักมีเด็กและเยาวชนที่เป็นลูกหลานคนจีนในตลาดปากน้ำโพให้ความสนใจเป็นที่นิยมมาสมัครเข้าร่วมเป็นคณะดนตรีหล่อโก้วอย่างต่อเนื่องและยาวนาน

งิ้วแต้จิ๋ว เป็นศิลปะสูงเด่นจนมีงิ้วกวางตุ้งกับงิ้วแต้จิ๋วเท่านั้นที่เล่นด้วยภาษาถิ่นของตัวเอง นอกจากงิ้วของแต้จิ๋วและกวางตุ้ง เป็นงิ้วที่ใช้ภาษาจีนกลางทั้งสิ้น แต่สำเนียงต่างกันไปตามถิ่นกำเนิด

ศิลปะชิ้นเยี่ยมของแต้จิ๋วที่มีชื่อเสียงมาช้านานก็คือ งานเย็บปักถักร้อย ผ้าปักแต้จิ๋วเป็นหนึ่งในสี่ผ้าปักที่มีชื่อเสียงของจีน คือผ้าปักซูโจว เสฉวน หูหนัน และกวางตุ้ง ซึ่งมีชื่อเสียงอยู่ 2 กลุ่ม คือ กว่างโจวของจีนกวางตุ้ง และแต้จิ๋ว ผ้าปักแต้จิ๋วมีเอกลักษณ์และความประณีตงดงามไม่ด้อยกว่าของจีนกวางตุ้ง ศิลปะการทำผ้าปักของแต้จิ๋วมีเทคนิคมากมายหลายวิธีทั้งปัก สอด (เส้นด้าย) ดึ่ง (เส้นด้ายออก) ฟักฉลุงานเย็บปักถักร้อยอื่น ๆ คนแต้จิ๋วก็เชี่ยวชาญมาก นอกจากนี้การตัดกระดาษเป็นศิลปะพื้นบ้านที่คนแต้จิ๋วชำนาญมาก ศิลปะการตัดกระดาษของแต้จิ๋ว มี 4 ประเภท คือ สีเดียว หลายสี รองซ้อนหลากสี และดัดสลักเขียนลาย ประเภทหลังนี้มีเรื่องฉลุลายและเขียนลายรวมอยู่ด้วย มีความวิจิตรงดงามมาก

การแสดงงิ้ว ถูกนำมาใช้เป็นการแสดงและการละเล่นประจำของแทบทุกศาลเจ้าในประเทศไทย ล้วนแล้วมักจะมีการแสดงงิ้วในช่วงวันเฉลิมฉลองตามเทศกาลสำคัญ ๆ ในวันเกิดขององค์เจ้าพ่อเจ้าแม่

การแสดงงิ้ว จึงไม่ได้เป็นเพียงเรื่องราวของนักแสดง เจ้าของคณะ หรือศาลเจ้า แต่เป็นหนึ่งในวัฒนธรรมที่สืบทอดมายาวนาน ศิลปะการแสดงที่อยู่คู่กับวัฒนธรรมชาวจีนในประเทศไทย

แต่เมื่อวันเวลาผ่านไป ความบันเทิงอื่น ๆ เข้ามาในชีวิตประจำวันของคนไทยมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งทีวี โรงภาพยนต์ สู่ยุคปัจจุบันที่ความบันเทิงสามารถดูผ่านมือถือได้ทุกที่ ทุกเวลาตามที่ต้องการ ความนิยมในการชมงิ้ว ก็ลดลง กลุ่มผู้ที่มานั่งชมงิ้วในปัจจุบัน ล้วนแล้วแต่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ

อุปรากรจีน (งิ้ว) จะมีการแต่งหน้าแต่งตัวของนักแสดงงิ้ว จะมีโทนสีสัน เส้นสายที่ชัดเจน เชื่อมโยงกับบทของตัวละครแต่ละตัว เช่น สีแดง แสดงถึงตัวละครที่กล้าหาญ ซื่อสัตย์ /สีดำ จะแสดงถึงความซื่อตรง ฉลาด และ สีขาว แทนความหมายในเชิงลบเป็นส่วนใหญ่ แต่ในขณะที่ตัวละครบางตัวจะมีเอกลักษณ์ของตัวเองชัดเจน เช่น กวนอู , เปาบุ้นจิ้น ที่จะเป็นการแต่งหน้าในโทนสีรูปแบบ

4. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวจีนในนครสวรรค์

4.1 ปัจจัยทางด้านสังคม

ชาวจีนในนครสวรรค์ในอดีตและในปัจจุบันมีนิสัยจะชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม และมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเป็นของตัวเอง ลักษณะของคนไทยเชื้อสายจีนจะอาศัยอยู่รวมกันเป็นชุมชน โดยจะแบ่งกลุ่มตามภาษาพูดและเชื้อสายแต่ละท้องถิ่น เช่น การรวมกลุ่มทางสังคมและการเข้ามามีบทบาทด้านสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เห็นได้จากรวมกลุ่ม การรวมกลุ่มตั้งเป็นสมาคมไหหนำ (จีนไหหลำ) สมาคมฮากกา (จีนแคะ) และสมาคมกว่องสิว (จีนกวางตุ้ง) รวมถึงการก่อตั้งมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ที่เป็นการรวมกลุ่มคนจีนที่มาจิตอาสาทำงานสาธารณกุศล และด้วยลักษณะนิสัยของคนจีน จะเป็นคนขยันหมั่นเพียร มีความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบในเรื่องการค้า จึงอัตลักษณ์ที่โดดเด่นนี้จึงเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญที่สะท้อนให้เห็นบทบาทและคุณค่าของคณะทำงานทั้งในรูปแบบงานสาธารณกุศลและการสงเคราะห์ ด้วยการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิ และบทบาทอีกด้านในฐานะกลุ่มคนที่ยึดมั่นในแบบแผนประเพณี และพิธีกรรมความเชื่อที่ยังคงสืบสานปฏิบัติสืบทอดกันในครอบครัว เช่น ประเพณีไหว้เทพเจ้าการนับถือทางความเชื่อ และศาสนาในงานประเพณีตรุษจีน ประเพณีเชงเม้ง ที่ปฏิบัติตามกันมาในเรื่องของการเคารพวิญญาณบรรพบุรุษ การสืบสานประเพณีทิ้งกระจาด ที่แสดงถึงความเมตตากรุณาต่อผู้ยากไร้และด้อยโอกาสในสังคม เพื่อให้คนทุกชนชาติ ทุกกลุ่มภาษาสามารถดำเนินชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมท้องถิ่น เป็นต้น

4.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

ชาวจีนในนครสวรรค์ในอดีตและในปัจจุบันมีนิสัยจะชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ประกอบการยึดมั่นในความเชื่อความศรัทธาต่อเทพเจ้า ความเชื่อทางศาสนาขงจื้อและลัทธิเต๋า การยึดมั่นและดำรงชีวิตตามธรรมเนียม คำสั่งสอนจากบรรพบุรุษและครอบครัว ลักษณะความเป็นจีนที่มีวิถีชีวิตตามแบบจีนดั้งเดิม

อย่างเคร่งครัด นิสัยขยัน ประหยัดมัธยัสและอดออมเป็นค่านิยมพื้นฐานสำคัญที่มีในครอบครัวของลูกหลานคนจีน คนไทยเชื้อสายจีน แต่ด้วยสภาพทางเศรษฐกิจที่ขยายตัวและมีความผันผวนอย่างมากอาจส่งผลให้เกิดการปรับตัวของลูกหลานและครอบครัวบางพิธีกรรมที่ลดทอนขั้นตอนรายละเอียดลงไป หรือมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมด้วยการทดแทนการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณกุศลหรือการสงเคราะห์การบริจาคผ่านการเข้าวัด และบริจาคผ่านศาลเจ้า หรือการทำทานบริจาคทั่วไป แทนการเข้าร่วมในพิธีกรรมทิ้งกระจาดหรือพิธีกรรมวันสารทจีน เป็นต้น

4.3 ปัจจัยจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

ชาวจีนในนครสวรรค์ในอดีต การอบรมสั่งสอนให้ยึดมั่นในความเชื่อความศรัทธาต่อเทพเจ้า ความเชื่อทางศาสนาขงจื้อและลัทธิเต๋า การยึดมั่นและดำรงชีวิตตามธรรมเนียม คำสั่งสอนจากบรรพบุรุษและครอบครัว ลักษณะความเป็นจีนที่มีวิถีชีวิตตามแบบจีนดั้งเดิมอย่างเคร่งครัด และปัจจุบันเกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม กระแสวัฒนธรรมแบบใหม่ทั้งกระแสโลกตะวันตกและกระแสด้านเทคโนโลยีขั้นสูง ประกอบกับค่านิยมใหม่ของสังคมที่ปรับเปลี่ยนไป ส่งผลให้การยึดถือและปฏิบัติตามประเพณีธรรมเนียมจีนแบบดั้งเดิมที่เคร่งครัดจากที่เคยยึดถือปฏิบัติตามวัฒนธรรม กลายเป็นทำบ้างละเว้นบาง คนในครอบครัวที่เป็นลูกหลานคนรุ่นใหม่เปลี่ยนค่านิยมไปจากเดิม

5. การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนในนครสวรรค์

5.1 การอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมที่กำลังดำเนินการอยู่

ประเพณีหรือพิธีทิ้งกระจาด เป็นพิธีกรรมจีนอย่างหนึ่งที่นิยมจัดขึ้นในเทศกาลต่าง ๆ ของชาวจีน คำว่าพิธีทิ้งกระจาดนี้เป็นการเรียกอย่างไทย โดยนำมาจากการสร้างกระจาดทาน ถวายกัณฑ์เทศน์ตามคตินิยมบำเพ็ญมหาทานบารมี อย่างพระเวสสันดรโพธิสัตว์ ซึ่งเป็นธรรมเนียมที่มีอยู่แล้วในสังคมไทย ซึ่งแต่เดิมตามธรรมเนียมของชาวจีนสิ่งของที่จะแจกเป็นทานจะบรรจุลงในกระจาดไม้ไผ่สานมัดด้วยตอก เรียกว่าโกวไท แปลว่ากระจาดทาน ซึ่งเป็นที่มาให้สังคมไทยเรียกพิธีนี้ว่าพิธีทิ้งกระจาด

การทิ้งกระจาดนี้ชาวจีนเรียกกันว่าซีโกว แปลว่าการให้ทานแก่วิญญาณไร้ญาติ หรือโพวโต่ว แปลว่า การโปรดสัตว์ โดยทั่วไปเป็นพิธีกรรมของจีนที่มีที่มาจากพระพุทธศาสนา จากพระสูตรชื่อเปรตมุข-อัคนีชวาลยศรการ-นาม-ธารณีสูตร ในพระไตรปิฎกฝ่ายจีน พระสูตรได้กล่าวว่า ครั้งนั้นพระพุทธเจ้าเสด็จประทับแสดงพระธรรมเทศนา ณ นิโครธารามวิหาร เมืองกบิลพัสดุ์ พระอานนท์เถรเจ้าพุทธอนุชาได้ปลีกตนออกไปเข้าฌานสมาบัติอยู่ที่โคนต้นไม้ใหญ่ ขณะที่พระอานนท์บำเพ็ญฌานปริเวทธรรมอยู่นั้นได้มีอสุรกายตนหนึ่งปรากฏขึ้นเบื้องหน้า บอกชื่อว่า อัคนีชวาลมุขเปรต หรือเอี่ยมเข้า รูปร่างสูงใหญ่ หน้าเขียว แสยะเขี้ยว ตามตัวมีแต่หนังหุ้มกระดูก ลำคอเล็กเท่ารูเข็ม มีเปลวไฟโชติช่วงออกจากปากเป็นนิจ

อัคนีชวาลมุขเปรตได้กล่าวกับพระอานนท์ว่า พระเถรเจ้าจะถึงซึ่งแก่กาลมรณะในอีก 3 วัน จากนั้นท่านก็จะต้องเกิดในเปรตภูมิ ได้รับความทุกขเวทนาอย่างแสนสาหัสเพราะความหิวกระหาย จะกินก็ไม่ได้ ทุกขเวทนาเหลือหลาย หากพระเถรเจ้าปรารถนาจะมีอายุยืนยาว ขอท่านผู้เป็นมหาสาวกของพระพุทธเจ้าผู้อุดมด้วยความเมตตากรุณาต่อสัตว์ ขอพระเถระกระทำพิธีมหาทานอุทิศสิ่งอุปโภคบริโภคเป็นไทยทานแก่ฝูงเปรตด้วยเถิด กล่าวจบเปรตตนนั้นก็หายไป พระอานนท์เกิดความสะดุ้งกลัว เข้าเฝ้าพระบรมศาสดากราบทูลให้ทรงทราบแลขอพระพุทธองค์เป็นที่พึ่งพระพุทธองค์ พระพุทธเจ้าจึงตรัสแก่พระอานนท์ว่า ในอดีตเมื่อพระองค์เกิดเป็นพระโพธิสัตว์อยู่ในสำนักพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ นั้น พระโพธิสัตว์พระองค์นั้นได้ตรัสเทศนาถึงพระธารณีแห่งองค์พระตถาคตเจ้า 7 พระองค์ ผู้เป็นประธานในพิธีโยคเปรตพลี และได้ตรัสถึงพิธีโยคเปรตพลีอุทิศสิ่งอุปโภคบริโภคเป็นไทยทานแก่ฝูงเปรตและสรรพสัตว์ทั้งหลายอยู่เสมอ พิธีโยคเปรตพลีนี้มีอานิสงส์มากยังให้ผู้กระทำอุทิศมีอายุยืนนาน และเป็นการสร้างมหาทานบารมีเพิ่มพูนแก่ตนให้ยิ่งขึ้นไป

ดังนั้นอัคนีชวาลมุขเปรตตนนั้นคือพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ (พระกวนอิม) ผู้ทรงอุบายโกศลที่จะโปรดสัตว์ให้หลุดพ้นจากทุกข์ จึงนิรมิตกายมาเพื่อเป็นปฐมเหตุให้พระพุทธองค์แสดงพระธรรมเทศนาเกี่ยวกับพิธีโยคเปรตพลีอุทิศแก่พระอานนท์ เพื่อโปรดสัตว์ในเปรตภูมิเป็นปฐม เมื่อพระพุทธองค์มีพุทธดำรัสจบลง พระอานนท์เถรเจ้าจึงได้ประกอบพิธีตามพุทโธวาท และได้รับอานิสงส์ถ้วนทุกประการ

เมื่อมีการแปลพระสูตรเป็นภาษาจีน พิธีนี้ได้เป็นแนวทางปฏิบัติของนิกายมนตรยาน เพื่อแสดงพระมหากรุณาธิคุณของพระพุทธเจ้าและเหล่าพระโพธิสัตว์ต่อเหล่าสัตว์โลกทั้งหลาย พิธีนี้จึงมีการถ่ายทอดสืบเนื่องต่อมา

ต่อมาเมื่อหลังราชวงศ์ถังพิธีนี้จึงเป็นที่นิยมแพร่หลายออกไป จนเป็นที่นิยมของประชาชน มีการประกอบพิธีทั่วไปในประเทศจีน ทั้งในงานศพ งานวันเกิด ทำบุญต่ออายุ ในเทศกาลสารทจีนเดือน 7 และในเทศกาลบุญอื่น แม้แต่ในศาสนาเต๋าก็รับแนวคิดนี้จากพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังเป็นประเพณีนิยมในประเทศที่รับพระพุทธศาสนาจากจีน เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี และเวียดนาม ก็ได้รับความนิยมด้วย ในส่วนของประชาชนจีนทั่วไปเมื่อถึงวันที่กำหนดก็จะจัดมณฑลพิธีและนิมนต์พระสงฆ์ไปสวดพระพุทธมนต์อุทิศแก่วิญญาณ ส่วนชาวจีนที่อยู่ตามถิ่นห่างไกล นิมนต์พระสงฆ์ลำบากก็จะจัดเพียงเครื่องบูชาเซ่นไหว้ด้วยอาหารแก่วิญญาณเร่ร่อนและบรรพบุรุษแทน จนทุกวันนี้ (เศรษฐพงษ์ จงสงวน ศิลปวัฒนธรรม ฉบับสิงหาคม 2549 วันพฤหัสที่ 15 สิงหาคม พ.ศ.2562)

เทศกาลรำลึกถึงผู้ล่วงลับและเทศกาลเชงเม้ง



ภาพที่ 12 สุสานจีน จังหวัดนครสวรรค์

ชาติพันธุ์จีน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีความยึดมั่นศรัทธาในศาสนา คำสอนและแนวคิดของขงจื้อ และความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับการนับถือเทพเจ้า เทพแห่งธรรมชาติที่เหนียวแน่นมากที่สุดกลุ่มหนึ่ง ดังเห็นได้จากหนังสือ และงานเขียนเกี่ยวกับความเชื่อของคนจีนมักจะพบว่า คนจีนยังยึดถือความเชื่อและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าแก่ของตนอย่างเคร่งครัด ส่วนใหญ่คนจีนมีความเชื่อ และพิธีกรรมเรื่องการเซ่นไหว้ และการบูชากราบไหว้บรรพบุรุษของตน ซึ่งความเชื่อเหล่านี้จะเห็นได้จากการที่คนจีนจัดพิธีเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษให้เห็นในงานประเพณีในรอบปี โดยเฉพาะในช่วงตรุษจีน สารทจีน เช็งเม้ง วันครบรอบวันเสียชีวิตของบรรพบุรุษ

มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ เห็นความสำคัญของประเพณีนี้ และยังคงมีการยึดถือปฏิบัติสืบสานต่อความเชื่อทางประเพณีพิธีกรรมนี้ และเมื่อถึงช่วงปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนเมษายน ทั้งคนไทยเชื้อสายจีน จัดให้มีพิธีกรรมหรือกิจกรรมที่ต้องรำลึกถึงญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว คนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยมีคตินิยมเซ่นไหว้ในเทศกาลเชงเม้ง ในขณะที่คนไทยจะมีเทศกาลทำบุญสงกรานต์ในช่วงกลาง ๆ เดือนเมษายนเช่นกัน แต่เดิมสงกรานต์จัดเป็นงานปีใหม่ไทย จะมีการรดน้ำขอพรญาติผู้ใหญ่ นอกจากนี้ก็มีพิธีบังสุกุลอุทิศส่วนกุศลให้ปู่ย่าตายายญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้วเช่นกัน แสดงว่าในแต่ละปีมนุษย์ย่อมมีวาระสำคัญที่จะรำลึกถึงผู้ล่วงลับ ซึ่งคนไทยทางใต้มีงานประเพณีเรียกว่า ชิงเปรต ในงานบุญสารทเดือนสิบ สำหรับเทศกาลเชงเม้งของจีนจะมีรูปแบบพิธีกรรมต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่มีคติความเชื่อในการรำลึกถึงผู้วายชนม์นั้นเป็นแนวทางเดียวกัน และที่น่าสนใจคือจะทำในช่วงคาบเกี่ยวของเดือนเมษายนเช่นกัน



ภาพที่ 13 กิจกรรมวันเชงเม้งในสุสานจีน จังหวัดนครสวรรค์

ชิงหมิง หรือ เชงเม้ง เป็นชื่อของสารท (1 ปีมี 24 สารท) “เชง” หมายถึง สะอาด บริสุทธิ์ และ “เม้ง” หมายถึง สว่าง รวมกันแล้วหมายถึง “ช่วงเวลาแห่งความแจ่มใส รื่นรมย์” สารท เชงเม้ง หรือ เชงเม้ง เริ่มต้นประมาณ วันที่ 5 เมษายน-20 เมษายน ของทุกปีในฤดูใบไม้ผลิ อากาศจะคล้ายความหนาวเย็นเริ่มเข้าสู่ความอบอุ่น ของประเทศจีน มีฝนตกปรอย ๆ มีบรรยากาศสดชื่นท้องฟ้าใสสว่าง ซึ่งเป็นที่มาของชื่อ “สารท เชงเม้ง”

ประเพณีที่สำคัญมากที่สุดของชาวจีน คือ ไหว้บรรพบุรุษที่สุสาน (ฮวงซุ้ย หรือฮวงจุ้ย) เป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ โดยมีอิทธิพลมาจากลัทธิขงจื้อ ที่เน้นเรื่องความกตัญญูเป็นสำคัญ ประเพณีนี้สืบทอดมายาวนานเป็นพันปีโดยขุนนางสมัยราชวงศ์โจว โจวกงนี่ตั้น เป็นผู้กำหนด พิธีการจัดงานศพ

ในสมัยราชวงศ์ถัง ประมาณ ค.ศ.618 พระราชพิธีเช่นไหว้สุสานอดีตกษัตริย์โดยได้มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ปีหนึ่งกระทำกันปีละ 2 ครั้ง คือ ช่วงเชงเม้ง และประมาณปลายปี คาดว่าน่าจะเป็นช่วงตังโจ่ย

ประโยชน์ของการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเชงเม้ง

1.) เพื่อรำลึกถึงคุณความดีที่บรรพบุรุษของเราได้กระทำไว้ได้ดูแลเรา ลำบากเพื่อเราให้มีความเป็นอยู่ที่ดี เป็นแบบอย่างการดำเนินชีวิต “เราสบายเพราะพ่อแม่ บรรพบุรุษนั้นลำบาก”

2.) เป็นศูนย์รวมตระกูล ผังตระกูล โดยทั่วไป การไหว้ที่ดีที่สุด ต้องนัดหมายไปไหว้พร้อมกัน คือ วันและเวลาเดียวกัน ทำให้ลูกหลานที่อยู่กระจายกันไป ได้มาพบปะสังสรรค์กันพร้อมหน้ากัน เป็นการสร้างความสามัคคี สร้างจุดศูนย์รวม กล่าวได้ว่าเป็นวันรวมญาติ

3.) เป็นกรอบดำเนินชีวิตและสอนลูกหลานทุกคนว่า “พ่อแม่ตายแล้ว ยังกำหนดชะตาชีวิตลูกหลาน” เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เน้นความกตัญญูที่มีต่อบุพการีและลูกหลานควรปฏิบัติตาม

4.) เป็นการเตือนสติตน ความตายต้องเกิดขึ้นกับทุกคน และเป็นธรรมดาของมนุษย์ปุถุชน

กิจกรรมงานประเพณีทิ้งกระจาด (ซีโกว) งานประจำปีมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์

เทศกาลของชาวจีนในจังหวัดนครสวรรค์ ในรอบหนึ่งปีมีมากมาย อาทิเช่น ตรุษจีน เช็งเม้ง สารทจีน ไหว้พระจันทร์ ถือศีลกินเจ เป็นต้น จากตัวอย่างดังกล่าว เป็นเทศกาลประเพณีที่มีมาแต่เนิ่นนาน และถูกสืบทอดมาจนกลายมาเป็นรูปแบบวัฒนธรรมประเพณีจีนถึงทุกวันนี้ ในส่วนของจังหวัดนครสวรรค์ที่มีความโดดเด่นในด้านวัฒนธรรม ประเพณีจีน เช่น ประเพณีการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ เทศกาลตรุษจีนได้สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดนครสวรรค์เป็นอย่างมากจนได้ถูกขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำปีพุทธศักราช 2561 อีกด้วย จะเห็นได้ว่าแม้สถานการณ์สังคมในประเทศและต่างประเทศจะเปลี่ยนแปลงไปแต่ประเพณีของคนจีน ในจังหวัดนครสวรรค์ มีความโดดเด่นและสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นไม่เสื่อมคลาย

มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ได้ร่วมสนับสนุนสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีจีนในจังหวัดนครสวรรค์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในประเพณี ทิ้งกระจาด ซึ่งเป็นประเพณีเดือนเจ็ด ตามความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน มีความเชื่อเกี่ยวกับ เรื่องการเซ่นไหว้บรรพบุรุษ วิญญาณสัมภเวสี อีกทั้งชาวจีนโบราณมีความเชื่อเกี่ยวกับลัทธิเต๋า ขงจื่อ และพุทธศาสนานิกายมหายาน ดังนั้น ทั้งสามนิกายนี้ได้ผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างลงตัว ความเชื่อดังกล่าวจึงได้กลายเป็นประเพณีทิ้งกระจาดของชาวจีนที่ถูกสืบทอดต่อกันมาเรื่อยมา ระบบวัฒนธรรมความเชื่อในประเพณีทิ้งกระจาด มีดังนี้

1) ความเชื่อในโลกหลังความตายของชาวจีน ความเชื่อเรื่องโลกหลังความตายของชาวจีนเชื่อกันว่า ถ้าวิญญาณตนใดมีลูกหลานญาติพี่น้องทำบุญเซ่นไหว้ให้ ดวงวิญญาณตนนั้นจะได้ไปสู่ดินแดนสุขาวดี และถ้าดวงวิญญาณตนใด ตอนยังมีชีวิตอยู่ได้ทำบาปมาก จะต้องลงนรกเพื่อรับความผิด

2) ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณไร้ญาติของชาวจีน เชื่อกันว่า ดวงวิญญาณที่ไม่มีลูกหลานญาติพี่น้องอุทิศส่วนกุศลให้ จะยังเร่ร่อนอยู่ตามท้องถนน ไม่มีบ้าน ไม่มีที่อยู่อาศัยและของกิน

3) ความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญให้บรรพบุรุษและวิญญาณไร้ญาติ ความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญให้บรรพบุรุษและวิญญาณไร้ญาตินั้น เชื่อกันว่า นอกเหนือจากการทำบุญให้บรรพบุรุษในทุก ๆ เทศกาลจะมีการทำบุญอุทิศให้กับบรรพบุรุษในอีกรูปแบบ คือ การซื้อภูเขาเงิน ภูเขาทอง โดยบรรดาลูกหลานจะซื้อเครื่องเซ่นไหว้ ลงนามกับทางศาลเจ้า วัดจีน มูลนิธิต่าง ๆ ที่จัดงาน และหลังจากนั้นจะมีกระดาษสีเหลืองยาวติดไว้เพื่อบอกว่า ใครเป็นผู้ส่งและอุทิศให้ใคร ถือเป็นการทำบุญอย่างหนึ่งให้บรรพบุรุษ อีกนัยหนึ่งคือการช่วยบริจาคเงินให้กับทางสถานที่ที่จัดงานนั้น ส่วนทางวิญญาณไร้ญาติ ทางศาลเจ้า วัดจีน มูลนิธิต่าง ๆ ที่จัดงานจะทำภูเขาเงิน ภูเขาทองขนาดใหญ่ เพื่อเผาอุทิศรวมให้กับบรรดาวิญญาณไร้ญาติ อีกด้วย (ที่มา : วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ปีที่ 16 ฉบับ ที่ 2 (กรกฎาคม–ธันวาคม 2563)



ภาพที่ 14 บรรยากาศในประเพณีทิ้งกระจาด

5.2 การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนในนครสวรรค์ ร่วมกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษา

ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีแผนจัดกิจกรรมโครงการในการเข้ามาสนับสนุน เรื่องการฟื้นฟูอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนในนครสวรรค์ ภายใต้การทำงานของโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้รับผิดชอบและดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 ด้วยทางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เป็นหน่วยงานในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัด ทุกภาคส่วนทั้งภาคราชการ ส่วนภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและสมาคมองค์กรจีนของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานและขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมกับทุกภาคส่วน สมาคมองค์กรจีนในการรวบรวมข้อมูลจากเวทีสืบค้นข้อมูลและสนทนากลุ่ม การค้นหาโจทย์ความต้องการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากสมาคมองค์กรจีนและชุมชนรอบศาลเจ้า รวมทั้งการนำเสนอและวิเคราะห์บริบทคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมด้วยผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ และดำเนินการตามพันธกิจที่ 4 ในการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยในเชิงบูรณาการศาสตร์นำไปสู่การสร้างสำนึกท้องถิ่นของสถาบันอุดมศึกษา

ทางโครงการได้กำหนดจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมฟื้นฟู อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมจีนหรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) บนฐานสำนึกรักหวงแหนท้องถิ่นทุนทางวัฒนธรรและประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมครั้งนี้จะนำเสนอการทำงานและข้อมูลองค์ความรู้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาและชาวนครสวรรค์เชื้อสายไทย–จีน มาสร้างสรรค์และยกระดับ

การพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรม การสร้างการเรียนรู้และสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนเชื้อสายไทย–จีน ผ่านพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันทั้ง 10 แหล่งเรียนรู้ให้นำไปสู่การสร้างสำนึกรักหวงแหนและภาคภูมิใจในท้องถิ่น

6. บทบาทของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นนครสวรรค์

6.1 บทบาทที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นนครสวรรค์

ประเพณีทิ้งกระจาด

ปัจจุบันประเพณีทิ้งกระจาด ได้ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องและเข้ากับยุคสังคมสมัยใหม่ แต่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ ธรรมเนียม ประเพณี ที่มีการปฏิบัติสืบทอด จากบรรพบุรุษมาอย่างช้านาน เป็นการผสมผสานแนวคิด ดั้งเดิมอันประกอบด้วยแนวคิดทางศาสนาพุทธนิกาย มหายาน ลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื่อ การทำบุญให้แก่ผู้ล่วงลับ ทำทานให้แก่ผู้ยากไร้ โดยมีการกำหนดการจัดกิจกรรมประจำปีของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2503 จนถึงปัจจุบันกว่า 67 ปีของการดำเนินงาน และได้กำหนดจัดงานประเพณีทิ้งกระจาดหรือ งานซิโกว ในทุกวันสิ้นเดือน 7 ของจีน โดยจัดให้มีการประกอบพิธีทางศาสนาทั้งไทยจีนและแจกทานให้แก่ ประชาชนผู้ยากไร้ รวมจำนวน 3,000 ชุด อันประกอบด้วย ข้าวสาร อาหารแห้ง และเงินค่าพาหนะ นอกจากนั้นมูลนิธิฯ ขอมอบเงินบริจาคและข้าวสาร อุปกรณ์ทางการแพทย์ให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ อาทิ เช่น เหล่ากาชาดจังหวัดนครสวรรค์ มูลนิธิแสงสวรรค์สงเคราะห์ (สถานสงเคราะห์เด็กเอกชนในจังหวัดนครสวรรค์) วัดนครสวรรค์ (วัดประจำจังหวัดนครสวรรค์) สถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุนิคมเขาบ่อแก้ว โรงเรียนศึกษาพิเศษนครสวรรค์ ชมรมกู้ภัยจังหวัดนครสวรรค์ เป็นต้น



ภาพที่ 15 บรรยากาศในประเพณีทิ้งกระจาด

ลักษณะการจัดงานทิ้งกระจาด จะมีการจัดเตรียมสถานที่ และมีการประชาสัมพันธ์งานล่วงหน้าผ่านช่องทางสื่อสารทางจังหวัด และสื่อออนไลน์ ต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงทุก กลุ่มเป้าหมาย มีความร่วมมือให้การสนับสนุนของหน่วยงานในด้านต่าง ๆ ในการจัดงาน เช่นองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ สนับสนุนรถสุขาเคลื่อนที่ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองนครสวรรค์ อำนวยความสะดวกด้านการจราจรและสถานที่จอดรถ โรงพยาบาลศรีสวรรค์ สนับสนุนหน่วยปฐมพยาบาล พร้อมเจ้าหน้าที่พยาบาล

การจัดโรงทานซึ่งได้รับความเอื้อเฟื้อจากหน่วยงานภาคเอกชน บริษัทร้านค้าในจังหวัดนครสวรรค์ จะเห็นได้ว่าการจะทำให้ประเพณีทิ้งกระจาดของมูลนิธิฯ ดำเนินมาอย่างยาวนาน ต้องอาศัยความร่วมมือจาก ทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากต้องอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ และความไว้วางใจจากประชาชนที่มีส่วน สนับสนุน รวมถึงประชาชนที่มารอรับของบริจาคในทุกปี นอกเหนือจากการสืบทอดประเพณีแล้ว ยังเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประสบปัญหาสังคมในจังหวัดนครสวรรค์อีกด้วย อีกทั้งยังเป็นการแสดงถึงความร่วมมือของคนในจังหวัดนครสวรรค์ที่มีจิตอาสา และตั้งใจตอบแทนสังคมโดยเฉพาะไม่ลืมคนในสังคมที่เดือดร้อนและด้อยโอกาส

6.2 บทบาทในด้านกิจกรรมสาธารณประโยชน์และสาธารณกุศลเพื่อชุมชน

การสนับสนุนงานช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาสังคมและด้านสาธารณภัย

เป็นปัญหาหนึ่งที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและความปลอดภัยของประชาชนซึ่งเกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย หรือภัยที่เกิดขึ้นจากความแปรปรวนของธรรมชาติ และภัยที่มนุษย์ทำให้เกิดขึ้น ทำให้ผู้ประสบภัยเหล่านี้ต้องเผชิญหน้ากับปัญหาการไร้ที่อยู่อาศัย ขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็น การได้รับบาดเจ็บหรือบุคคลในครอบครัวเสียชีวิตไปกับเหตุการณ์ สาธารณภัยดังกล่าว นับได้ว่าเป็นการสูญเสียอย่างกะทันหันเกิดความทุกข์ยาก ไม่สามารถช่วยเหลือตนเอง และบุคคลในครอบครัวได้ ต้องตกอยู่ในภาวะวิกฤต ผู้ประสบสาธารณภัยจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือดูแล เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้สามารถเผชิญปัญหาหรือภาวะวิกฤต และสามารถปรับตัวเองทั้งทางกายภาพ และทางอารมณ์ให้คืนสู่สภาพปกติของการดำรงชีวิตโดยเร็ว



ภาพที่ 16 งานช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาสังคม ด้านสาธารณภัย

การสนับสนุนงานด้านการศึกษา

มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ให้ความสำคัญด้านการศึกษามาอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยได้จัดตั้งโรงเรียนประชานุเคราะห์ (ในความอุปถัมภ์ของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์) ตั้งอยู่เลขที่ 610 หมู่ที่ 10 ถนนพหลโยธิน ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ประมาณ 36 ไร่ โรงเรียนประชานุเคราะห์ มีอาคารเรียน 2 อาคาร ได้แก่อาคารเทพประเสริฐ มี 5 ชั้น จัดการเรียนการสอนในรูปสหศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียน จำนวน 620 คน มีครู 36 คน บุคลากร 6 คน ชาวต่างชาติ 1 คน รวม 43 คน นักการภารโรง จำนวน 2 คน พนักงานขับรถ จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย จำนวน 2 คน ในด้านการดูแลนักเรียนที่ครอบครัวมีฐานะยากจนนั้น มูลนิธิฯ สนับสนุนงบประมาณ ปีละกว่าหนึ่งล้านห้าแสนบาทมาอย่างต่อเนื่อง ในการดูแลสนับสนุนทุนการศึกษา จัดบริการรถโรงเรียนบริการ รับ-ส่ง นักเรียน นักเรียนที่มีฐานะยากจนจะมีอาหารกลางวันให้นักเรียนรับประทานฟรี นักเรียนระดับอนุบาล 1 - ประถมศึกษาปีที่ 2 และให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ทุนนักเรียนที่เรียนดี ทุนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ (ดุริยางค์) ทุนบุตรคนที่ 3 ทุนบุตรบุคลากร และทุนการศึกษาตลอดแนวมีการจัดบริการด้านสุขภาพอนามัย โดยได้รับการบริการจากศูนย์สุขภาพชุมชนวัดช่องคีรีศรีสุทธิวราราม โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ ให้นมเสริมกับนักเรียนที่มีน้ำหนักน้อยไม่ถึงเกณฑ์ เพื่อให้เด็กในจังหวัดนครสวรรค์ มีโอกาสด้านการศึกษา และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นเยาวชนที่ดีของประเทศชาติต่อไป

การสนับสนุนงานสงเคราะห์และสาธารณประโยชน์

มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ มีความเข้าใจในสภาพสังคมปัจจุบัน ในบางครอบครัวที่มีฐานะยากจน บางครอบครัว ต้องกู้หนี้ยืมสินหลักพันถึงหลักหมื่นเพื่อจัดซื้อโลงศพ ส่งศพกลับภูมิลำเนา และการจัดงานศพ ฌาปนกิจศพ แต่หากได้รับการช่วยเหลือ ซึ่งเป็นการลดภาระในค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะช่วยเป็นกำลังใจ ลดความเครียดจากภาระหนี้สินที่จะตามมา มูลนิธิจึงบริจาคหีบศพ สำหรับผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์มาอย่างต่อเนื่อง



ภาพที่ 17 มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์มอบหีบศพสำหรับผู้ยากไร้

6.3 บทบาทที่มีต่องานประเพณีการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ

มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ให้การสนับสนุนคณะล่อโก้วของทางสมาคม เข้าร่วมในขบวนแห่ในประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ร่วมกับส่วนราชการและสมาคมองค์กรจีน รวมถึงสนับสนุนการทำงานและประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งสถาบันการศึกษา ส่วนราชการ และภาคธุรกิจของจังหวัดนครสวรรค์





ภาพที่ 18 บรรยากาศการฝึกซ้อมเด็กและเยาวชนในตลาดปากน้ำโพมาฝึกซ้อมดนตรีคณะล่อโก้วเพื่อร่วมขบวนประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ

เอกสารอ้างอิง

หนังสือที่ระลึกฉลองครบรอบ 50 ปี มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ,นครสวรรค์ พ.ศ.2553

สุชาติ แสงทองและคณะ. (2559) .รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น (นครสวรรค์ศึกษา) คนจีนปากน้ำโพ .

สุชาติ แสงทอง . (2560). นครสวรรค์ศึกษา: บันทึกเรื่องราวคนจีนปากน้ำโพ ,หจก.ริมปิงการพิมพ์ , นครสวรรค์

ภาคผนวก

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

ที่มาของโครงการ

จากสถานการณ์ความท้าทาย และทิศทางการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมของประเทศไทย และของจังหวัดนครสวรรค์ นำมาสู่ฐานคิด และเป้าหมายที่สำคัญของกระบวนการต่อยอดงานบริการวิชาการตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ ประเพณี และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรมในพื้นที่ที่นำไปสู่สำนึกท้องถิ่น ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์สืบสาน ต่อยอด สร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกับการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ด้วยกระบวนทัศน์ใหม่ในการสร้างความรู้เพื่อความเข้าใจท้องถิ่นแบบองค์รวมผ่านการดำเนินโครงการพลิกฟื้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชน “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัด ภูมิภาค และนานาชาติในการพัฒนาฐานข้อมูลและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นกรณีศึกษาด้านการจัดการทุนและศักยภาพท้องถิ่นผ่านศาลเจ้าจีน ตลอดจนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างรรค์

2. เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคเครือข่ายคณะทำงานของภาคการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชนในการฟื้นฟูอัตลักษณ์วัฒนธรรมและสำนึกท้องถิ่นชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์

3. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบสร้างสรรค์ และต่อยอดการจัดการทุนและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมสู่นโยบาย Soft Power ของจังหวัดนครสวรรค์

ความสำเร็จของการทำงานโครงการ

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินโครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 เป็นหน่วยงานในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการ ส่วนภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสมาคมองค์กรจีนของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานดังกล่าว ถือเป็นกระบวนการขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรมที่อาศัยความร่วมมือของคณาจารย์ นักวิจัย จากสาขาวิชาต่าง ๆ ร่วมกับภาคีเครือข่ายหลักในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่ ตลอดจนเกิดเวทีสร้างความรู้และแผนความร่วมมือ (Cooperation Plan) ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) รวมถึงเสริมพลัง (Empowerment) การเกาะเกี่ยวทางสังคมระหว่างคนรุ่นเก่า และคนรุ่นใหม่ บนฐานสำนึกรักหวงแหนท้องถิ่นบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการ

1. การจัดเวทีเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการสืบค้นข้อมูล และสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. การค้นหาโจทย์ความต้องการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากสมาคมองค์กรจีน และกลุ่มเครือข่ายประชาคม
3. การจัดเวทีนำเสนอและวิเคราะห์บริบทคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม โดยผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายในพื้นที่
4. สร้างเครือข่ายคณะทำงานเชิงบูรณาการศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การสร้างสำนึกรักท้องถิ่นร่วมกับภาครัฐ ภาคสถาบันการศึกษาและภาคีสมาคมองค์กรจีน

คณะทำงาน ประกอบด้วย

1. ฝ่ายศึกษาสำรวจและรวบรวมข้อมูลวิถีวัฒนธรรมจีน โดย รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง และคณะ

2. ฝ่ายศึกษาและพัฒนานวัตกรรม Soft Power ด้านอาหาร โดย ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะ

3. ฝ่ายศึกษาและพัฒนานวัตกรรม Soft Power ด้านศิลปะการแสดง โดย ผศ.ภัทธิรา จันทร์ดี สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะ

4. ฝ่ายศึกษาและพัฒนาเส้นทางกิจกรรมด้านการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน โดย อ.เจนจิรา เงินจันทร์ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะ

5. ฝ่ายจัดทำวิดีทัศน์งานสารคดีส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว โดย นายชัยสิทธิ์ ผลเสวก และคณะ

6. ฝ่ายออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์ผังเมือง โดย ดร.ชเล คุณาวงศ์ กรรมการผู้จัดการบริษัท องศาสถาปนิก จำกัด และคณะ

7. ฝ่ายพัฒนาและจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดย ผศ.ดร.พงษ์ศักดิ์ ศิริโสม ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณะ

8. ฝ่ายแปลภาษาต่างประเทศ โดย ผศ.ดร.ดาเรศ นฤมล หัวหน้าสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ สังกัด คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะ

ผลผลิตของโครงการ

1. นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power จำนวน 10 นวัตกรรม
2. เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง
3. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการเมืองวัฒนธรรม จำนวน 1 ระบบ
4. คู่มือแหล่งเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมจีน จำนวน 10 เล่ม
5. วิดีทัศน์/สารคดีการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 11 ตอน
6. การบูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและภาคประชาสังคม
7. MASTER PLAN การออกแบบเมืองสู่การกำหนดนโยบายและการปฏิบัติอย่างน้อย จำนวน 1 ต้นแบบ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เยาวชน/นักเรียน/นักศึกษา คณะทำงานองค์กร และประชาชนเกิดความรักและหวงแหนตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจในรากเหง้าวิถีชีวิตและวัฒนธรรม มีความรู้ความเข้าใจข้อมูลด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย-จีน ในการพัฒนาเมืองนครสวรรค์สู่เมืองวิถีวัฒนธรรมจีน

2. เป็นเวทีสร้างความร่วมมือทางวิชาการ และการทำงานบูรณาการข้ามศาสตร์ระหว่างคณาจารย์นักวิจัยจากหลากหลายสาขาวิชา ตลอดจนขับเคลื่อนงานตามพันธกิจที่ 4 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่นำไปสู่การสร้างสำนึกท้องถิ่นของสถาบันอุดมศึกษา

3. จัดทำข้อมูลเชิงนโยบายเสนอต่อผู้บริหารในด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเมืองเพื่อรองรับการเป็นเมืองนครสวรรค์สู่เมืองวิถีวัฒนธรรมจีน

4. มีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการท่องเที่ยวให้จังหวัดนครสวรรค์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทย-จีนที่ได้รับความนิยม และสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

5. มีคณะทำงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และนำมาสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชนย่านตลาดเก่า จังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการเพื่อให้ได้ผลผลิตตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จนนำไปสู่ความเป็น “เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน” ของ “นครสวรรค์” นั้น ประกอบไปด้วยหลายกิจกรรมที่ขับเคลื่อนจากความร่วมมือหรือการบูรณาการความรู้ความเชี่ยวชาญของทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันค้นหาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของนครสวรรค์ และบันทึกไว้ให้กลายเป็นข้อมูลประวัติศาสตร์ และนำไปสู่การ “พลิกฟื้น” “ถ่ายทอด” และ ต่อยอด” ให้เป็นทุนทางวัฒนธรรม

กิจกรรม : สำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การเป็นเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรม และจัดทำหนังสือและบทความภาษาไทย-อังกฤษ-จีน





กิจกรรมลงพื้นที่ เก็บข้อมูล

รายงานผลการดำเนินโครงการและกิจกรรมลงพื้นที่เก็บข้อมูล

(เดือน กุมภาพันธ์ ถึง สิงหาคม พ.ศ.2567)





วันเดือนปี : วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567 เวลา : 16.00-18.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นำทีมคณะทำงานเข้าพบ นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ ร่วมกับบุคลากรจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน





วันเดือนปี : วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมรัตนพิมาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประชุมเตรียมงาน วางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่นครสวรรค์ สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน





วันเดือนปี : วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกับกลุ่มจีน 5 ภาษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัดกิจกรรมประชุมปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เมืองสู่วิถีวัฒนธรรมจีน





วันเดือนปี : วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ปากน้ำโพ ต.นครสวรรค์ออก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ กับคุณสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณะร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนไหหนำ”







วันเดือนปี : วันพุธ ที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายนิรันดร์ ศิริวัฒนา ผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าแม่หน้าผา เข้าร่วมกิจกรรมในงานประเพณี “เจ้าแม่กวนอิมเปิดทรัพย์” เพื่อสังเกตการณ์ในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”





วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.3-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ตำบลโกรกพระ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกับนางสาววรรณิศา กลิ่นชัย ประธานจัดงานศาลเจ้าโกรกพระ 108 ปี และชุมชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”




วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 10 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายขจรเกียรติ เลาวกุล ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ พร้อมคณะและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”





วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ พร้อมคณะ และรศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ในนครสวรรค์




วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-21.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : เข้าร่วมสังเกตการณ์และสัมภาษณ์เก็บข้อมูล คณะสิงโต 5 ภาษา, กรรมการเถ่านั้ง ปี 109, คณะมังกรทอง กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว” ในกิจกรรมวันฝึกซ้อม เตรียมจัดงานเฉลิมฉลองรางวัลโหงวซก






วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์ นายกสมาคมฮากกา และคณะ ในกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนฮากกา” ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูล บันทึกเทปถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS





วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 18 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นำทีมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าพบ นายศิลป จันทวัฒน์ กรรมการที่ปรึกษาสมาคมฮากกานครสวรรค์ เพื่อสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม ในกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนฮากกา”





วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-21.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายขจรเกียรติ เลาวกุล ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ เชิญคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าร่วมงานฉลองรางวัล ASIA Pinnacle Awards ประเภทรางวัล Best Parade “โหงวซก” ชมกิจกรรมการแสดงศิลปะวัฒนธรรมของกลุ่มคนจีน 5 ภาษา เช่น การแสดงกลองแห่งความสามัคคีที่ตีพร้อมกัน 5 ใบ และการเชิดสิงโตพร้อมแสงสีเสียง




วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นำทีมพร้อมคณะทำงาน และนายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว พร้อมชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน





วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมศาลาประชาคมเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คณาจารย์ คณะทำงานเก็บข้อมูล ร่วมกับนายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอ-พะบู๊ ศาลเจ้าพ่อชุมแสง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน“กลุ่มคนจีนแต้จิ๋วและไหหนำ” สัมภาษณ์เก็บข้อมูล





วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอ-พะบู๊ ศาลเจ้าพ่อชุมแสง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋วและไหหนำ” สัมภาษณ์เก็บข้อมูลด้านกิจกรรมของคณะทำงานกรรมการศาลเจ้าพ่อชุมแสง





วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 1 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-15.00 น.

สถานที่ : 239 ถนนสวรรค์วิถี อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ดร.ชเล คุนาวงศ์ เจ้าของบริษัท องศาสถาปานิก จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ร่วมหารือเก็บข้อมูลความต้องการปรับปรุงภูมิทัศน์ของกลุ่มศาลเจ้า สมาคม ตลอดจนศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์




วันเดือนปี : วันพุธ ที่ 17 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 07.30-16.00 น.

สถานที่ : ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว เชิญคณะทำงาน เข้าร่วมสังเกตการณ์ในงานประจำปีประเพณีลอยเรือเสาเภาสะเดาะเคราะห์ ซึ่งเป็นประเพณีเก่าแก่ของคนเก้าเลี้ยว เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- ถ่ายทำเก็บภาพพิธีกรรมลอยเรือสำเภาสะเดาะเคราะห์ โดยทีมงาน Thai PBS
- อาหารกลุ่มคนไหหนำ บะหมี่โกโฮ่ง, ขนมอีบั๊ว, ขนมเหลี่ยงหุ้น, ขนมข้าวฟ่าง, ขนมนวลแห้ว
- สัมภาษณ์เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม อาหาร เหลี่ยงหุ้น นวลแห้ว





วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ร้านโกตี๋ ข้าวมันไก่ไหหลำ (ไหหนำ) อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- นำทีมงาน Thai PBS ถ่ายทำสารคดี เก็บภาพถ่ายอาหารไหหนำที่ร้านข้าวมันไก่โกตี๋ ข้าวมันไก่ไหหลำ (ไหหนำ)





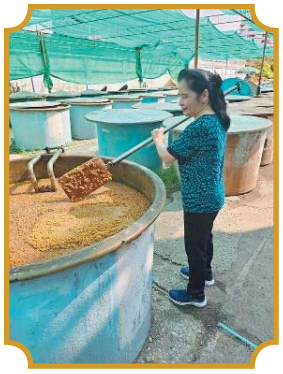

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : โรงงานเต้าเจี้ยวจี้แซ ถ.มาตุลี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- นำทีมงาน Thai PBS ถ่ายทำสารคดี สัมภาษณ์ เก็บภาพถ่าย การผลิตเต้าเจี้ยวจี้แซของอร่อยในนครสวรรค์






วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิพัฒน์เจริญ ถ.นครสวรรค์-เก้าเลี้ยว ต.วัดไทร อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- สัมภาษณ์ เก็บข้อมูล ถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS ที่โรงงานพิพัฒน์เจริญ ผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยวเส้นบะหมี่สด และวุ้นเส้น





วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายธวัชชัย รุ่งคณาวุฒิ ประธานกรรมการบริหารศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ปากน้ำโพ พร้อมทั้งคณะกรรมการจัดการของศาลเจ้าฯ ให้คณะทำงานจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และทีมงาน Thai PBS ร่วมเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- ถ่ายทำเก็บภาพศาลเจ้าฯ ถ่ายทำการแสดงดนตรี รำถ้วย โดยทีมงาน Thai PBS
- สัมภาษณ์ความต้องการการปรับปรุงภูมิทัศน์ของศาลเจ้าฯ และสมาคมไหหนำนครสวรรค์



วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 19 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ต.โกรกพระ อ.โกรกพระ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คุณวรรณิศา กลิ่นชัย ประธานจัดงานศาลเจ้าโกรกพระ 108 ปี และชุมชนผู้เกี่ยวข้อง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยทีมงาน Thai PBS เก็บข้อมูล สัมภาษณ์ เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม เก็บภาพการทำขนม อั่งถ่อก้วย, กุยช่าย, และขนมเทียน



วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 20 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ต.ชุมแสง อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอพะบู๊ และทีมงานเอ็งกอพะบู๊ จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เพื่อถ่านทำสารดี เก็บภาพ โดยทีมงาน Thai PBS

- สัมภาษณ์เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม อาหาร, ถ่ายทำสารคดี แต่งหน้าเอ็งกอ, การแสดงพะบู๊, และขนมเทียนชุมแสง ร้านเฮียตี๋ เจ้เข






วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 26 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมกว่องสิว นครสวรรค์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายกุลจิตต์ รัชดาศิวะกุล รองนายกสมาคมกว่องสิว นครสวรรค์ และคุณนวพันธุ์ เหมชาติวิรุฬห์ ผู้ช่วยเหรัญญิกสมาคมกว่องสิว นครสวรรค์ ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเชิงลึก และถ่ายทำสารคดีเก็บภาพถ่าย หัวสิงโตกว่องสิว โดยทีมงาน Thai PBS และคณะทำงานจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์





วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 26 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายนิรันดร์ ศิริวัฒนา ผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าแม่หน้าผา และคณะกรรมการศาลเจ้า ในกิจกรรมปฏิบัติการเก็บภาพถ่ายทำสารคดีศาลเจ้าแม่หน้าผา และสัมภาษณ์คณะกรรมการ โดยทีมงาน Thai PBS





วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์ นายกสมาคมฮากกานครสวรรค์ เชิญเข้าร่วมทำบุญประจำปีของสมาคมฮากกานครสวรรค์ เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน นำทีมโดย ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ปฏิบัติการสัมภาษณ์ ทำสารคดี ถ่ายภาพนิ่งอาหารกลุ่มคนจีนฮากกา นครสวรรค์





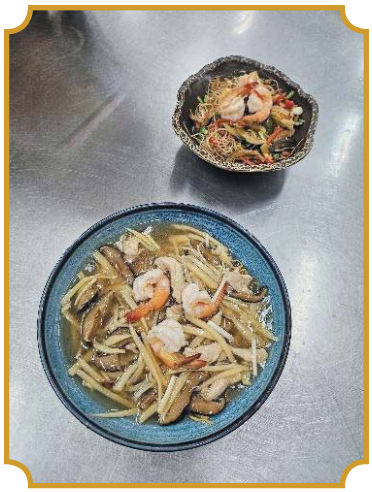

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : เล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ ถ.พรหมนิมิต ต.วัดไทรย์ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเก็บภาพถ่ายทำสารคดีการทำอาหารของชาวจีนฮกเกี้ยน และกวางตุ้ง วิถีวัฒนธรรมจีนนครสวรรค์











วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ พร้อมคณะกรรมการมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ร่วมกับทีมงาน Thai PBS จัดเวทีสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเรื่องการก่อตั้งและภารกิจของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน




วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 07.00-09.00 น.

สถานที่ : เล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ ถ.พรหมนิมิต ต.วัดไทรย์ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คุณสุจิตรา นำเจริญ ผู้บริหารงานร้านเล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ กับผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูล และสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ถ่ายทำอาหารกลุ่มคน ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง เก็บภาพถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS








วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-10.00 น.

สถานที่ : บริษัท เปมินวิศวกรรม จำกัด ต.นครสวรรค์ออก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : บริษัท เปมินวิศวกรรม จำกัด หรือร้านบะจ่างแม่หมอกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- สัมภาษณ์ เก็บภาพ ถ่ายทำสารคดี การทำอาหารบ๊ะจ่าง โดยทีมงาน Thai PBS



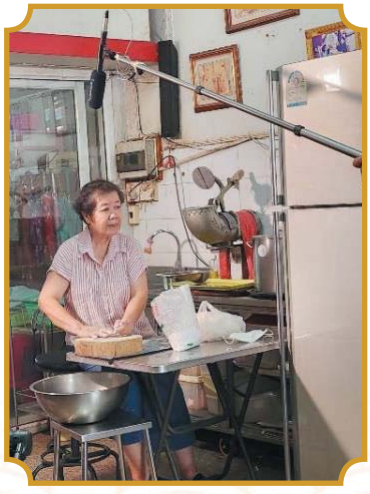


วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 11.00-12.00 น.

สถานที่ : ร้านขนมบั่วเกี้ยะ เจ้เนี้ยว หลังวัดนครสวรรค์ ถ.โกสีย์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : แม่มานี แซ่ตั่น (เจ้เนี้ยว) ผู้ประกอบการ ร้านขนมบั่วเกี้ยะ เจ้เนี้ยว ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการบันทึกการถ่ายทำสารคดี การทำขนมบั่วเกี้ยะ โดย ทีมงาน Thai PBS

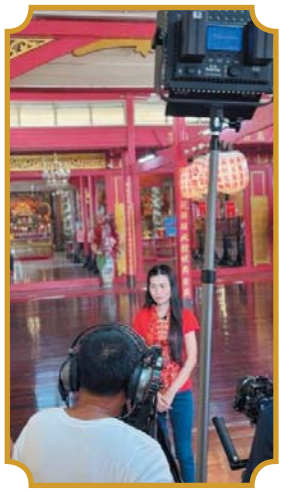
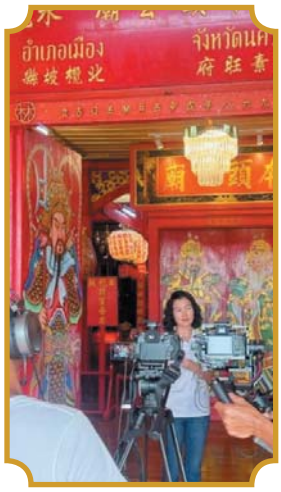
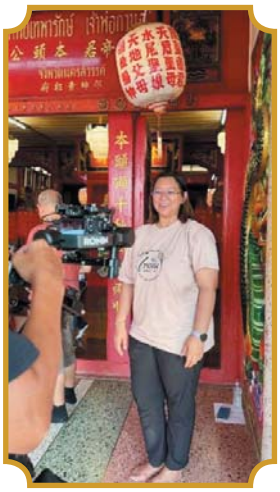




วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : กิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน
- ถ่ายทำสารคดี สัมภาษณ์ความคิดเห็นของคณะทำงานฝ่ายลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมไหหนำนครสวรรค์ ถ.ริมเขื่อน (ต้นเจ้าพระยา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณะร่วมกับคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จัดกิจกรรมสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เกี่ยวกับภารกิจของสมาคมไหหนำนครสวรรค์




วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-20.00 น.

สถานที่ : คณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ปากน้ำโพ (หน้าผา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายวรพล ภัทราคณานนท์ (ลุงไหล) หัวหน้าคณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ในกิจกรรมสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เกี่ยวกับ คณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ





วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : ห้องรัตนพิมาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จัดประชุมเตรียมความพร้อมจัดงาน ประกาศเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน




วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.30-16.00 น.

สถานที่ : อาคารเรียนคหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ อาจารย์นารีรัตน์ บุญลักษณ์ อาจารย์ทศพร โพธิ์เนียม และอาจารย์รังสิตา จันทร์หอม ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการถ่ายภาพนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา












วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-17.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายบดินทร์ เกษมศานติ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานการประชุมขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน หารือและขอความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อจัดกิจกรรมเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีนที่ตรอกซุนหงษ์





วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 7 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-17.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานการประชุมเพื่อหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทาง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน และนำเสนอ Master plan และความก้าวหน้าของโครงการฯ โดย ดร.ชเล คุณาวงศ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท องศาสถาปนิก จำกัด




วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 16.15-18.30 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานประชุมหารือร่วมกับ รศ.ดร.สุชาติแสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์ ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์ นางเบ็ญจมาศ บุญเทพ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ แนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เรื่องเตรียมการลงพื้นที่พบปะประชาชนที่ ตรอกชุนหงษ์




วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 18.30-19.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมสมาคมไหหนำ ถ.ริมเขื่อน (ต้นเจ้าพระยา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน พร้อมกับทีมคณะทำงาน พบปะประชาชนในพื้นที่ ตามโครงการถนนวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ตรอกชุนหงษ์ ตรอกรองเท้า ตรอกธนาคารกรุงไทย เพื่อเป็นแนวทางเลือกสถานที่จัดงานกิจกรรม




วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-12.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมเทวาภิรมย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และคณะ บุคลากรจากสำนักวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ และนายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ประชุมเชิงปฏิบัติการหารือ เรื่องวางแผนและจัดสรรงบประมาณในการจัดงานถนนวิถีแห่งวัฒนธรรมจีน ที่ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์





วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 15.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ, รศ. ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นางสาวรัตนา สรภูมิ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดนครสวรรค์, นางเบ็ญจมาส บุญเทพ วัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์, ว่าที่ร้อยตรีณรงชัย จินดาพันธ์ นายอำเภอเมืองนครสวรรค์, นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์ ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์, นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการหารือและติดตามความคืบหน้าในการขับเคลื่อนโครงการฯ โดยจะมีการจัดกิจกรรมประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน จากนั้นจะมีการจัดกิจกรรมเปิดงานเทศกาลศิลปะการแสดงวัฒนธรรมจีน “ตรอกชุมหงษ์” ถนนแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน อาหารจีน 5 ภาษา ระหว่างวันศุกร์ ที่ 23 และวันเสาร์ ที่ 24 สิงหาคม 2567 ณ ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์






วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-10.30 น.

สถานที่ : เลิฟลี่ สตูดิโอ นครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คณะทำงานในโครงการฯ ประชุมหารือเตรียมสถานที่จัดงานกิจกรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน กับสำนักงานวัฒนธรรมนครสวรรค์, นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์, คณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์




วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ ร่วมกับคณะทำงานในโครงการฯ รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมทีมงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนางเบ็ญจมาส บุญเทพ จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ และคณะ





วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-13.30 น.

สถานที่ : โรงแรม 42C The Chic Hotel ถ.นครสวรรค์-พิษณุโลก ต.วัดไทร อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : พิธีประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน รมช.กระทรวงมหาดไทย นายชาดา ไทยเศรษฐ์ เป็นประธานเปิดพิธีประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยมีนายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวรายงาน ศ.ดร.สมยศ พลับเที่ยง รักษาราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวต้อนรับ และ รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวถ้อยแถลงกิจกรรม พร้อมด้วยหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหาร อาจารย์ เทศบาลนครนครสวรรค์ ผู้แทนสมาคมองค์กรจีน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คณะสื่อมวลชน และตัวแทนนักเรียน ร่วมให้การต้อนรับ





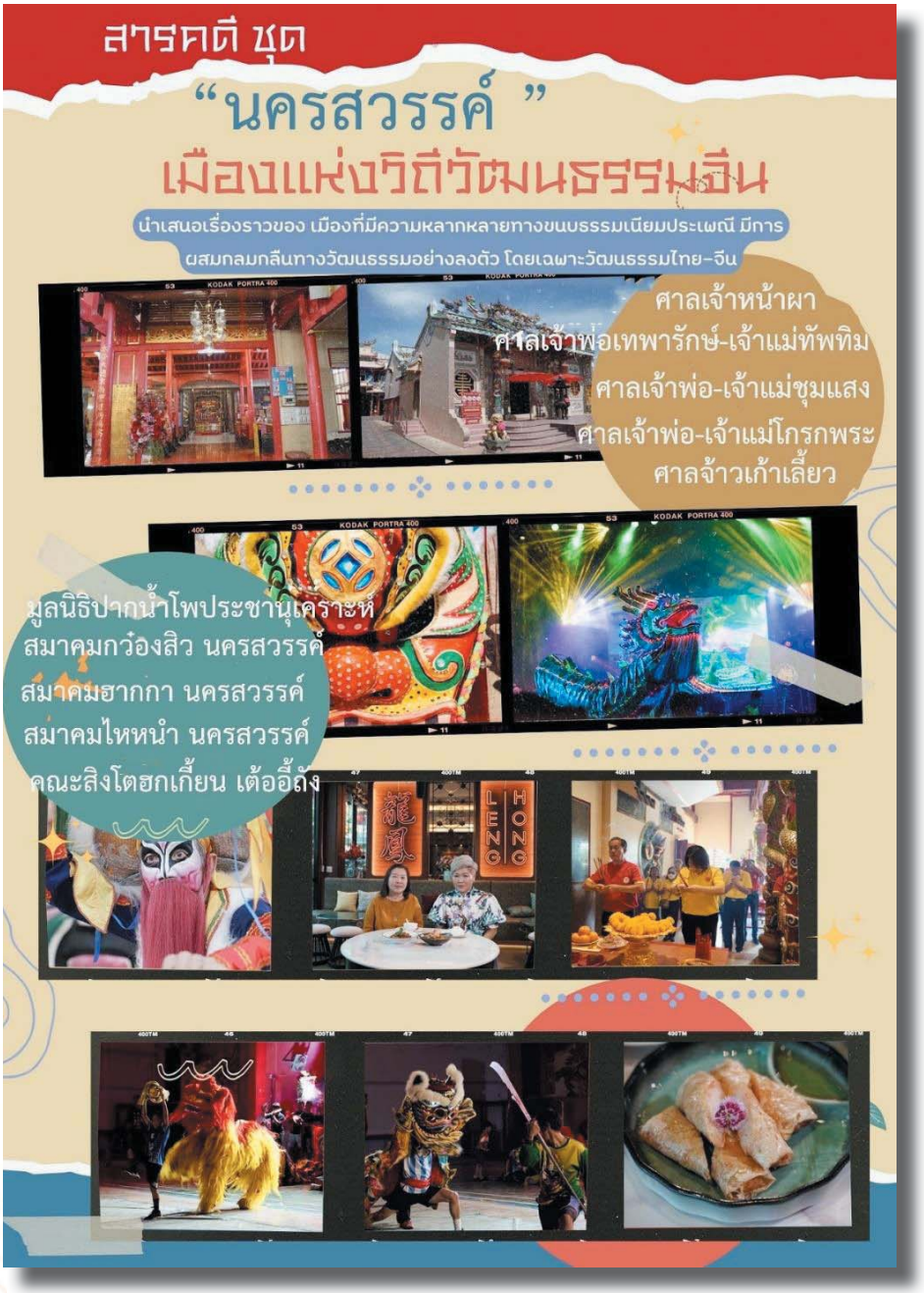
วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 13 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30 น.-13.00 น.

สถานที่ : รายการเช้าวันใหม่ Thai PBS กรุงเทพฯ

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ประชาสัมพันธ์ถ่ายทำออกสื่อ รายการเช้าวันใหม่ ทางช่อง Thai PBS นำเสนอเรื่อง นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power นวัตกรรมอาหารจีนโหงวซกตามวิถีวัฒนธรรมจีนเมืองปากน้ำโพ โดย คุณสุจิตรา นำเจริญ ผู้บริหารงาน ร้านเล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ และ ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน



นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power
นวัตกรรมอาหารจีนโหงวซกตามวิถีวัฒนธรรมจีนเมืองปากน้ำโพ
ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม
“นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน



วัตถุประสงค์กิจกรรม

1. เพื่อสำรวจและศึกษาข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นจากสมาคมจีน และศาลเจ้าที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ นำไปสู่การออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา
2. เพื่อออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คณะทำงานลงพื้นที่และดำเนินการสำรวจรวบรวมข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นจากสมาคมจีนและศาลเจ้าที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ → นำข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นที่ได้มาออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของ จังหวัดนครสวรรค์ → ทดลองผลิตนวัตกรรมอาหารจีนต้นแบบ และออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อสามารถนำไปผลิตเชิงพาณิชย์ได้



ไอศกรีมน้ำตาลสด

หน้าสิงโตกว่องสิวและศาลเจ้า แนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์อาหารสะท้อนวัฒนธรรมจีนโดยผ่านสิงโตกว่องสิว และนำวัตถุดิบจากน้ำตาลสดเกาะเชียที่เป็นเอกลักษณ์ของนครสวรรค์ มาสร้างอัตลักษณ์อาหารที่ผสมผสานวัฒนธรรมจีนและผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดนครสวรรค์อย่างลงตัว ซึ่งมีรูปแบบที่ทันสมัยและมีจุดสนใจ และสามารถจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อได้

อัตลักษณ์ใหม่ - เอกลักษณ์ใหม่





จิ๋ววุ้นไหหลำ
(วุ้นบัวเกี๊ย, วุ้นเหลียงอุ้น)
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ทับทิม

แนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์อาหารสะท้อนวัฒนธรรมจีนไหหลำ โดยนำขนมหวานของไหหลำที่นิยมในจังหวัดนครสวรรค์ คือ บัวเกี๊ย และขนมไหหลำที่หากินได้ยาก คือ เหลี่ยงอุ้น ซึ่งมีอัตลักษณ์ในรสชาติและวิธีการรับประทานคือขนมหวานใส่น้ำแข็งมาพัฒนาในรูปแบบ “วุ้นไหหลำ” (วุ้นบัวเกี๊ยและวุ้นเหลียงอุ้น)

อัตลักษณ์เดิม -เอกลักษณ์ใหม่





อั่งถ่อก้วยจิ๋ว
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ
วัฒนธรรมอาหารจีนแต้จิ๋ว

ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ นำวัฒนธรรมการบริโภคอาหารจีนแต้จิ๋วมาร่วมในงานเทศกาลประจำปีของศาลเจ้ามาอย่างสม่ำเสมอเมนูอาหารแต้จิ๋วที่จำหน่ายในชุมชนและเป็นที่นิยม คือ กุ่ยช่ายและอั่งถ่อก้วย เป็นขนมที่นำมาใช้ในพิธีไหว้ต่างๆของศาลเจ้า ซึ่งแนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ "อั่งถ่อก้วยจิ๋ว" นี้ ยังคงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เดิมทุกประการ เพิ่มนวัตกรรมด้านรูปแบบในการบริโภคให้สะดวกในการรับประทานโดยลดขนมให้เล็กลง กินได้ทั้งชิ้นใน 1คำได้

อัตลักษณ์เดิม - เอกลักษณ์ใหม่





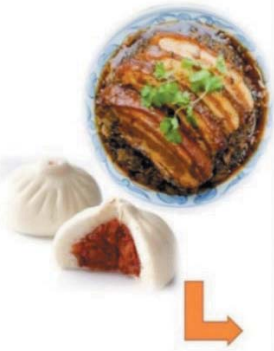
คุกกี้เอ็งกอ
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง
วัฒนธรรมจีนแต้จิ๋ว

ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสงมีวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มเอ็งกอ (จีนแต้จิ๋ว) จึงมีการอนุรักษ์การวาดหน้าเอ็งกอทั้ง 108 หน้าไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา เพื่อเป็นการสืบสานลายหน้าเอ็งกอชุมแสงให้เป็นที่รู้จักในรูปแบบนวัตกรรมอาหารจึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ คุกกี้เอ็งกอ โดยวาดหน้าด้วยน้ำตาลไอซิ่งลงบนคุกกี้หลากรสชาติ ซึ่งลวดลายบนหน้าคุกกี้ได้คัดลอกมาจากเอ็งกอชุมแสงที่บันทึกไว้

สามารถเป็นกิจกรรม Workshop ให้ผู้สนใจวาดหน้าเอ็งกอบนคุกกี้ของตัวเอง

อัตลักษณ์ใหม่ - นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์





ชาลาเปาไส้เคาหยก
วัฒนธรรมจีนฮากกา (จีนแคะ)
และจีนกวางตุ้ง

แนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการผสมผสานวัฒนธรรมจีนฮากกา (จีนแคะ) และจีนกวางตุ้งเข้าด้วยกัน ซึ่งนำเมนูเคาหยกของจีนฮากกา และ ชาลาเปาของจีนกวางตุ้งมาบูรณาการจนได้เป็นผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมอาหารชาลาเปาไส้เคาหยก

เคาหยกหรือสามชั้นตุ๋นผักกาดดองแห้งมีกรรมวิธียุ่งยากในการทำหลายขั้นตอน นิยมรับประทานกับข้าว เมื่อนำมาทำในรูปแบบชาลาเปาก็ยังคงอัตลักษณ์รสชาติเดิมที่คล้ายกับการรับประทานเคาหยกกับข้าวสวย แต่สร้างเอกลักษณ์ใหม่ในการรับประทานเมนูนี้ ซึ่งเพิ่มความสะดวกในการรับประทานเมนูนี้ และสามารถจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อได้

อัตลักษณ์เดิม - เอกลักษณ์ใหม่



ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงาน

1. ข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่น 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์
2. นวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา 5 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ



เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน
ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม
“นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

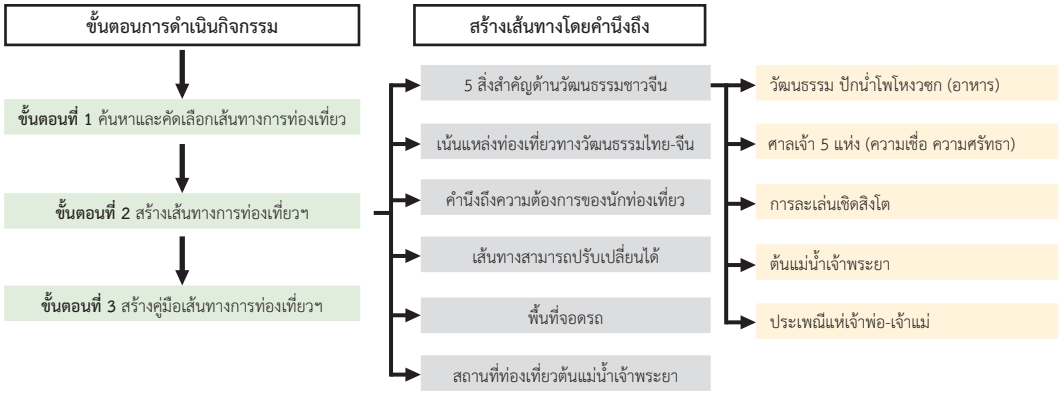
วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายจังหวัด ภูมิภาคและนานาชาติในการพัฒนาฐานข้อมูลและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นกรณีศึกษาด้านการจัดการทุนและศักยภาพท้องถิ่นผ่านศาลเจ้าจีน ตลอดจนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2. เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายคณะทำงานของภาคการศึกษา ภาครัฐและภาคเอกชนในการฟื้นฟูอัตลักษณ์วัฒนธรรม ส่งเสริมและพัฒนาต่อยอดความเป็นชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อพัฒนาและออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง








ผลการดำเนินกิจกรรม

5 เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง



ชื่อเส้นทาง ที่ 1 : เส้นทางเพิ่มพูน มั่งมี บารมี เสริมสุขเมืองสี่แคว

จุดสนใจ : 1.ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม 2.ศาลเจ้าแม่หน้าผา
3.ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง 4.ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ
5.ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว



เส้นทาง ที่ 2 : เชิด 4 สิงห์ 1 เสือเมืองสวรรค์

จุดสนใจ : คณะเสือทองไหหนำ ณ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม /
คณะสิงโตฮกเกี้ยน (เต้ออี้ถัง) ณ มูลนิธิเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ (หน้าผา)

เส้นทาง ที่ 3 : เส้นทาง ย่ำยลย่าน ปากน้ำโพ

จุดสนใจ : ย่านการค้าเมืองปากน้ำโพ ร้านอาหารย่านถนนโกสีย์ ตลาดริมน้ำนครสวรรค์
วัดนครสวรรค์ หอศิลป์นครสวรรค์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
(นั่งเรือข้ามฟาก) พาสาน อาคารสัญลักษณ์ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
ศาลเจ้าแม่หน้าผา บึงบอระเพ็ด



เส้นทาง ที่ 4 : เส้นทางสานวัฒนธรรม ปักน่ำโพโหงวซก

จุดสนใจ : เส้นจัดงานตรุษจีนนครสวรรค์ งานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
- งานเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
- งานประเพณีแห่จ้าวพ่อเก้าเลี้ยว
- งานประเพณีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ

เส้นทาง ที่ 5 : เส้นทางล่องสายน้ำ ตามวิถีเมืองสี่แคว

จุดสนใจ : ท่าเรือ และต้นแม่น้ำเจ้าพระยา (แม่น้ำสองสี)
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
วัดเกาะหงษ์ (แหล่งโบราณคดีและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์)
ร้านอาหารแพริมแม่น้ำ

คู่มือเส้นทางการท่องเที่ยวนครสวรรค์ 5 เส้นทาง วัฒนธรรมไทย-จีน



นวัตกรรม “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์

“Chinese Cup Dance” Hainan Nakhon Sawan Association

รำถ้วยจีนไหหนำ “พะเจียงบั่ว” เป็นศิลปะการร่ายรำซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของ “ชาวจีนไหหนำ” ซึ่งนักแสดงชาวจีนไหหนำ ได้ถ่ายทอดศิลปะการร่ายร่ำนี้ให้กับชาวจีนไหหนำเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2510 เพื่อเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงานฉลองเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ ต่อจากนั้นชาวจีนไหนำนครสวรรค์ได้มีการฝึกหัดหญิงตัวเล็ก ๆ ให้รู้จัก ร่ายรำถ้วยจีน เพื่อร่วมในขบวนแห่ “เจ้าพ่อ-เจ้าแม่” และเพื่อความเป็นสิริมงคลและอวยพรให้ทุกครอบครัวมีอาหารไม่ขาดหม้อ ไม่ขาดจาน ไม่ขาดถ้วย “ชาวจีนเชื้อสายไหหนำนครสวรรค์” ทุกคนภาคภูมิใจ ที่ได้มีการอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรม “การร่ายรำถ้วยจี” นี้ เพื่อเป็นประเพณีฉลองงานเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สืบไปชั่วกาลนาน

สำหรับกระบวนการถ่ายทอดการแสดง “รำถ้วยจีน” มีกระบวนการถ่ายทอดจากการเลียนแบบจากรุ่นสู่รุ่น ไม่มีรูปแบบในกระบวนการการถ่ายทอดที่ชัดเจน ส่งผลให้การแสดงรำถ้วยจีนไหหนำแต่ละรุ่นมีรูปแบบการแสดงที่แตกต่างกันในด้านขององค์ประกอบการแสดง เช่น ลีลาการแสดง ท่าทาง อุปกรณ์การแสดง เป็นต้น ผู้สร้างนวัตกรรมจึงเล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงชุดนี้ โดยการสร้างนวัตกรรม ชุดการเรียนรู้รำถ้วยจีนขึ้น จากการนำ ศิลปะ วัฒนธรรม และมานุษยวิทยา มาบูรณาการจะเป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่ช่วยฟื้นฟู ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ช่วยยกระดับคุณค่าของ “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์ สามารถสร้างให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบต่อไป

องค์ประกอบการแสดง “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์

1. อุปกรณ์ ประกอบไปด้วยการใช้อุปกรณ์ 3 ชนิด ได้แก่ 1. จาน/ตะเกียบ 2. ถ้วยตะไล 3. ลำไม้ไผ่







2. เครื่องแต่งกาย นักแสดงทั้ง 3 คน จะสวมเครื่องแต่งกายคละสี ดังนี้
   นักแสดงคนที่ 1 (ถือจาน/ตะเกียบ) เครื่องแต่งกายสีเหลือง
   นักแสดงคนที่ 2 (ถือถ้วยตะไล) เครื่องแต่งกายสีชมพู
   นักแสดงคนที่ 3 (ถือลำไม้ไผ่) เครื่องแต่งกายสีเขียว

3. การแต่งหน้า ทรงผมและเครื่องประดับศีรษะ นักแสดงทั้ง 3 คน มวยผมและติดดอกไม้ทั้งสองข้างตามสีของเครื่องแต่งกายของผู้แสดง



4. เครื่องดนตรีประกอบการใช้วงดนตรีจีนบรรเลงสดประกอบการแสดง



5. ท่ารำและการสื่อความหมาย ในการแสดงรำถ้วยจีนจะแบ่งนักแสดงออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 คน มีลีลาการร่ายรำที่สอดคล้องไปตามทำนองเพลงอันไพเราะของดนตรีจีนที่จะบรรเลงเพลง “รำถ้วย” โดยนักแสดงคนแรกร่ายรำทำให้เกิดจังหวะโดยใช้วิธีเคาะตะเกียบกับจาน นักแสดงคนที่สอง ร่ายรำตามจังหวะลีลาการกระทบของถ้วยตะไลเล็ก ๆ ซ้อนกันในมือแต่ละข้าง นักแสดงคนที่สามใช้ลีลาการเขย่าลำไม้ไผ่ซึ่งมีเสียงกังวาลดัง “กรุ๊งกริ๊ง”

ในกระบวนท่ารำบางท่า ก็สื่อถึงนัยสำคัญบางประการ เช่น ท่าพายเรือ แสดงถึงการคมนาคมหรือการค้าขายทางเรือของคนในสมัยก่อน โดยสร้างสรรค์ท่ารำผ่านการใช้อุปกรณ์และลีลาในการแสดง ดังนี้

ท่ารำ	อธิบายท่ารำ	หมายเหตุ
ท่าพายเรือ 	**ศีรษะ :** เอียงขวา **มือ :** ซ้ายถือตะเกียบ ขวาถือจาน **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักตัวมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	ลักษณะของท่าพายเรือ นักแสดงจะมีการวาดมือไปด้านหน้าพร้อมกับถ่ายน้ำหนักโน้มตัวไปด้านหน้า และกลับมาที่เดิม เปรียบเสมือนลักษณะของการพายเรือ
	**ศีรษะ :** เอียงขวา **มือ :** ซ้ายและขวาถือถ้วยตะไล **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักตัวมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	
	**ศีรษะ :** เอียงขวา **มือ :** จับลำไม้ไผ่โดยการคว่ำมือทั้งสองข้าง **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	



“เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

“Eng Kor” Godfather-Goddess Chum Saeng

เทศกาลประจำปีของชาวชุมแสง ที่จัดกิจกรรมขึ้นมาเพื่อสืบสานเรื่องราว วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตผ่านรูปแบบของงาน การแสดงต่าง ๆ และอาหารในอดีตและปัจจุบัน ชมบรรยากาศเมืองเก่าที่คงความสวยงามผสมผสานความเป็นไทย-จีนเข้าด้วยกัน โดยมี เจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในอำเภอในแต่ละปีชาวชุมแสงจะจัดงานสมโภชเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นการจัดงานประจำปีที่ใหญ่ยิ่งของชาวชุมแสง นับเนื่องเป็นเวลาเกือบกว่า 100 ปี งานสมโภชนี้มีมหรสพหลายชนิดมาแสดงบริเวณงาน ระยะเวลาจัดงานชาวชุมแสงว่างงานจึงมีผู้มาเที่ยวงานนี้อย่างคับคั่ง แม้ผู้อยู่ต่างถิ่นก็ถือโอกาสมาเยี่ยมญาติและมาเที่ยวงานประจำปีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงนี้ด้วย

เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงจึงเป็นศูนย์รวมน้ำใจของชาวชุมแสงโดยแท้ โดยเฉพาะชาวชุมแสงจะมีองค์จำลองรูปเหมือนเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงแทบทุกบ้าน และวัตถุมงคลเหรียญเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงติดตัวให้เป็นสิริมงคล ถ้วนหน้ากันในแต่ละปีชาวชุมแสงจะจัดงานสมโภชเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นการจัดงานประจำปีที่ใหญ่ยิ่งของชาวชุมแสง นับเนื่องเป็นเวลาเกือบกว่า 100 ปี งานสมโภชนี้มีมหรสพหลายชนิดมาแสดงบริเวณงาน เช่น แห่มังกร สิงโต พะบู๊ เอ็งกอ เป็นต้น

ตำนาน “ผู้ยิ่งใหญ่แห่งเขาเหลียงซาน” ใช้เค้าโครงจากวรรณคดีจีนเรื่อง “ซ้องกั๋ง” ซึ่งเป็นวรรณคดีร้อยแก้วมีลักษณะเป็นการเล่า ได้เรียบเรียงขึ้นเป็นเรื่องราวยืดยาว มีรสมีชาติยิ่งนัก แต่ ซือไน่อาน เขียนไว้เพียงเจ็ดสิบบทมาภายหลัง “หลัวกว้านจง” ลูกศิษย์ของ ซือไน่อาน จึงเรียบเรียงเขียนต่อจนจบสมบูรณ์ หลัวกว้านจง คือ ผู้เขียนนิยายเรื่อง สามก๊ก อันลือชื่อนั่นเอง “ซ้องกั๋ง” เรื่องนี้จึงถือว่าเป็นฝีมือครูเป็นแบบอย่างของ สามก๊กอีกทีหนึ่ง

การละเล่นเอ็งกอ เป็นตอนที่ขบวนนักรบ 108 คน ที่ต่างมีวิชาความสามารถเก่งกาจกันคนละอย่างสองอย่าง ทั้งการต่อสู้ด้วยมือเปล่า ไม้พลอง มีด การดำน้ำ การเดินป่าทางไกล การรักษาโรค ฯลฯ แต่งหน้า

อำพรางตนเป็นนักแสดงขี่ม้าเข้าเมือง เพื่อไปช่วย ซ้องกั๋ง หัวหน้าของพวกตน การเขียนหน้าเพื่อปกปิดหน้าตาและทำให้ดูน่าเกรงขามของเอ็งกอ มีการเขียนลวดลายเฉพาะคนเหมือนการสวมหน้ากากทั้ง 108 คน เหมือนกับการสวมหัวโขนของคนไทย

ในการแสดงไม่ว่าขบวนแห่เอ็งกอจะผ่านไปทางไหน จะสร้างความตื่นเต้นและความประทับใจในการแสดงนี้ไปทั่ว อันเกิดจากความเร้าใจจากเสียงตีไม้คู่ของขบวน ผู้แสดงที่วิ่ง ผ่าน ไปอย่างรวดเร็ว ส่วน “พะบู๊” เป็นการแสดงการต่อสู้ด้วยอาวุธจีนโบราณ มักจะเป็นขบวนคู่แฝดของเอ็งกอในการแห่เจ้าขบวนเอ็งกอ-พะบู๊ ของนครสวรรค์ริเริ่มเล่นโดย นายคอซัว แซ่เตีย เมื่อพ.ศ.2490 และได้รับความนิยมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

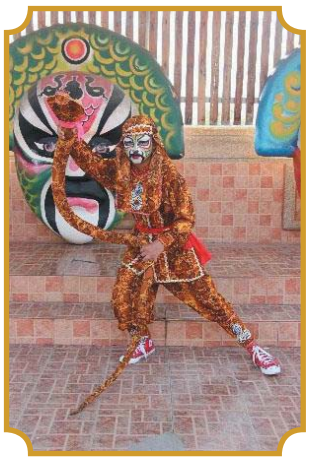
“เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง มีกระบวนการถ่ายทอดจากการเลียนแบบจากรุ่นสู่รุ่น แต่ไม่มีรูปแบบในกระบวนการ ถ่ายทอดที่ชัดเจน ส่งผลให้การแสดงเอ็งกอชุมแสงแต่ละรุ่นมีรูปแบบการแสดงที่แตกต่างกันในด้านขององค์ประกอบการแสดง เช่น ลีลาการแสดง ท่าทาง อุปกรณ์การแสดง เป็นต้น



ผู้สร้างนวัตกรรมจึงเล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงชุดนี้ โดยการสร้างนวัตกรรม ชุดการเรียนรู้ “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงขึ้น จากการนำศิลปะ วัฒนธรรม และมานุษยวิทยา มาบูรณาการจะเป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่ช่วยฟื้นฟู ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ช่วยยกระดับคุณค่าของ “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง สามารถสร้างให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบต่อไป

ท่าทางในการแสดงเอ็งกอ

ท่าทางของการแสดงเอ็งกอดูผึ่งผายห้าวหาญ การแสดงเอ็งกอเมื่อได้ผ่านการแสดงและการเผยแพร่อย่างกว้างขวางก็ได้ค่อย ๆ มีการพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น ไม่เพียงได้รักษาท่วงทำนองเก่าแก่ไว้ ยังพัฒนาเป็นหลายประเภท เช่น การแบ่งเป็นจังหวะช้า จังหวะกลาง และจังหวะเร็ว ซึ่งต่างมีลักษณะพิเศษของตน จังหวะช้านั้นมีท่ารำมั่นคง ช้า ๆ เรียบ ๆ สร้างความรู้สึกเบิกบาน สวยงาม สามารถทำการแสดงให้เห็นจิตใจส่วนลึกของตัวละครได้อย่างเต็มที่ ท่ารำจังหวะกลางเด็ดเดี่ยวมีพลังคล่องแคล่วปราดเปรียว จากลักษณะท่าทางโดยรวมนี้มาแสดงออกให้เห็นถึงพลัง และอานุภาพ ท่ารำ จังหวะเร็วก็จะมีความยิ่งใหญ่เกรียงไกรและเร้าใจ ยิ่งประกอบกับเครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง ทำให้เพิ่มอรรถรสมากยิ่งขึ้น



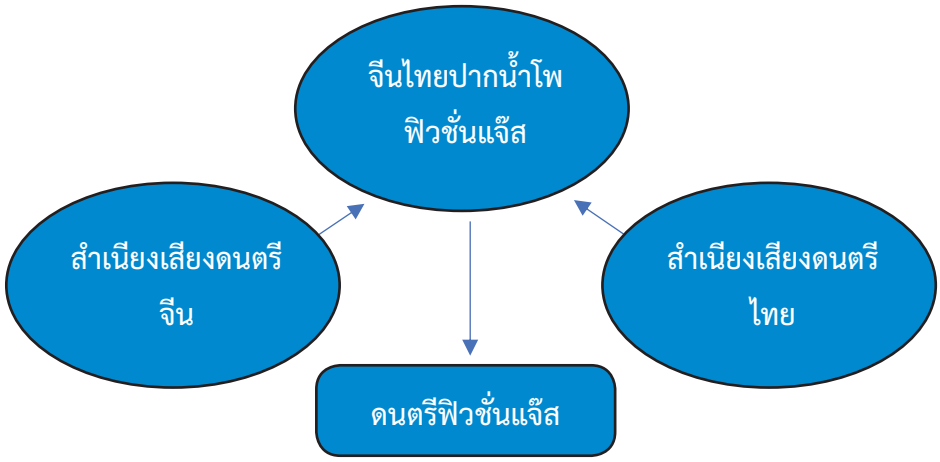




นวัตกรรมทางดนตรี นครสวรรค์เมืองจีนแห่งที่สอง
ชื่อผลงาน บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่นแจ๊ส
(The composition “Chinese-Thai Pak Nam Pho” Jazz Fusion)

ผลงานบทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น ได้แรงบันดาลใจในการประพันธ์มาจากกลุ่มชาติพันธุ์จีนที่อยู่ใน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์บทเพลงจีน และวิถีวัฒนธรรมต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์จีน โดยผู้ประพันธ์ใช้หลักการสร้างสรรค์ทำนองในสำเนียงเสียงดนตรีจีน และเลือกใช้เครื่องดนตรีจีน คือ เอ้อหู (erhu) ในการดำเนินทำนองหลัก เพื่อเสริมแรงของจินตนาการในการประพันธ์ ผู้ประพันธ์เลือกใช้เครื่องดนตรีโซบราโนแซ็กโซโฟน (Soprano saxophone) แทนเสียงปี่จีน และ เปียโน (Piano) แทนเสียงเครื่องดนตรีกู่เจิง เสนอในรูปแบบของดนตรีฟิวชั่นแจ๊ส โดยมีหลักการแนวคิด ดังนี้

หลักการแนวคิด



ภาพกรอบแนวคิด

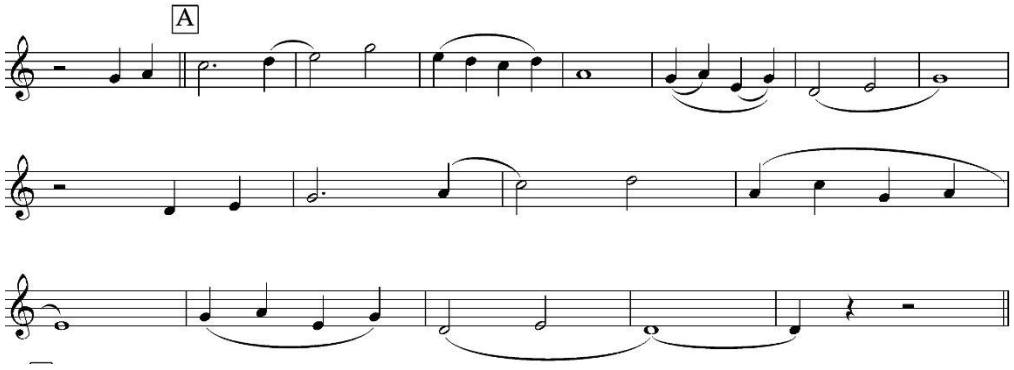
บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น มีการนำเสนอเป็น 2 กระบวน ดังนี้

กระบวนที่ 1 จีนไทยหลอมรวม

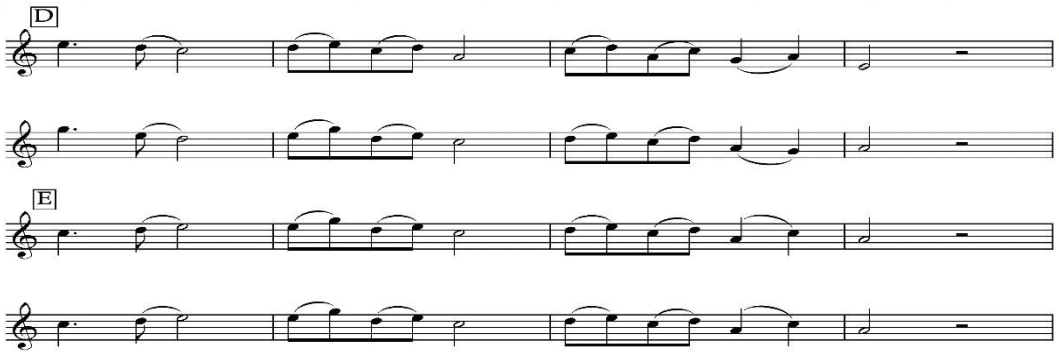


จีนไทยหลอมรวม

กระบวนนี้ มี 2 ท่อน โดยท่อน เอ (A) นั้นอยู่ในสำเนียงเสียง ซี เพนทาทอนิกแบบเมเจอร์ (C major Pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มชาติพันธุ์จีนที่อพยพเดินทางมายังเมืองปากน้ำโพ ทางเส้นทางคมนาคมทางน้ำ และท่อน บี (B) ใช้สำเนียงเสียง เอเพนทาทอนิกแบบไมเนอร์ (A minor pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มคนไทยที่มีวิถีการดำเนินชีวิตในเมืองปากน้ำโพ



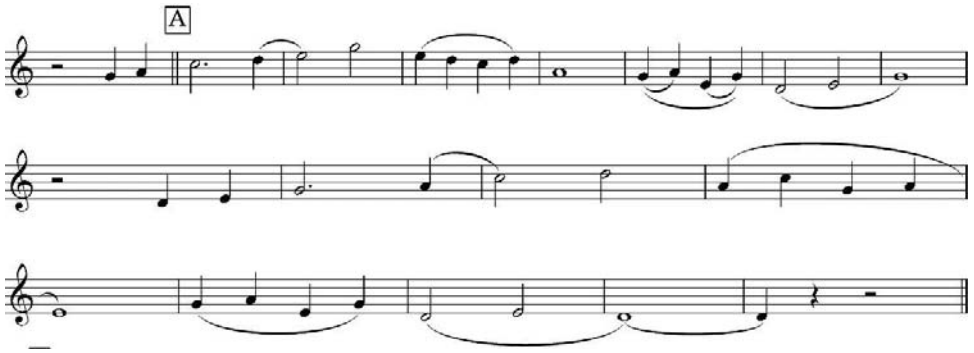
กระบวนที่ 2 จีนถิ่นปากน้ำโพ



จีนถิ่นปากน้ำโพ

กระบวนนี้ มี 2 ท่อน โดยท่อน ดี (D) และ อี (E) นั้นอยู่ในสำเนียงเสียง เอเพนทาทอนิกแบบไมเนอร์ (A minor pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มชาติพันธุ์จีนและกลุ่มชาติพันธุ์คนไทย ได้หลอมรวมวิถีวัฒนธรรมและการดำเนินวิถีชีวิตของสองชาติพันธ์ในเมืองปากน้ำโพ แต่ยังคงความเป็นชาติพันธุ์จีนดั้งเดิม

บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น เป็นบทประพันธ์ ที่นำเสนอในรูปแบบของดนตรีฟิวชั่นแจ๊ส นอกจากกระบวนทั้ง 2 กระบวนแล้วยังมีการอิมโพรไวเซชั่น (Improvisation) ซึ่งได้สอดแทรกไปในแต่ละกระบวน โดยมีการวางแนวทางในการอิมโพรไวเซชั่น โดยอ้างอิงจากทำนอง การดำเนินคอร์ด และกระสวนจังหวะ บนหลักการของสำเนียงเสียงจีน และสำเนียงเสียงไทย



ฐานข้อมูลโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน



นครสวรรค์เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่งดงามและน่าภาคภูมิใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมนี้ มีเป้าหมายหลักในการรวบรวมและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้า สมาคม และศิลปะวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อสร้างฐานข้อมูลที่สมบูรณ์และเข้าถึงได้ง่ายสำหรับทุกคน

ฐานข้อมูลนี้เปิดโอกาสให้กับทุกคนที่สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์ได้อย่างสะดวกสบาย ไม่ว่าจะเป็นนักวิจัย นักเรียน นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน การใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลนี้จะช่วยเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในมิติทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและสังคมในอนาคต



ข้อมูลที่ถูกรวบรวมในฐานข้อมูลนี้ครอบคลุมถึงประวัติ และกิจกรรมของศาลเจ้าต่าง ๆ ที่เป็นศูนย์กลางของความศรัทธาและพิธีกรรมทางศาสนา สมาคมและองค์กรที่มีบทบาทในการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมจีน รวมถึงศิลปะวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น นวัตกรรมการแสดง และนวัตกรรมอาหาร ที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและประเพณีของชาวจีนในนครสวรรค์

นอกจากนี้ โครงการนี้ยังมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชุมชนไทยและจีน เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม การสร้างฐานข้อมูลนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเรียนรู้และชื่นชมวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและสำคัญ

การเข้าถึงและใช้งานฐานข้อมูลโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน จะช่วยสร้างความเข้าใจและความภาคภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรมของเราอย่างยั่งยืน ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์และส่งเสริมอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์ ด้วยการเข้าถึงและใช้งานฐานข้อมูลนี้ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ทรงคุณค่าและสำคัญต่อการศึกษาและการพัฒนาสังคมอย่างแท้จริง โดยทุกท่านสามารถเข้าใช้งานฐานข้อมูลได้ที่เว็บไซต์ https://nscc.nsru.ac.th



โครงการการวางผังพื้นที่เฉพาะชุมชนเมืองนครสวรรค์

Master Plan Nakohn Sawan

หลักการและเหตุผล

"นครสวรรค์" เป็นท้องถิ่นหนึ่งที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และเรื่องราวที่สามารถสืบค้นย้อนหลังกลับไปได้อย่างยาวนาน หลักฐานบ่งชี้การอพยพของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่สำหรับการดำรงชีพ โดยเฉพาะชาวจีนในสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นช่วงเวลาที่สถานะ "รัฐกึ่งกลาง" ของนครสวรรค์รุ่งเรืองในแง่เศรษฐกิจ ทำให้ระบบการค้าแบบทุนนิยมหรือเสรีนิยมเข้ามา นครสวรรค์กลายเป็นแหล่งรวมสินค้าสำคัญต่าง ๆ การขยายตัวทางการค้านี้เองเป็นผลให้มีชาวจีนหลั่งไหลเข้ามาขายแรงงานและประกอบการค้าในนครสวรรค์มากขึ้น ชาวจีนเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจในนครสวรรค์ในฐานะรัฐกึ่งกลาง ในพ.ศ.2447 ตัวเลขชาวจีนในนครสวรรค์โดยประมาณเชื่อว่ามีมากถึง 6,000 คน ซึ่งในเวลานั้นนครสวรรค์เป็นจังหวัดอันดับ 3 รองจากกรุงเทพฯ และภูเก็ตที่มีคนจีนอาศัยอยู่

ชาวจีนที่มาตั้งถิ่นฐานสามารถจำแนกตามกลุ่มภาษาพูดได้ 5 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ แต้จิ๋ว กวางตุ้ง ไหหนำ ฮากกา (แคะ) และ ฮกเกี้ยน ซึ่งชาวจีนทั้ง 5 กลุ่มใหญ่นี้มีรากฐานการดำรงชีพแบบจีนดั้งเดิม ทั้งในด้านวิธีการดำเนินชีวิตทางสังคม วัฒนธรรม และความเชื่อในการไหว้เทพเจ้า

ศาลเจ้าจึงมีความสำคัญสอดกล้องกับวิถีชีวิตของชุมชุนชาวจีนเป็นอย่างมาก รวมทั้งชาวจีนยังมีการรวมกลุ่มก่อตั้งเป็นสมาคมและมูลนิธิชุมชนชาวจีนตามกลุ่มภาษา เพื่อการช่วยเหลือ ต่อยอดและพัฒนาวิถีชุมชนจีนอีกด้วย ทั้งหมดเป็นผลก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ที่สืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน

"โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชนเพื่อให้นครสวรรค์เป็นเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน" จึงเกิดขึ้นเพื่อตระหนักถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์และการฟื้นอัตลักษณ์ของชาวจีนในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำรงอยู่และสืบต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ

1. เพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาและส่งเสริมการพลิกฟื้นมรดกทางสถาปัตยกรรม ศิลปะ และอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

2. เพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล เพื่อดำเนินการออกแบบวางผังอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว (Tourist Information Center) ซึ่งจะเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงข้อมูล

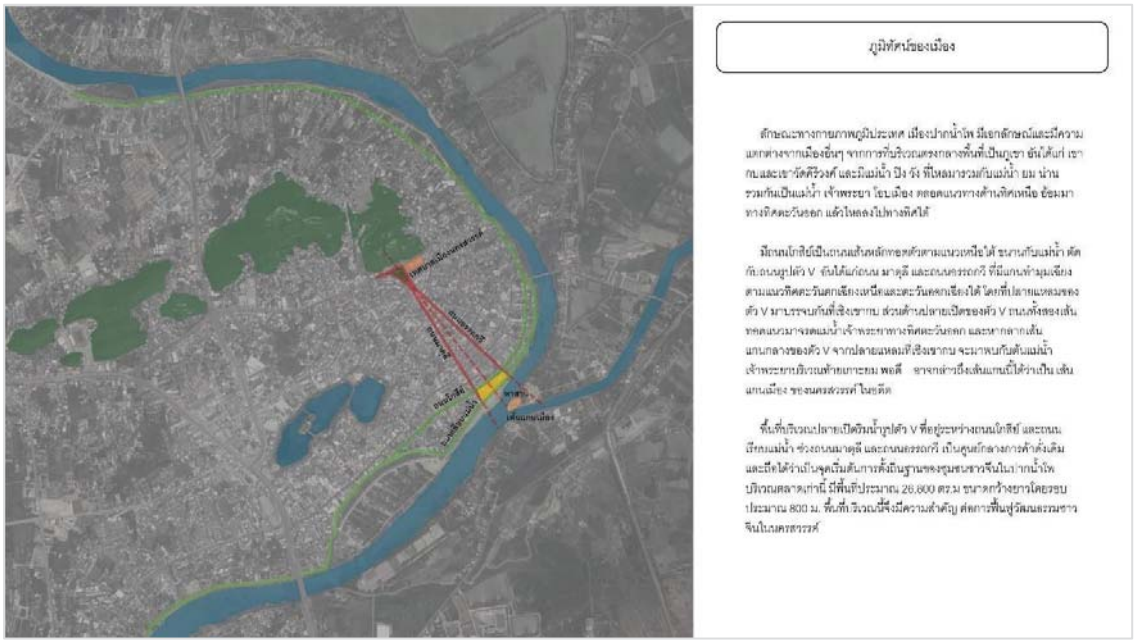
การท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์ในมิติต่าง ๆ รวมถึงการท่องเที่ยวในมิติที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์

3. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ให้แก่ชุมชนและนักท่องเที่ยวทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสามารถสร้างรายได้แก่ชุมชนได้อย่างยั่งยืน

4. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ เผยแพร่ พัฒนาและพลิกฟื้นอัตลักษณ์ แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในชุมชนนครสวรรค์ ให้สามารถสืบทอดต่อไป

แนวทางการพัฒนา

- การฟื้นฟูอัตลักษณ์วิถีแห่งวัฒนธรรมจีน ควบคู่กับการพัฒนาชุมชน
- ส่งเสริมการพัฒนาโครงข่ายการเดินทางเชื่อมโยงสถานที่ต่าง ๆ ในรูปแบบที่เป็นมิตรต่อชุมชน



ศาลเจ้าและ สมาคมจีน

ชุมชนจีนในนครสวรรค์ประกอบด้วย 5 เชื้อสาย ได้แก่ จีนแต้จิ๋ว จีนไหหน่ำ จีนฮากกา และจีนกวางตุ้ง

มีการจัดตั้งเป็นสมาคม และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดปีเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมของตน มีการสร้างศาลเจ้าที่เป็นศูนย์รวมความศรัทธา กระจายตัวไปทั้งในบริเวณส่วนกลาง และรอบนอก ศาลเจ้าแต่ละแห่งมีจุดเด่นและมีคุณค่าแก่การแวะเยือน เมื่อถึงเทศการตรุษจีนจะมีการรวมตัวกัน ร่วมกันจัด ขบวนแห่เจ้าใหญ่ประจำปี

ตำแหน่งที่ตั้งศาลเจ้า 5 แห่ง และสมาคม / มูลนิธิ 5 แห่ง



1. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง
10 ถนน แสงปัญญา ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง นครสวรรค์ 60120



2. ศาลเจ้าพ่อเก้าเลี้ยว
ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว นครสวรรค์ 60230



3. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ
ตำบลโกรกพระ อำเภอโกรกพระ นครสวรรค์ 60170



4. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา
ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000



5. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ เจ้าแม่ทับทิม
ตำบลนครสวรรค์ออก แควใหญ่ 469 อำเภอเมือง นครสวรรค์ 60000



1. มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์
200/3 ถนน สวรรควิถี ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง นครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000



2. สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
ซอยมาตุลี 7 ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000



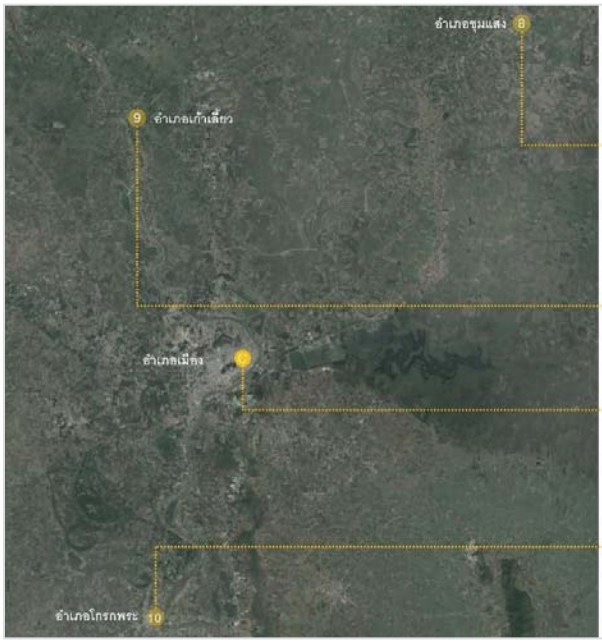
3. สมาคมไหนหน่านครสวรรค์
ถนนรถกรี ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000



4. สมาคมฮากกานครสวรรค์
151 ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000



5. คณะสิงโตฮกเกี้ยน เค้อฮี้อัง
ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000



ศาลเจ้า 3 แห่งที่ตั้งอยู่ในต่างอำเภอ



8. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง



9. ศาลเจ้าพ่อเก้าเลี้ยว

สมาคม / มูลนิธิ 5 แห่ง ในเทศบาลเมือง
ศาลเจ้า 2 แห่ง ในเทศบาลเมือง



10. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้บริหารสมาคม ศาลเจ้า และกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 5 เชื้อสาย อันได้แก่ สมาคมฮากกานครสวรรค์ (จีนฮากกา) สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ (จีนกวางตุ้ง) สมาคมไหหนำนครสวรรค์ (จีนไหหนำ) มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ (จีนแต้จิ๋ว) ศาลเจ้าแม่หน้าผา (จีนฮกเกี้ยน) ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ

โดยมีจุดมุ่งหมาย 3 ประเด็นคือ

1. แผนพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการพลิกฟื้นอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

2. แผนพัฒนาและออกแบบวางผังอาคาร เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของการจัดแสดงวัฒนธรรมจีนนครสวรรค์ ทั้ง 5 กลุ่มภาษา ไว้ในสถานที่เดียวกัน (ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว)

3. แผนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีนให้แก่ชุมชน เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น อันจะนำไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืนผลการสัมภาษณ์ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

- สมาคมไม่มีพื้นที่ ที่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่นห้องประชุม ห้องรับรอง หรือพื้นที่จัดเก็บและแสดงนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับการเชิดสิงโตและมังกร อีกทั้งสถานที่ฝึกซ้อมที่จำกัดและห่างไกลจากชุมชน การเดินทางที่ไม่สะดวก ทำให้การดำเนินกิจกรรรมทำได้อย่างยากลำบาก

- เส้นทางการเข้าถึงสถานที่ตั้งของศาลเจ้าบางแหล่งยังมีความซับซ้อน และทำให้ผู้มาเยี่ยมชมสับสนได้

- ความแออัดในบางช่วงเวลาของผู้เข้ามาเยี่ยมชม เนื่องจากมีการนำรถยนต์ส่วนตัวเข้ามาในพื้นที่ศาลเจ้าเป็นจำนวนมากทำให้อาจจะมีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการรองรับ

- เกือบทุกสมาคมมีความเห็นตรงกันในเรื่องการรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมา วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชาวจีนทั้ง 5 ภาษาให้เป็นหนึ่งเดียวกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีความเห็นว่านักท่องเที่ยวควรจะได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกันของกลุ่มชาวจีนแต่ละภาษา ณ สถานที่ดั้งเดิมนั้น ๆ การพัฒนาและออกแบบอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจึงมีความสอดคล้องและเหมาะสม

จากศาลเจ้าทั้ง 5 แห่ง มี 2 ศาลเจ้า ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม และศาลเจ้าแม่หน้าผา ที่อยู่ในรัศมี 2.20 กม. จากศูนย์กลางเมืองเก่า ส่วนอีก 3 ศาลเจ้า อันได้แก่ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว และ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ที่อยู่ต่างอำเภอ จะต้องใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์จากจุดศูนย์กลาง ประมาณ 28 นาที 15 นาที และ 17 นาที ตามลำดับ

ชุมชนชาวจีนในนครสวรรค์ เป็นชุมชนเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศ มีประเพณีฉลองเทศกาลตรุษจีน มาอย่างต่อเนื่องยาวนาน จนเป็นที่รู้กันในระดับประเทศว่า ถ้าจะเที่ยวเทศกาลตรุษจีน ต้องมาที่

นครสวรรค์ เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวให้ยั่งยืน จึงควรมี**ศูนย์อนุรักษ์และสืบสาน** ที่มีการรวบรวมประวัติความเป็นมา พื้นที่จัดเก็บสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และพิพิธภัณฑ์ ห้องเรียน มีพื้นที่เป็นลานซ้อมและฝึกสอน ห้องซ่อม และอนุรักษ์โบราณวัตถุ เช่น หัวสิงโต หรือมังกร เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของศาลเจ้าที่มีความพร้อม และที่ตั้งอยู่ในกลุ่มศูนย์กลาง

การที่นักท่องเที่ยวจะทราบถึงความน่าสนใจ และข้อมูลเบื้องต้นของศาลเจ้าแต่ละแห่ง จึงจำเป็นต้องมี ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว เป็นจุดพักแวะพักจุดแรก เพื่อการวางแผนท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และเหมาะกับช่วงเวลาที่ตั้งใจ ดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

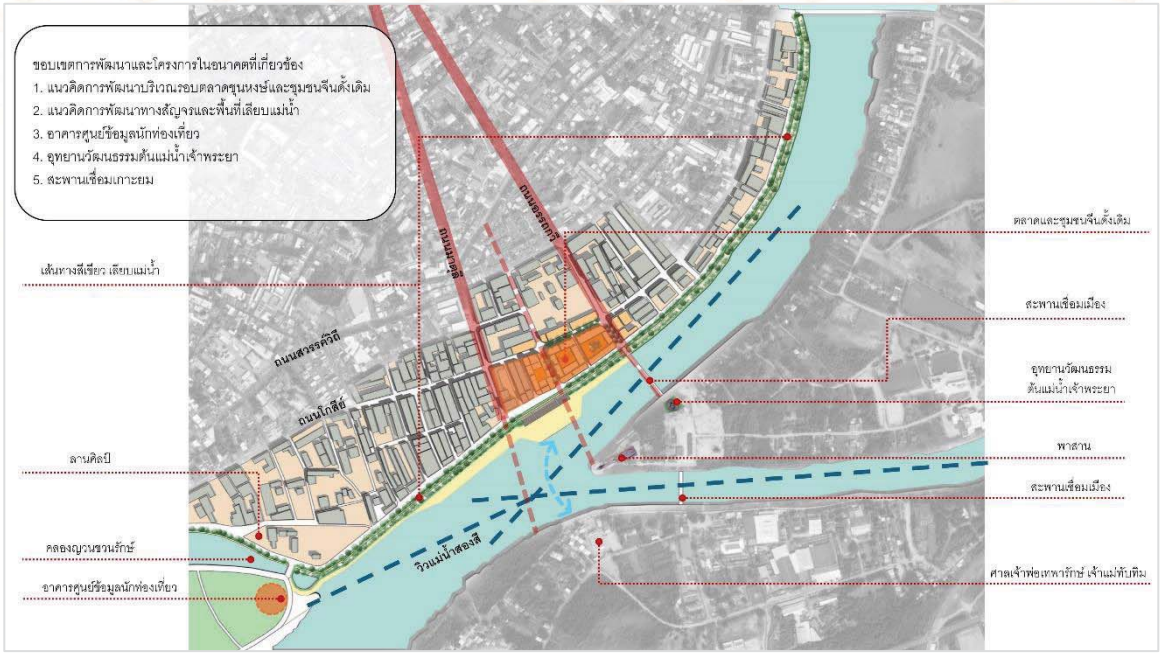
ตลาดชุนหงษ์ และชุมชนจีนดั้งเดิม

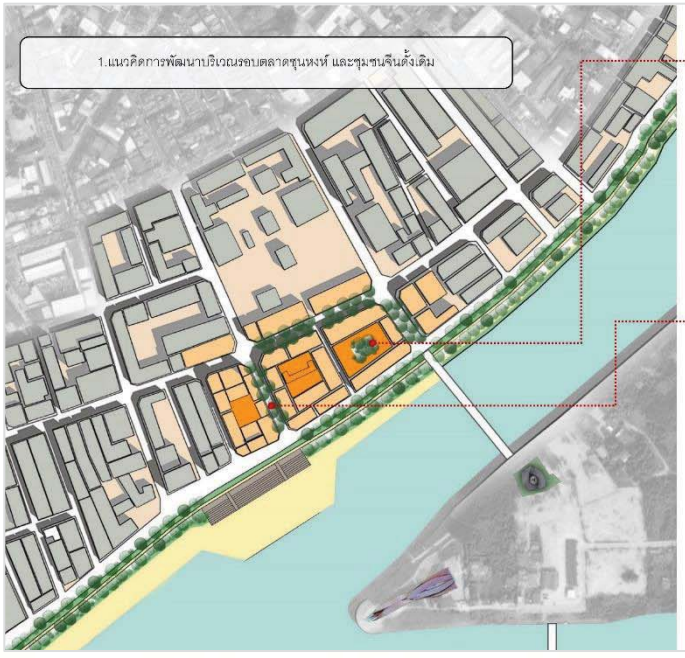


ครอกชุนหงษ์ เป็นฉบนที่อยู่ในแนวแกนกลาง ตัว V และอยู่ทึ่งกลางระหว่าง ถนนนาฬุลี กับ ฉบนครรถกวี ครอกนี้เป็นฉบนที่เชื่อมระหว่าง ถนนโกสีย์อันเป็นฉบนสายหลักตามแนวเหนือใต้ และถนนเลียบแม่น้ำ บริเวณนี้เป็นที่ตั้งของตลาดสดหลัก จึงนับได้ว่าเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนในอดีต



ตลาดชุนหงษ์และชุมชนจีนดั้งเดิมมีพื้นที่ประมาณ 26,800 ตร.ม ขนาดกว้างยาวโดยรอบ ประมาณ 800 ม.





1.1 การเชื่อมต่อของพื้นที่และถนนโดยรอบ

พื้นที่ในตลาดเก่านี้ มีอาคารเก่า ผู้จักกันในนามว่า ตึกเหลือง อาคารมีเค้าโครงในรูปแบบ โคโลเนียล ควรค่าแก่การอนุรักษ์ พื้นที่มีวัดโพธารามเป็นเจ้าของ ในอดีตเป็นตลาดขายผ้าใหญ่ แต่ปัจจุบัน ผู้เข้า ใช้พื้นที่ดำเนินธุรกิจลีเทา

อีกทั้งยังมีอาคารศุนย์พระเครื่อง ที่เป็นอาคารยาวแทรกตัวอยู่ระหว่าง ตึกแถวสมัยเก่า โดยมีหลังคาขนาดใหญ่คลุมอยู่ ทำให้เกิดเป็นพื้นที่ปิดซึ่งยากต่อการเข้าถึง

ในการพัฒนาพื้นที่จึงเสนอให้มีการเปิดพื้นที่บางส่วนให้โปร่งโล่ง เข้าถึงง่าย และเชื่อมทางสัญจรระหว่างตรอกชุนหงษ์ ถึงถนน อรรถกวี เมื่อเปิดพื้นที่ให้มีการสัญจรที่สะดวกขึ้นได้ ศักยภาพของพื้นที่จะปรากฏให้ประจักษ์ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในพื้นที่ เช่นการลงทุนใหม่ๆ เป็นต้น

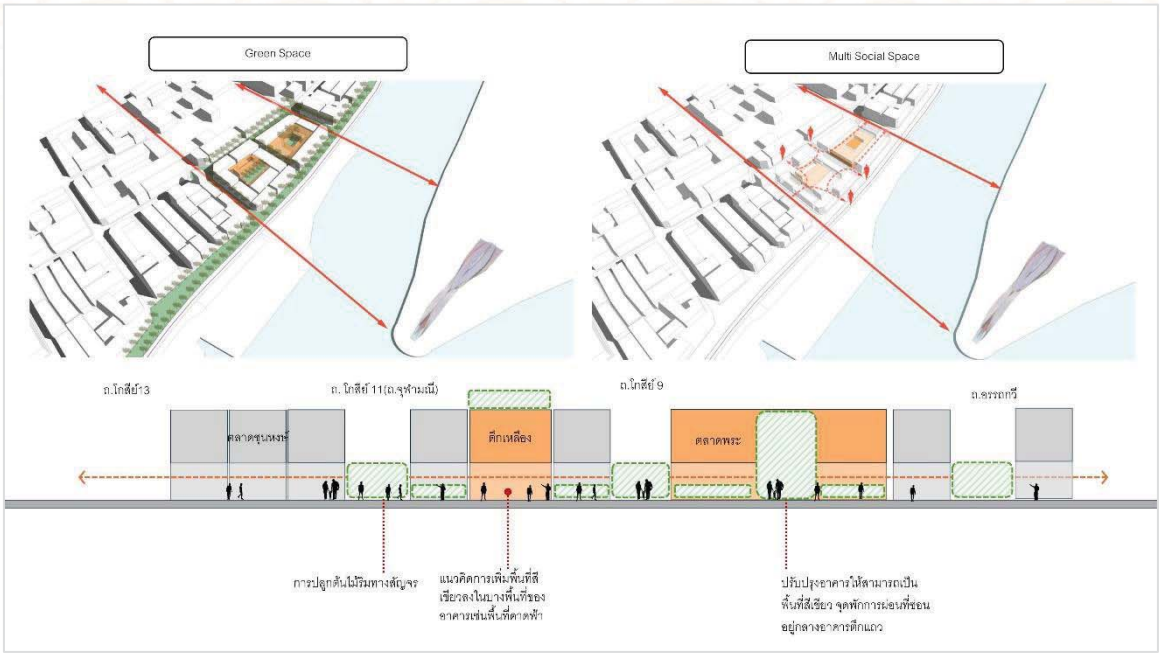
1.2 การพัฒนาถนนโดยรอบ

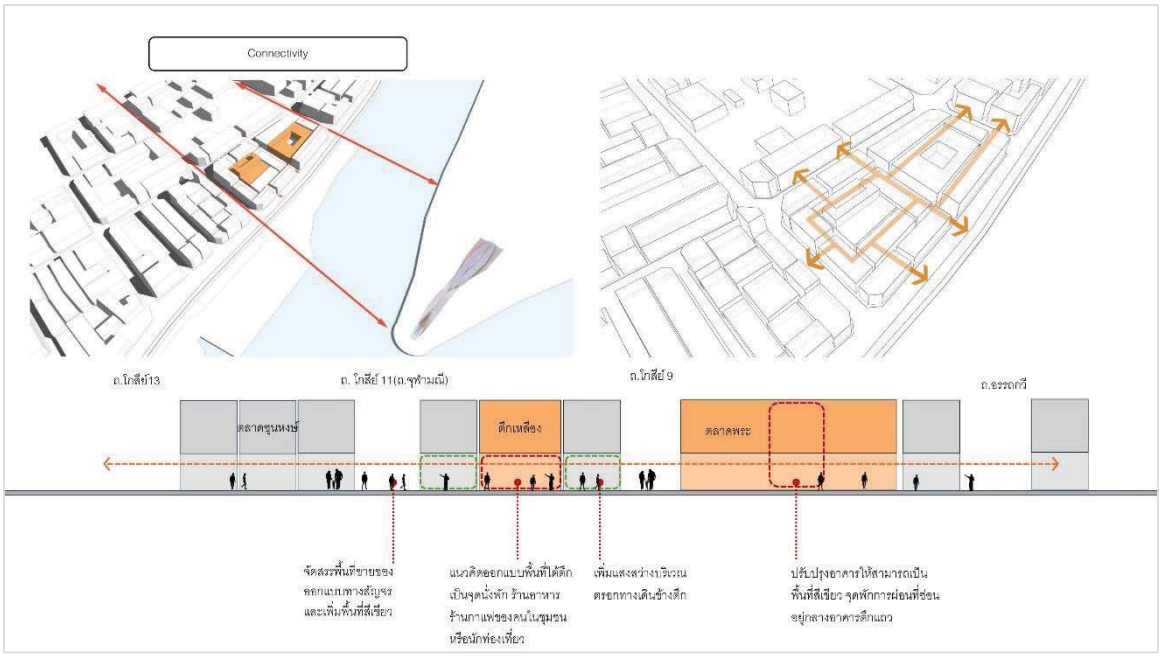
สภาพแวดล้อมและพื้นที่สีเขียวในเมือง

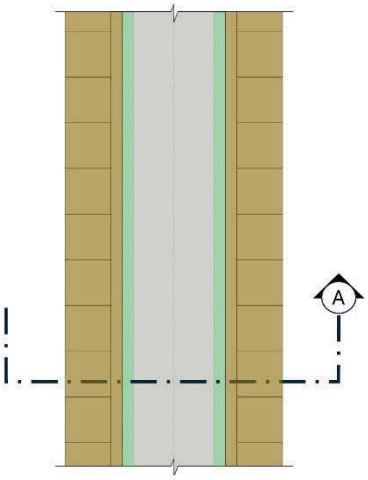
พื้นที่สีเขียวเฉลี่ยต่อประชากร เท่ากับ 9 ตร ม ต่อคน แต่ตามความเป็นจริงที่ปรากฏแก่สายตาคือความรู้สึกแห้งแล้ง ร้อน ไม่ร่มรื่น ทั้งนี้เพราะไม่ปรากฏต้นไม้ ที่ให้ร่มเงา ตามถนนสายต่างๆ ในเมือง รวมถึงถนนและทางเดินริมน้ำ และนี่น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้อุณหภูมิเฉลี่ยของนครสวรรค์สูงติดอันดับต้นๆ ของประเทศ

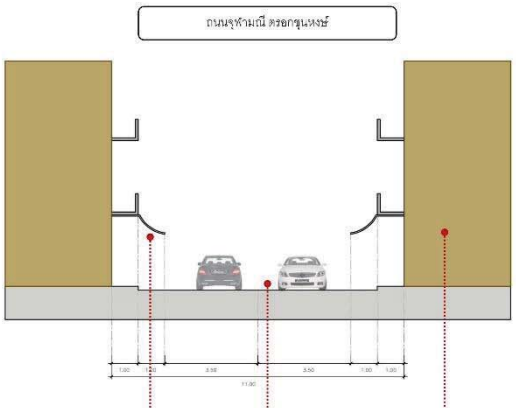
อุปสรรคอย่างหนึ่งของการปลูกต้นไม้ริมถนนคือสายไฟฟ้า ซึ่งจะทำให้การปลูกต้นไม้สูงเพื่อให้ร่มเงา จะต้องมีภาระค่าใช้จ่ายสูงในการตัดแต่ง ดูแลในระยะยาว

แนวทางการพัฒนาจึงเสนอให้มีการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน เริ่มปลูกต้นไม้ริมทาง เพื่อสร้างร่มเงา ลดความร้อนที่เกิดจากการเก็บความร้อนของมวลของอาคาร และการถ่ายเทความร้อนจากอาคาร ในรูปแบบอื่นๆ โดยเฉพาะจากเครื่องทำความเย็นรูปแบบต่างๆ เป็นต้น ในภาพรวมจะทำให้เมืองมีทัศนียภาพที่ มีความสะอาด เรียบร้อย และที่สำคัญ มีความร่มรื่นน่าอยู่ จากร่มเงาของต้นไม้สีเขียวริมทาง


Green Space
Multi Social Space
ถ.โกสีย์13
ถ. โกสีย์ 11(ถ.จุฬามณี)
ถ.โกสีย์ 9
ถ.อรรถกวี
ตลาดรุ่นหงษ์
ตึกเหลือง
ตลาดพระ
การปลูกต้นไม้ริมทางสัญจร
แนวคิดการเพิ่มพื้นที่สี
เขียวลงในบางพื้นที่ของ
อาคารเช่นพื้นที่ดาดฟ้า
ปรับปรุงอาคารให้สามารถเป็น
พื้นที่สีเขียว จุดพักการผ่อนที่ซ่อน
อยู่ภายอาคารตึกแถว


Connectivity
ถ.โกสีย์13
ถ. โกสีย์ 11(ถ.จุฬามณี)
ถ.โกสีย์ 9
ถ.อรรถกวี
ตลาดรุ่นหงษ์
ตึกเหลือง
ตลาดพระ
จัดสรรพื้นที่ขายของ
ออกแนวทางสัญจร
และเพิ่มพื้นที่สีเขียว
แนวคิดออกแบบพื้นที่ใต้ตึก
เป็นจุดนั่งพัก ร้านอาหาร
ร้านกาแฟของคนในชุมชน
หรือนักท่องเที่ยว
เพิ่มแสงสว่างบริเวณ
ตรอกทางเดินข้างตึก
ปรับปรุงอาคารให้สามารถเป็น
พื้นที่สีเขียว จุดพักการผ่อนที่ซ่อน
อยู่ภายอาคารตึกแถว

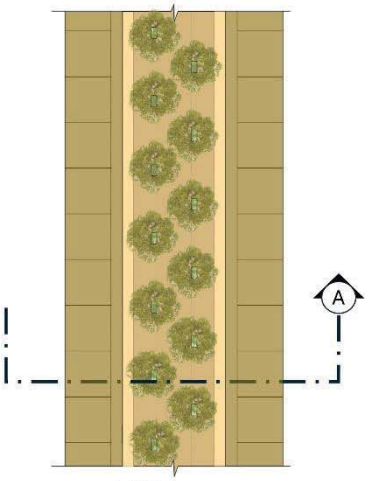




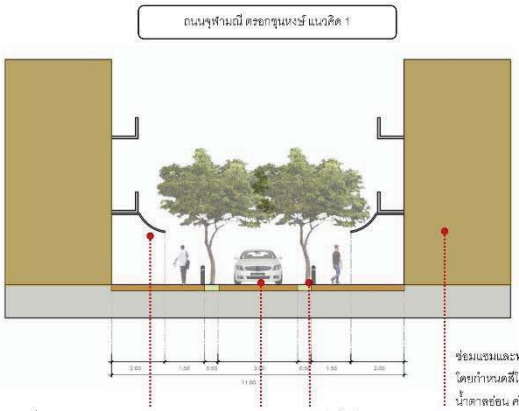
ถัดสาดที่ต่อเติมเกินแนวพุดบาท
สีของกันสาดที่ขัดกับเอกลักษณ์
อาคารสถาปัตยกรรมสมัยเก่า

ถนน 2 เลนสัญจรที่ไม่มีการแบ่ง
เขตทางวิ่งโดยชัดเจน

อาคารที่มีเอกลักษณ์ของ
สถาปัตยกรรมสมัยเก่า



ปลูกต้นไม้ในแนวทะแยงระยะ
ไม่เกิน 5 เมตร ทำให้ระยะแผ่ของ
ต้นไม้สามารถเป็นอุโมงทางเดิน
ที่ให้ร่มเงาได้



เปลี่ยนและกำหนดสีของกันสาด
ตลอดแนว ไม่ให้ขัดกับโทนสีของ
อาคารโดยรอบ ใช้เป็นสีน้ำตาล
อ่อนหรือครีม

ปรับเป็นถนน 1 เลน
สัญจร เดินรถทางเดียว
และเว้นพื้นที่ด้านข้าง
สำหรับให้คนเดินสัญจร

เพิ่มพื้นที่ปลูกต้นไม้และ
แนว Bollard เพื่อเพิ่ม
ความสร่างตลอด
แนวทางเดิน

ซ่อมแซมและทาสีใหม่
โดยกำหนดสีโทนเดิม เช่น
น้ำตาลอ่อน ครีม และขาว

ปรับระดับถนนและทำ
การเปลี่ยนพื้นผิวถนน



เลือกต้นเสลา (อินทรชิต) มาเป็นพันธุ์ไม้หลักในการปลูกบนถนนจุฬามณี

ต้นเสลา (อินทรชิต) เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นต้นไม้
ขนาดกลาง ใบซ้ำ ความสูงเฉลี่ย 10 - 20 เมตร มีดอกชมพูอ่อนไปม่วง

สามารถสร้างร่มเงาและบรรยากาศที่โดดเด่นให้กับถนนจุฬามณี











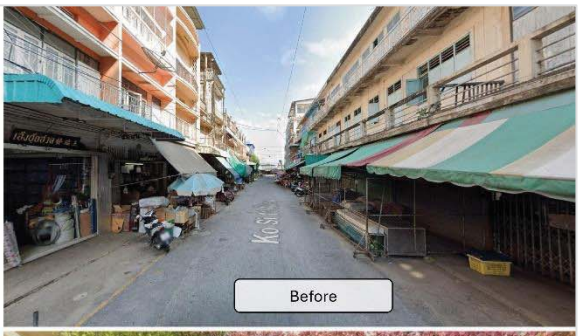
เลือกต้นเสลา (อินทรชิต) มาเป็นพันธุ์ไม้หลักในการปลูกบนถนนจุฬามณี

ต้นเสลา (อินทรชิต) เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นต้นไม้
ขนาดกลาง ใบซ้ำ ความสูงเฉลี่ย 10 - 20 เมตร มีดอกชมพูอ่อนไปม่วง

สามารถสร้างร่มเงาและบรรยากาศที่โดดเด่นให้กับถนนจุฬามณี

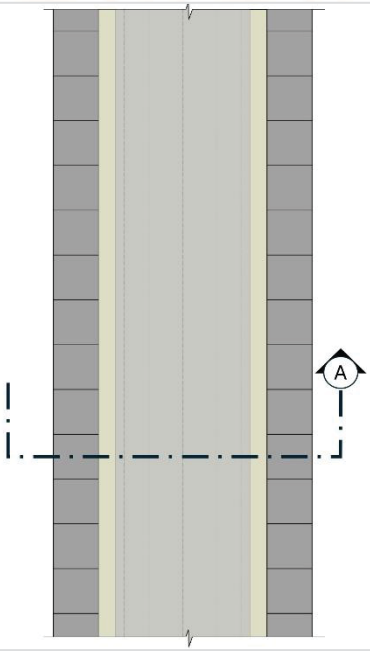


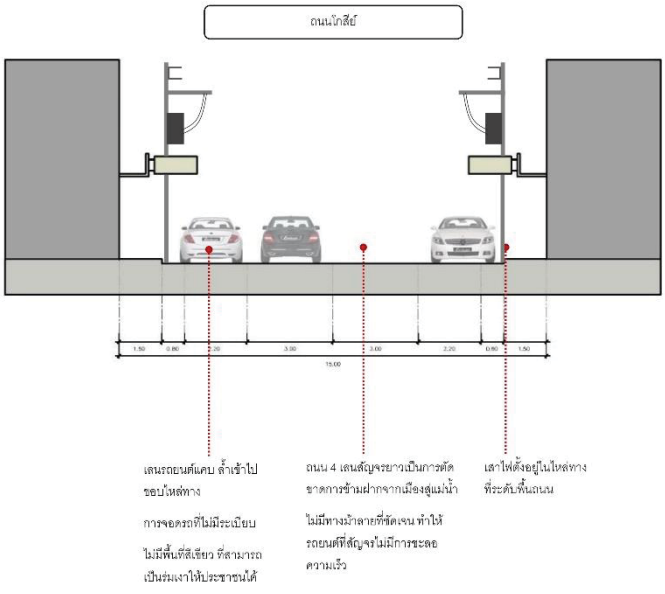


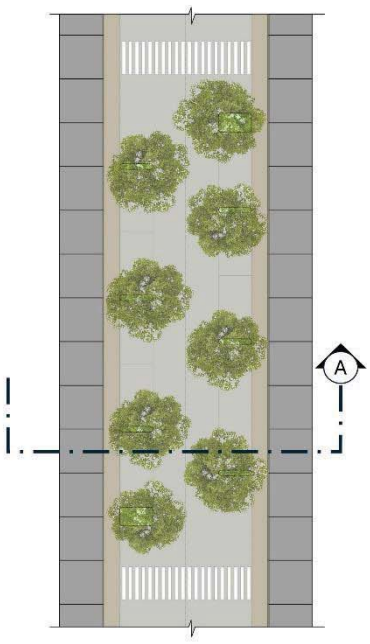


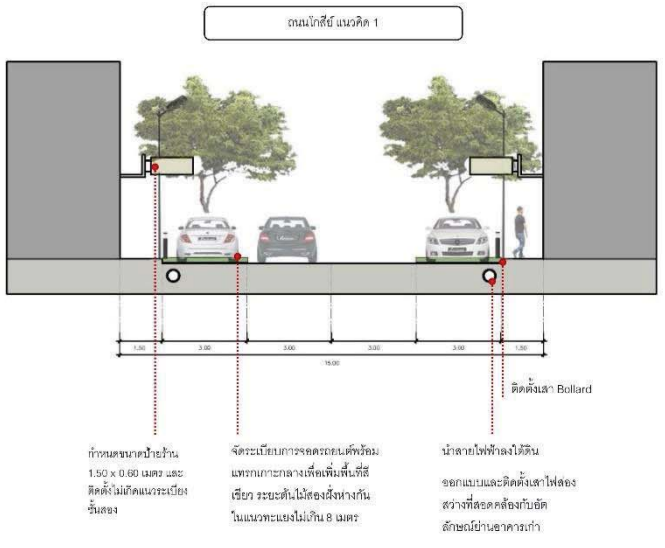


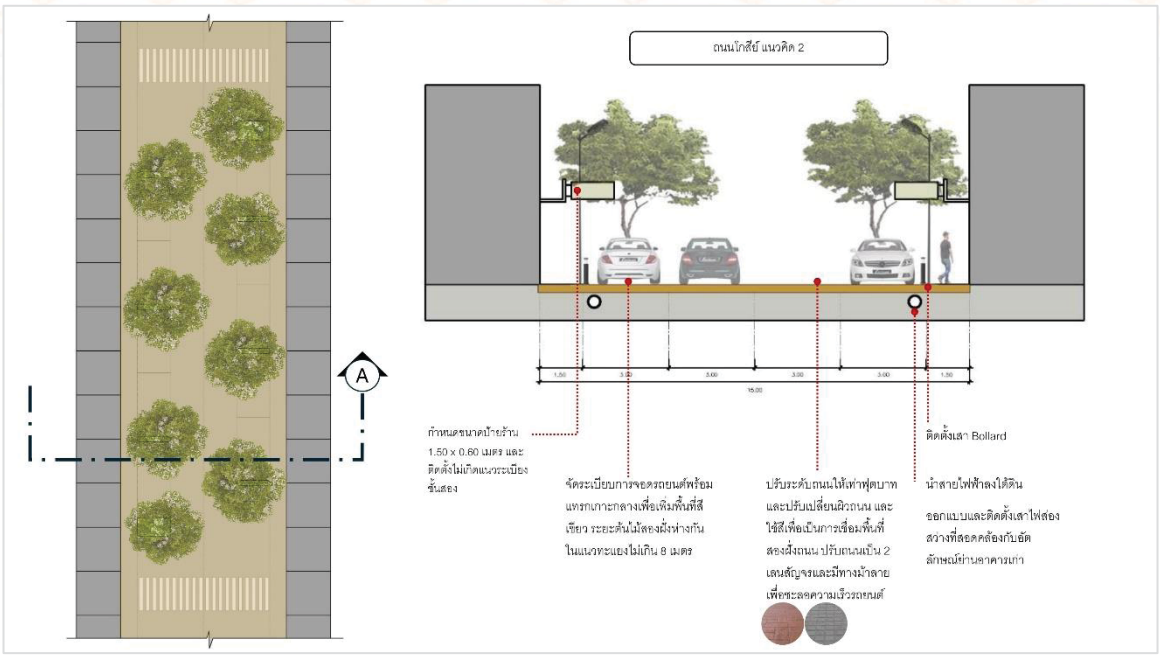


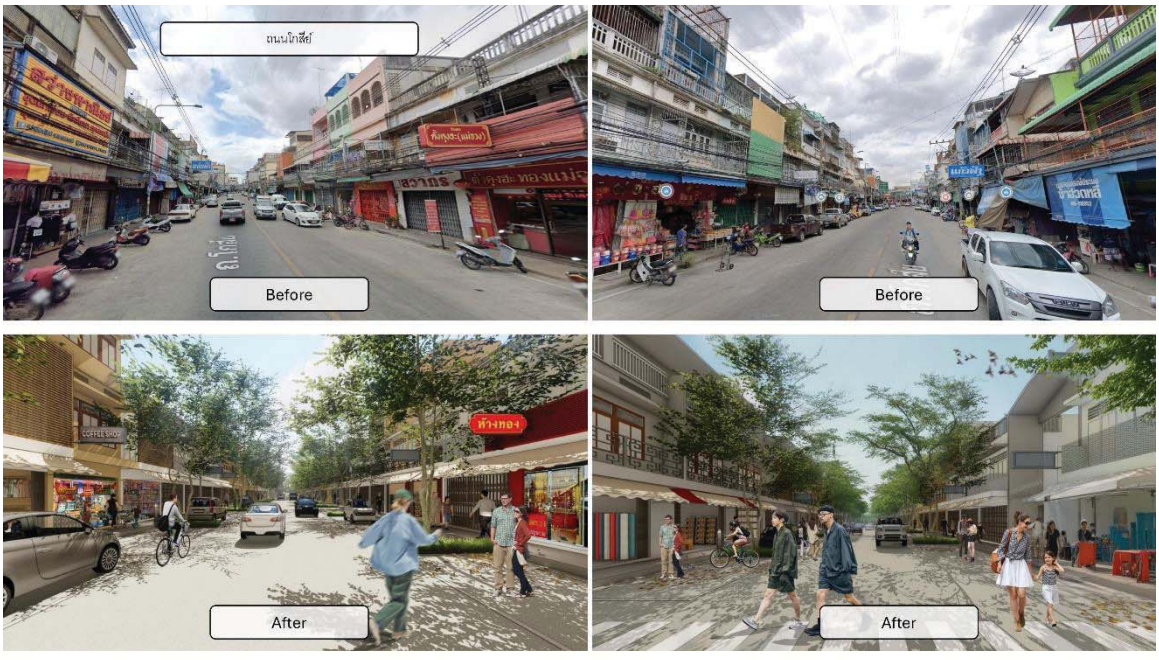

A

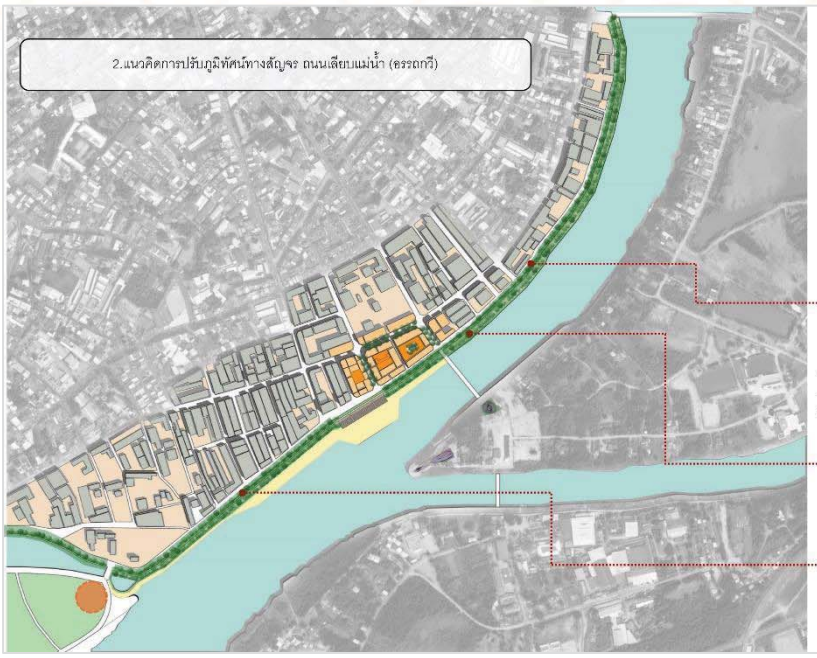

ถนนโกสีย์
1.50
0.80
3.00
3.00
3.00
2.20
0.80
1.50
15.00
เสนรถยนต์แคบ ล้ำเข้าไปขอบไหล่ทาง
การจอดรถที่ไม่มีระเบียบ
ไม่มีพื้นที่สีเขียว ที่สามารถเป็นร่มเงาให้ประชาชนได้
ถนน 4 เลนสัญจรยาวเป็นการตัดขาดการข้ามฝากจากเมืองสู่แม่น้ำ
ไม่มีทางม้าลายที่ชัดเจน ทำให้รถยนต์ที่สัญจรไม่มีการชะลอความเร็ว
เสาไฟตั้งอยู่ในไหล่ทางที่ระดับพื้นถนน


A


ถนนโกสีย์ แนวคิด 1
1.50
3.00
3.00
3.00
3.00
1.50
15.00
ติดตั้งเสา Bollard
กำหนดขนาดป้ายร้าน
1.50 x 0.60 เมตร และติดตั้งไม่เกินแนวระเบียงชั้นสอง
จัดระเบียบการจอดรถถนนด้านข้างแทรกเกาะกลางเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว ระยะต้นไม้ของสองฝั่งห่างกันในแนวทะแยงไม่เกิน 8 เมตร
นำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน
ออกแบบและติดตั้งเสาไฟสองข้างที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ย่านอาคารเก่า


A
ถนนโกสีย์ แนวคิด 2
กำหนดขนาดป้ายร้าน
1.50 x 0.60 เมตร และ
ติดตั้งไม่เกินแนวระเบียง
ชั้นสอง
จัดระเบียบการจอดรถยนต์พร้อม
แทรกเกาะกลางเพื่อเพิ่มพื้นที่สี
เขียว ระยะต้นไม้ลองฝั่งห่างกัน
ในแนวทะแยงไม่เกิน 8 เมตร
ปรับระดับถนนให้เท่าฟุตบาท
และปรับเปลี่ยนผิวถนน และ
ใช้สีเพื่อเป็นการเชื่อมพื้นที่
สองฝั่งถนน ปรับถนนเป็น 2
เลนสัญจรและมีทางม้าลาย
เพื่อชะลอความเร็วรถยนต์
ติดตั้งเสา Bollard
นำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน
ออกแบบและติดตั้งเสาไฟส่อง
สว่างที่สอดคล้องกับอัต
ลักษณ์ย่านอาคารเก่า


ถนนโกสีย์
Before
Before
After
After



เส้นทางเลียบแม่น้ำเจ้าพระยา

องค์ประกอบที่สำคัญของ พื้นที่ตลาดเก่า คือ เป็นพื้นที่เลียบแม่น้ำเจ้าพระยา ในอดีตชุมชนมีการปฏิสัมพันธ์กับแม่น้ำอย่างแนบแน่น โดยใช้หาดทรายริมแม่น้ำเป็นแหล่งสันทนาการของคนในชุมชน ในขณะเดียวกัน ก็ทำให้เมืองมีความเสี่ยงน้ำท่วมทุกปี ในฤดูน้ำหลาก ต่อมาเมื่อมีการสร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วม ทำให้สันเขื่อนที่มีความสูงบดบังทัศนียภาพของแม่น้ำจากฝั่ง แม้ว่าเขื่อนจะออกแบบให้มีทางเดินบริเวณสันเขื่อน แต่เมื่อร้านแผงลอยขายของ ซึ่งย้ายออกจากตลาดเก็บเหลือง ออกมาตั้งบนทางเท้าหน้าสันเขื่อน ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ และที่สำคัญ ทำให้การปฏิสัมพันธ์ของชุมชนกับแม่น้ำถูกตัดขาดจากกัน

4.1 แนวคิดออกแบบและจัดระเบียบร้านค้า

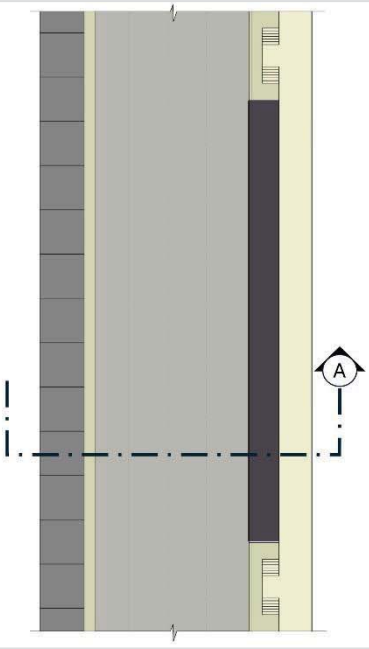
- ลดจำนวนแผงลอย ในช่วงจุดสำคัญเช่น ช่วงต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
- ออกแบบปรับปรุง แผงลอยรูปแบบใหม่ที่ลดผลกระทบ และส่งเสริม ทัศนียภาพบริเวณริมน้ำ
- ปลูกต้นไม้ริมสลับ ตามแนวแผงลอย และสันเขื่อน เพื่อสร้างร่มเงา ส่งเสริมการเดินเล่นบนสันเขื่อน

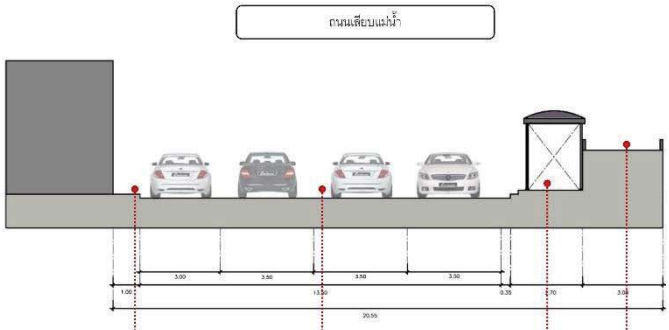
4.2 แนวคิดทางจักรยานนอกสันเขื่อน

- สร้างทางเดินทางจักรยานนอกสันเขื่อน เพื่อเพิ่มการปฏิสัมพันธ์ของชุมชนกับแม่น้ำ

4.3 แนวคิดปรับทางสัญจรและเพิ่มเลนจักรยาน

- การปรับทางสัญจรบนถนนอรรถกวี ต่อเนื่องบริเวณที่ไม่มีร้านค้า





ไม่มีพื้นที่สีเขียว ที่สามารถเป็นร่มเงาให้ประชาชนได้

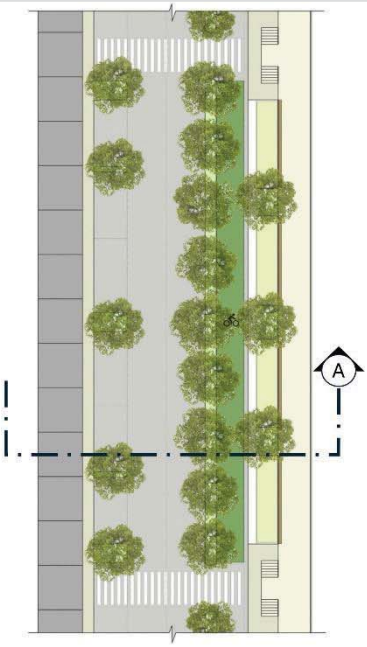
การจอดรถที่ไม่มีระเบียบ

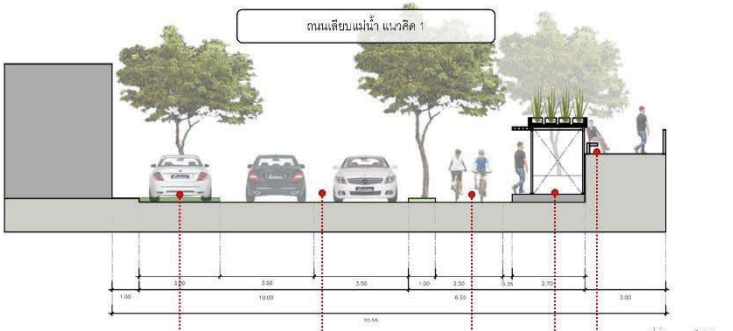
ถนน 4 เลนสัญจรยาวเป็นการตัดขาดการข้ามฝากจากเมืองสู่แม่น้ำ

ไม่มีทางม้าลายที่ชัดเจน ทำให้รถยนต์ที่สัญจรไม่มีการชะลอความเร็ว

โครงสร้างร้านค้าเดิมที่ตั้งเต็มพื้นที่ของฟุตบาทและมีความยาวต่อช่วง 40 เมตร

ทางเดินแนวสันเขื่อนสูงที่บดบังทัศนียภาพจากเมืองสู่แม่น้ำ





ออกแบบที่นั่งขนานไปกับทางเดินเพื่อเป็นจุดพักคอยและชมวิวแม่น้ำ

จัดระเบียบการจอดรถยนต์พร้อมแทรกเกาะกลางเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว และเปรียบเสมือนจุดสังเกตุก่อนถึงทางม้าลาย

ปรับถนนเป็น 2 เลนสัญจร และเพิ่มทางม้าลายในช่วงระยะทางขึ้นทางเดินบนสันเขื่อน เพื่อชะลอความเร็วรถยนต์และเป็นการชี้นำผู้คนจากตัวเมืองสู่ทางเดินริมแม่น้ำ

เพิ่มเลนจักรยานและแนวต้นไม้ตลอดแนว

ลดขนาดความยาวต่อเนื่องโดยการขั้นด้วยพื้นที่สีเขียวในระยะทุกๆ 8 เมตร

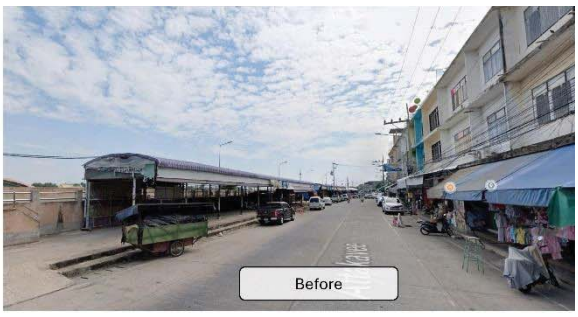
หลังคาร้านรองรับกระถางต้นไม้ตลอดแนว

กันสาดด้านหน้าติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์เพื่อให้ความสว่างตลอดแนวทางเดิน




Green Kiosk
8.00
3.00
8.00
ออกแบบขนาดร้านค้าความยาวไม่เกิน
8 เมตร เพื่อลดความแออัด
แทรกพื้นที่สีเขียวขนาด 2.5 - 3 เมตร
ในทุกๆช่วงร้านค้าระยะ 8 เมตร
เว้นช่วงร้านค้าสำหรับบันไดทางขึ้น
ทางเดินบนสันเขื่อนลดับกับพื้นที่สีเขียว


ถนนเลียบแม่น้ำ
Before

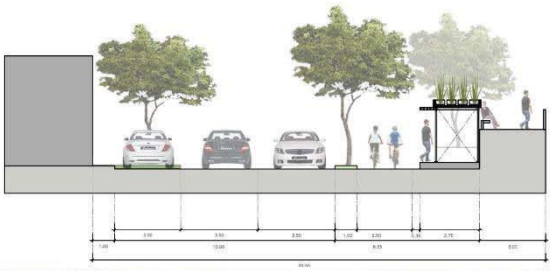

Before


After


After

ถนนเลียบแม่น้ำ

- ลดจำนวนแผงลอย ในช่วงจุดสำคัญเช่น ช่วงต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
- ออกแบบปรับปรุง แผงลอยรูปแบบใหม่ที่ลดผลกระทบ และ ส่งเสริม ทัศนียภาพบริเวณริมน้ำ
- ปลูกต้นไม้ริมสลับ ตามแนวแผงลอย และสันเขื่อน เพื่อสร้างร่มเงา ส่งเสริมการเดินเลนบนสันเขื่อน







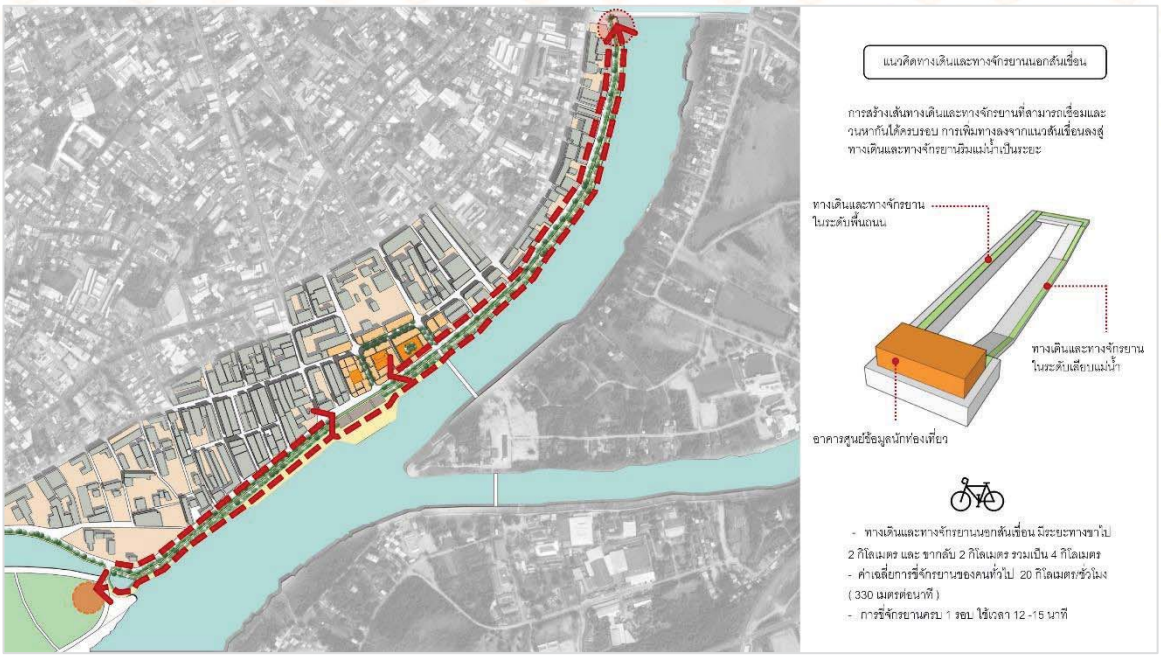
ถนนเลียบแม่น้ำ ช่วงไม่มีร้านค้า

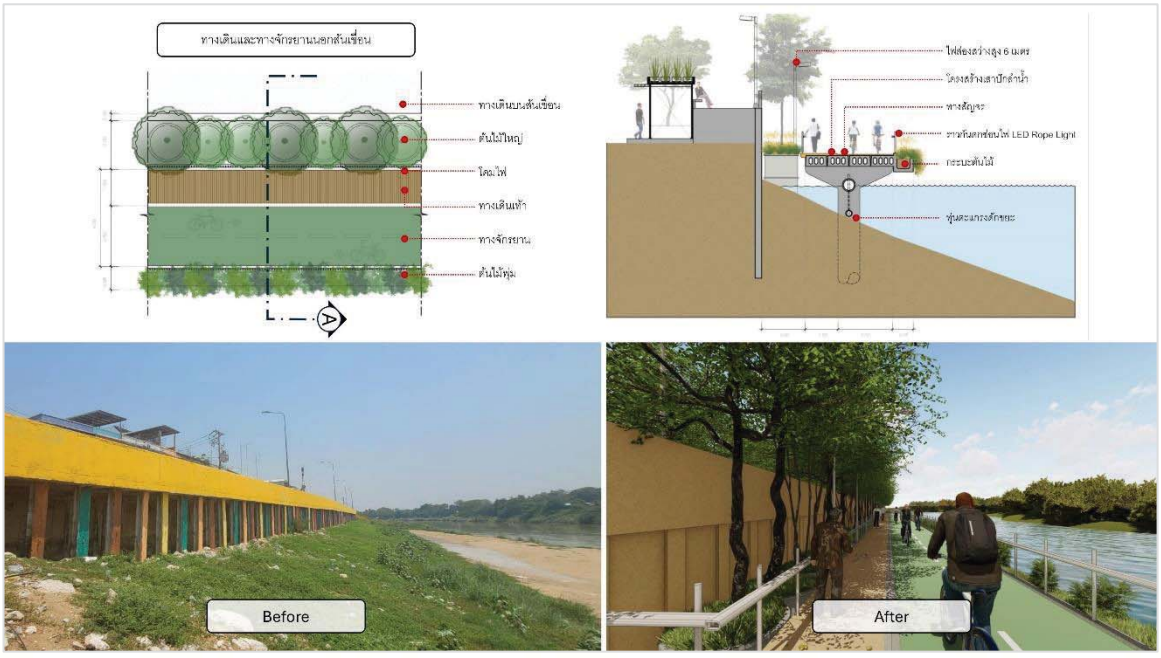
- เพิ่มต้นไม้สีเขียวทั้งสองฝั่งถนน เพื่อสร้างร่มเงา และชวนลดอุณหภูมิโดยรวม
- เพิ่มเลนจักรยานยาวตลอดถนน เพื่อส่งเสริมการเดินทางในรูปแบบที่เป็นมิตรต่อเมืองและสิ่งแวดล้อม








แนวคิดทางเดินและทางจักรยานนอกสันเขื่อน
การสร้างเส้นทางเดินและทางจักรยานที่สามารถเชื่อมและวนหากันได้ครบรอบ การเพิ่มทางลงจากแนวสันเขื่อนลงสู่ทางเดินและทางจักรยานริมแม่น้ำเป็นระยะ
ทางเดินและทางจักรยาน ในระดับพื้นถนน
ทางเดินและทางจักรยาน ในระดับเสียบแม่น้ำ
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- ทางเดินและทางจักรยานนอกสันเขื่อน มีระยะทางขาไป 2 กิโลเมตร และ ขากลับ 2 กิโลเมตร รวมเป็น 4 กิโลเมตร
- ค่าเฉลี่ยการขี่จักรยานของคนทั่วไป 20 กิโลเมตรชั่วโมง (330 เมตรต่อนาที)
- การขี่จักรยานครบ 1 รอบ ใช้เวลา 12 -15 นาที


ทางเดินและทางจักรยานนอกสันเขื่อน
ทางเดินบนสันเขื่อน
ต้นไม้ใหญ่
โคมไฟ
ทางเดินเท้า
ทางจักรยาน
ต้นไม้พุ่ม
ไฟส่องสว่างสูง 6 เมตร
โครงสร้างเสาบักลำน้ำ
ทางลัญจระ
ราวกันตกพร้อมไฟ LED Rope Light
กระบะต้นไม้
ทุ่นระแนงจักรยาน
Before
After

3. อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

นครสวรรค์ในอดีต เป็นเมืองที่ใช้พักการเดินทางระหว่าง กรุงเทพฯ กับ จังหวัดภาคเหนือ เพราะมีการเดินทางที่ต้องใช้เวลากว่า 4 ชม. จากกรุงเทพฯ ทำให้ธุรกิจที่พักค้างแรม อาหาร และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเฟื่องฟู แต่ปัจจุบัน การขยายถนน คุณภาพของพาหนะโดยสาร ทำให้การเดินทางใช้เวลาลดลงเหลือน้อยกว่า 3 ชม. จากกรุงเทพฯ-นครสวรรค์ จึงกลับกลายเป็นเมืองทางผ่าน การขยายตัวของธุรกิจและเมือง จึงเป็นไปอย่างช้า ๆ แนวคิดการปรับให้นครสวรรค์เป็นแหล่งท่องเที่ยวจึงเกิดขึ้น

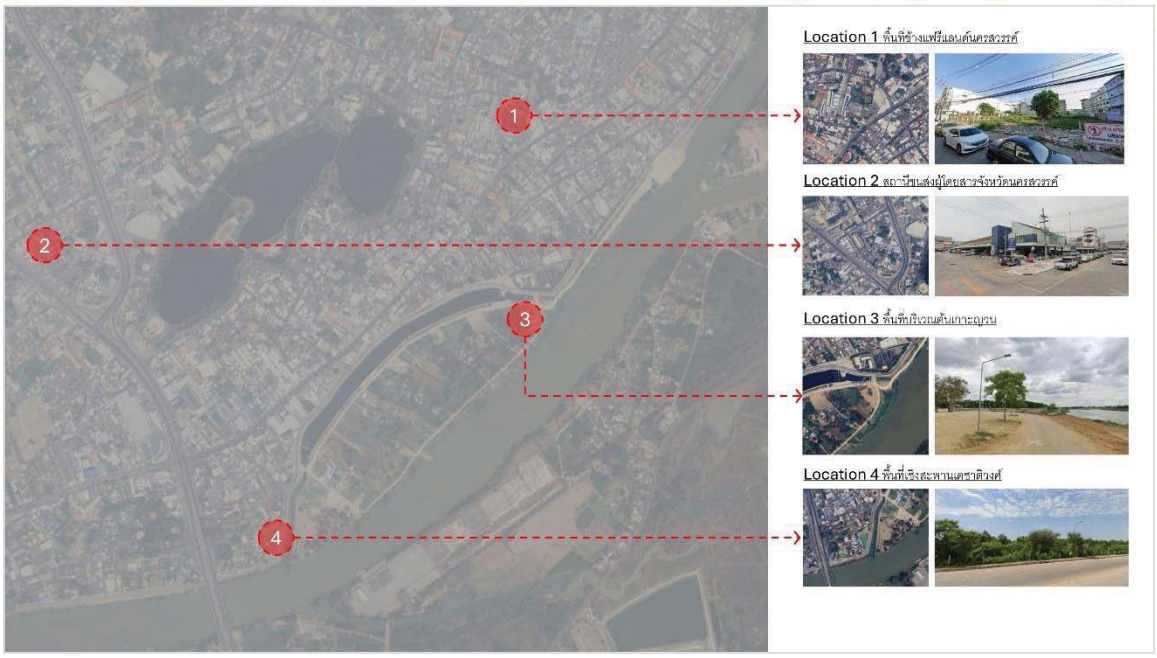
แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ มีหลายแห่งที่ขึ้นชื่อระดับประเทศ เช่น บึงบอระเพ็ด เทศกาลแห่เจ้าช่วงตรุษจีน พาสานต้นแม่นำเจ้าพระยา และอุทยานวัฒนธรรมต้นแม่นำเจ้าพระยา เจ้าแม่กวนอิมที่กำลังจะเปิดตัวในเร็ววันนี้

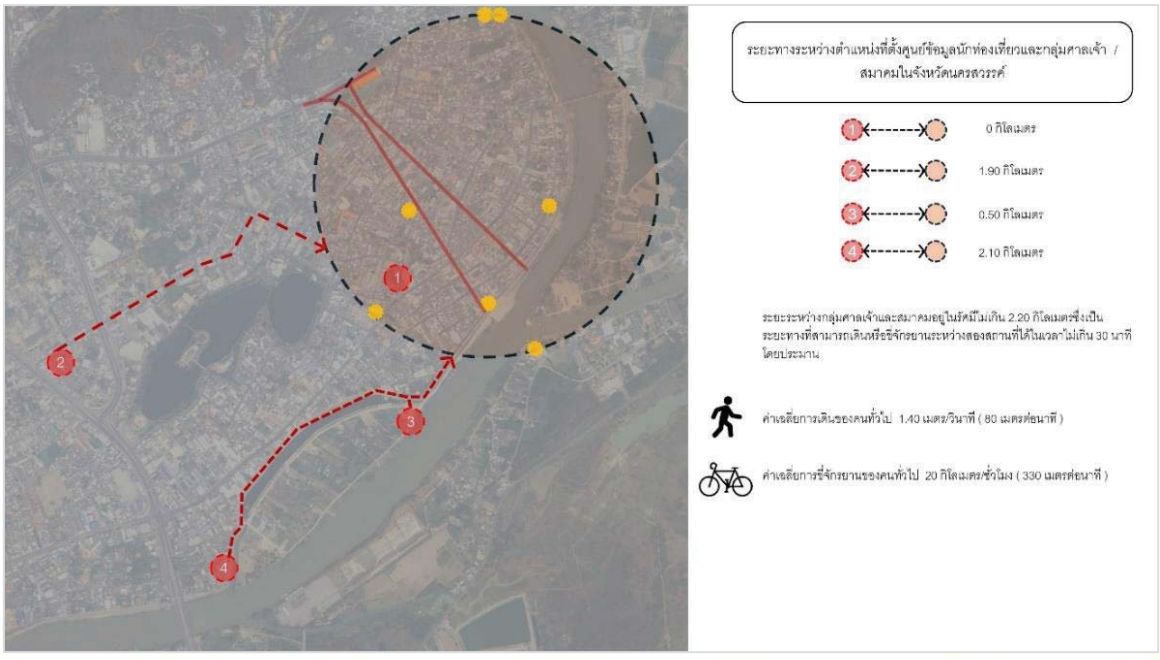
ในโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมจีน ก็จะมีการเชื่อมโยงศาลเจ้า 5 แห่ง เข้ามาให้เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอีกด้วย และในอนาคตเทศบาล และจังหวัดต่างก็มีการริเริ่ม โครงการใหม่ ๆ เช่นเทศกาลอาหารและอื่น ๆ ตามมาอีก

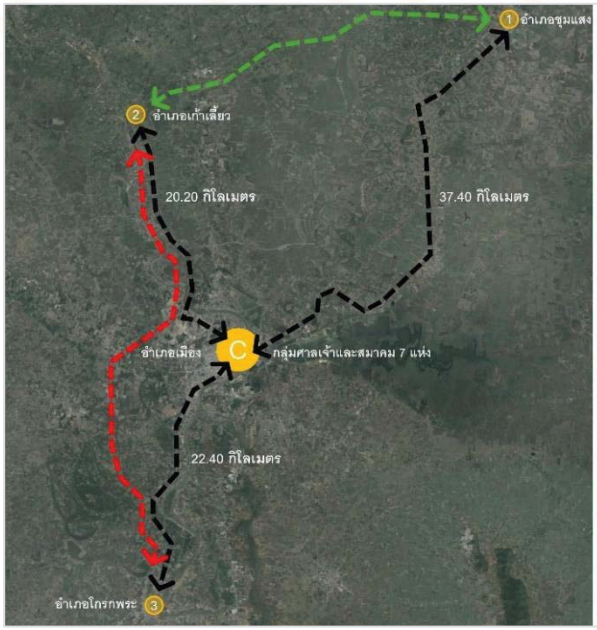
ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว (Tourist Information Center) เป็นจุดแวะแรกของนักท่องเที่ยว เพื่อการทำความเข้าใจ ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครสวรรค์รวมถึงข้อมูลการท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ

ตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์นี้ จะต้องอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวหลัก และเป็นจุดเปลี่ยนพาหนะ เช่น จากรถส่วนตัว หรือรถบัส สู่พาหนะรูปแบบอื่น ที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ เช่น อาจเป็นรถแทรมไฟฟ้าฟรีที่วิ่งเป็นลูป จักรยานให้เช่า เดินตามทางที่ร่มรื่น หรือทางเรือ เป็นต้น

ศูนย์นี้นอกจากจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจความเป็นมาเบื้องต้นแล้ว ยังเป็นการจัดระบบการจราจร ลดการติดขัด ลดมลภาวะ ในช่วงเทศกาล อีกด้วย


1
2
3
4
Location 1 พื้นที่ข้างแฟรี่แลนด์นครสวรรค์
Location 2 สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครสวรรค์
Location 3 พื้นที่บริเวณต้นเกาะญวน
Location 4 พื้นที่เชิงสะพานเดชาติวงศ์


1
2
3
4
ระยะทางระหว่างตำแหน่งที่ตั้งศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวและกลุ่มศาลเจ้า / สมาคมในจังหวัดนครสวรรค์
1 0 กิโลเมตร
2 1.90 กิโลเมตร
3 0.50 กิโลเมตร
4 2.10 กิโลเมตร
ระยะระหว่างกลุ่มศาลเจ้าและสมาคมอยู่ในรัศมีไม่เกิน 2.20 กิโลเมตรซึ่งเป็นระยะทางที่สามารถเดินหรือขี่จักรยานระหว่างสองสถานที่ได้ในเวลาไม่เกิน 30 นาทีโดยประมาณ
ค่าเฉลี่ยการเดินของคนทั่วไป 1.40 เมตร/วินาที (80 เมตรต่อนาที)
ค่าเฉลี่ยการขี่จักรยานของคนทั่วไป 20 กิโลเมตร/ชั่วโมง (330 เมตรต่อนาที)



ระยะทางระหว่างศาลที่อยู่ต่างอำเภอกับอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

C <------> 1 37.40 กิโลเมตร

C <------> 2 20.20 กิโลเมตร

C <------> 3 22.40 กิโลเมตร

ระยะห่างที่ใกล้ที่สุดระหว่างศูนย์กลางเทศบาลเมืองและศาลเจ้านอกเทศบาลเมือง มีระยะ 37.40 กิโลเมตร ซึ่งเป็นระยะทางที่ต้องใช้รถยนต์หรือรถโดยสารสาธารณะในการเดินทาง

เกณฑ์การเลือกตำแหน่งที่ตั้ง

Issue / Locations	 1. พื้นที่ข้างแม่น้ำแคนด้านครสวรรค์	 2. สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครสวรรค์	 3.พื้นที่บริเวณต้นเกาะญวน	 4. พื้นที่เชิงสะพานเดชาติวงศ์
1. การเข้าถึงพื้นที่	2	3	2	2
2. ความคล่องตัวของปริมาณการจราจร	1	2	3	3
2. ระยะทางเชื่อมต่อสู่แหล่งวัฒนธรรมจีน	3	1	3	1
3. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่	2	1	3	3
4. การสร้างรายได้แก่ชุมชน	3	3	1	1
5. การได้มาซึ่งพื้นที่	2	1	3	2
รวม	13	11	15	12

เกณฑ์การให้คะแนน
1 น้อย 2 ปานกลาง 3 มาก

พื้นที่ภายในอาคาร		รองรับคน (คน)	LOS (ตร.ม./คน)	พื้นที่ / ตร.ม.
โซน	ห้อง			
พื้นที่สาธารณะ	โถงต้อนรับและประชาสัมพันธ์และจำหน่ายตั๋ว	100	1.5	150
	ร้านกาแฟ			70
	ห้องน้ำ			80
	พื้นที่ทางเดิน 30%			90
	พื้นที่รวม			390
พื้นที่นิทรรศการ	ห้องจัดแสดง	100	1.5	150
	นิทรรศการหมุนเวียน			80
	พื้นที่ทางเดิน 30%			70
	พื้นที่รวม			300
พื้นที่สนับสนุนนิทรรศการ	ห้องเตรียมนิทรรศการ			50
	ห้องควบคุมนิทรรศการ			30
	ห้องเก็บของ			40
	พื้นที่ทางเดิน 30%			36
	พื้นที่รวม			156
สำนักงาน	พื้นที่สำนักงาน	10		50
	ห้องน้ำ			30
	ห้องเก็บของ / ห้องเก็บเอกสาร			15
	พื้นที่ทางเดิน 30%			28.5
	พื้นที่รวม			123.5
พื้นที่สนับสนุนสำนักงาน	ห้องปฐมพยาบาล			10
	ห้องแม่บ้าน / ห้องเก็บของ			18
	ห้องไฟฟ้า			25
	ห้องเครื่องกำเนิดไฟฟ้า			40
	ห้องปั๊ม			15
	ห้องขยะ			8
	พื้นที่ทางเดิน 30%			35
	พื้นที่รวม			151
	พื้นที่ภายในอาคารรวม			1120.5
พื้นที่ภายนอกอาคาร				
พื้นที่จอดรถ	ที่จอดรถทั่วไป, ที่จอดรถสำนักงาน, ที่จอดรถส่วนบริการ	10 คัน		125
	ที่จอดรถคนพิการ	1 คัน		20.5
	ที่จอดรถบัส (4x12)	2 คัน		100
	ที่จอดรถจักรยาน	30 คัน		60
	ทางเข้า-ออก , ถนน 35%			92
	พื้นที่ภายนอกอาคารรวม			397.5
	พื้นที่รวมทั้งหมด			1518

สูตรการหาพื้นที่

การรองรับคน X LOS 1.5 (ตร.ม.)

พื้นที่ภายในอาคารรวม	1120.5 ตร.ม.
พื้นที่ภายนอกอาคารรวม	297.5 ตร.ม.
พื้นที่รวมของโครงการ	1518 ตร.ม.

อาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

การจัดสรรโปรแกรม

1 . พื้นที่สาธารณะ

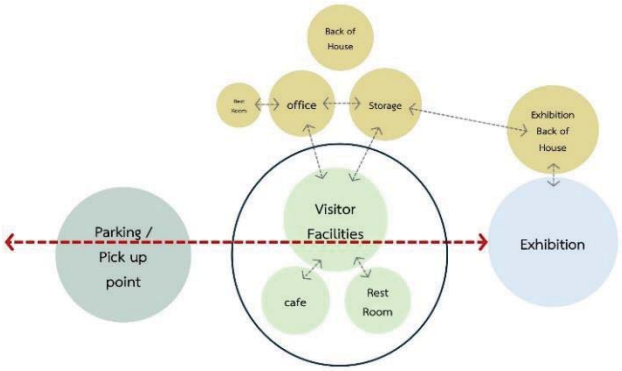
2. พื้นที่นิทรรศการ

3. พื้นที่สนับสนุนนิทรรศการ

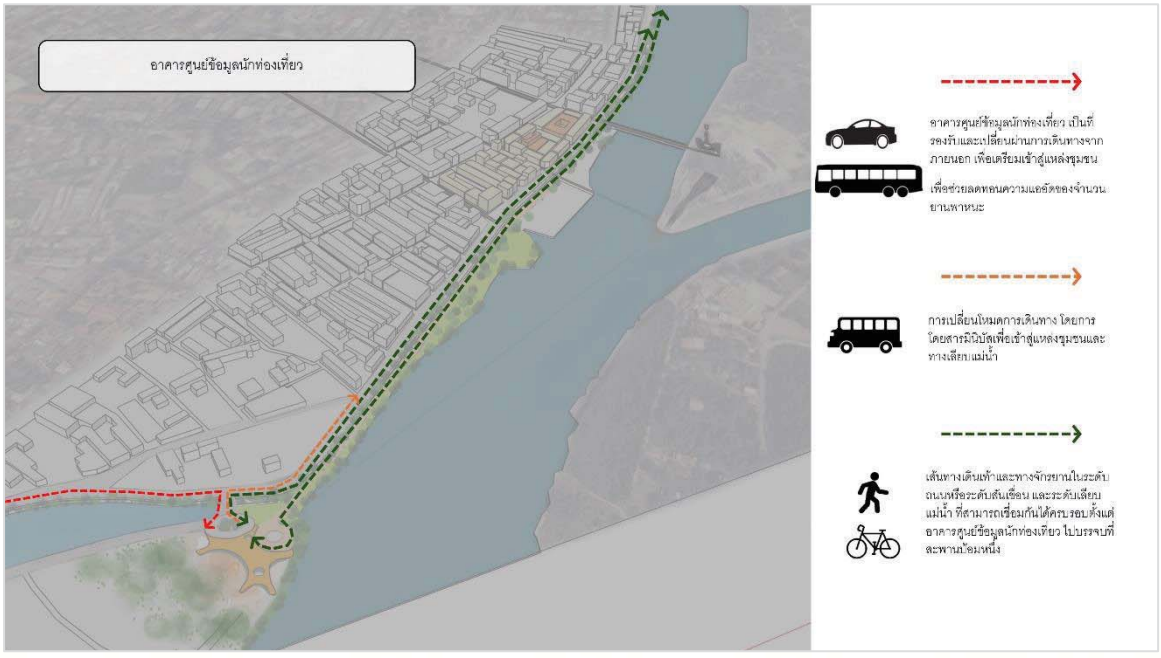
4. สำนักงาน

5. พื้นที่สนับสนุนอาคาร

6. พื้นที่จอดรถ




อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
ตลาดรุ่นทงษ์และชุมชนจีนดั้งเดิม
สะพานเชื่อมเมือง
อุทยานวัฒนธรรมตีนแมน้ำเจ้าพระยา
แนวแกนแม่คลอง
พาสาน
ทางเดินเท้าและทางจักรยานเลียบแม่น้ำ
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว


อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว เป็นที่รองรับและเปลี่ยนผ่านการเดินทางจากภายนอก เพื่อเตรียมเข้าสู่แหล่งชุมชน
เพื่อช่วยลดทอนความแออัดของจำนวนยานพาหนะ
การเปลี่ยนโหมดการเดินทาง โดยการโดยสารมินิบัสเพื่อเข้าสู่แหล่งชุมชนและทางเลียบแม่น้ำ
เส้นทางเดินเท้าและทางจักรยานในระดับถนนหรือระดับตลิ่งเชื่อน และระดับเลียบแม่น้ำ ที่สามารถเชื่อมกันได้ครบรอบตั้งแต่อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ไปบรรจบที่ละพานอีกหนึ่ง

แนวความคิดที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนเดิมในการศึกษานี้ จะเริ่มต้นจากการให้ความสำคัญกับ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเมืองให้มีความน่าอยู่ หลีกเลี่ยงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเดิมของคนในชุมชนโดยเชื่อว่า สภาพแวดล้อมใหม่ ที่น่าอยู่ ร่มรื่น จะนำไปสู่โอกาสใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชน ในช่วงเวลาที่เหมาะสม

โครงการจากแนวทางที่นำเสนอ จะต้องผ่านกระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ของคนในชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางการจัดเทศกาลชั่วคราว ณ ตรอกชุนหงษ์

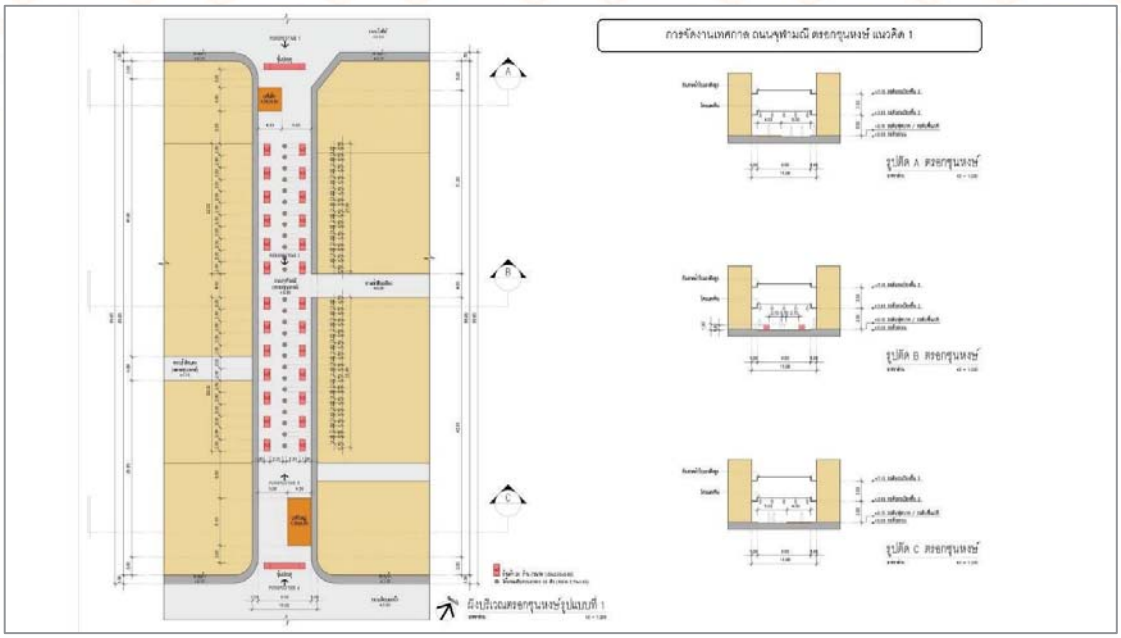
การจัดงานเทศกาลชั่วคราว ในวันที่ 23-24 สิงหาคม 2567 มีแนวคิดให้ ตรอกชุนหงษ์ ซึ่งเป็นชุมชนจีนดั้งเดิมกลายเป็นถนนคนเดิน โดยจะมีการจัดงานแสดง และส่งเสริมวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ เช่น ศิลปะและอาหาร

แนวคิดการจัดวางตำแหน่งเวทีแบ่งเป็น

1. การจัดวางเวทีใหญ่และเวทีเล็กที่ตำแหน่งหัวและท้ายของถนน ใกล้กับซุ้มประตูที่ตัดกับถนนโกสีย์และถนนเลียบแม่น้ำ

2. การจัดวางเวทีใหญ่ไว้ที่หัวถนนตัดกับถนนเลียบแม่น้ำ และวางเวทีเล็กไว้ด้านในตรงกลางตรงกับทางเข้าตึกเหลือง

โดยทั้งสองแนวคิดจะมีรูปแบบการจัดวางซุ้มประตูทั้งสองฝั่งหัวและท้ายของถนน ที่ตัดกับถนนโกสีย์และถนนเลียบแม่น้ำ วางร้านค้าไว้ด้านข้างสองฝั่งตลอดแนวถนนตรอกชุนหงษ์ และวางโต๊ะกลมระหว่างร้านค้าทั้งสองฝั่ง


การจัดงานเทศกาล ถนนสุขุทวมณี ตรอกซุนหงษ์ แนวคิด 1
รูปตัด A ตรอกซุนหงษ์
รูปตัด B ตรอกซุนหงษ์
รูปตัด C ตรอกซุนหงษ์
ผังบริเวณตรอกซุนหงษ์รูปแบบที่ 1


แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 1



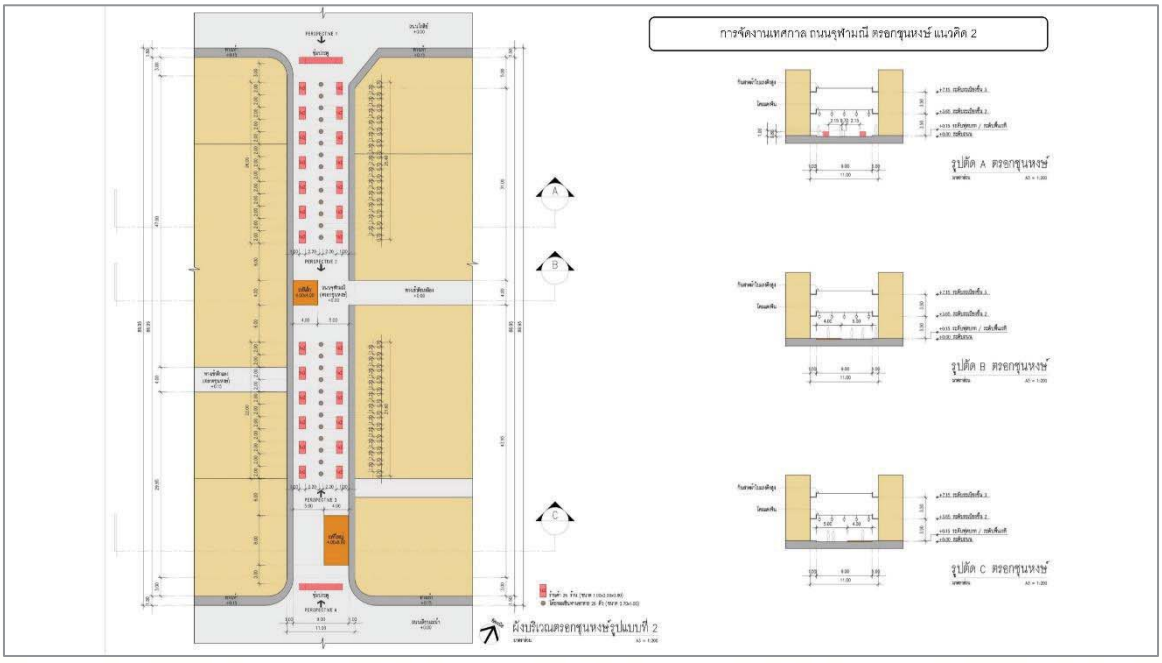
แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 2



แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 3



แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 4





แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 1



แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 2



แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 3



แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 4

นวัตกรรมดนตรี “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ”

ชื่อ**ชื่อผลงานนวัตกรรม (ภาษาไทย)** นวัตกรรมดนตรี “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ”

คำสำคัญต่อการเข้าถึงผลงาน “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ” “นครสวรรค์เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน” “อัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา”

ชื่อ**ผลงานนวัตกรรม (ภาษาอังกฤษ)** The Flying Dragon of Pak Nam Pho Song.

รูปภาพผลงาน Music Full Score เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ




The Flying Dragon of Pak Nam Pho
Music by วศ.กร.สุชาติ แสงทอง
Arr.Prateep Suphanrojn
♩=160
Piccolo
Flute
Oboe
Clarinet in B♭
Horn in F
Trumpet in B♭
Trombone
Bass Trombone
Timpani
Drums 1
Drums 2
Cymbals
Tambourine
Wind Chimes
Glockenspiel
Xylophone
Piano
♩=160
Violin I
Violin II
Viola
Violoncello
Contrabass


2
8
A
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
A
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.


16
B
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
B
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.


4
24
C
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
C
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.


32
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.


6
40
D
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
D
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.


47
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
f
pp
fp

8


55
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
fp
f
pp
mp
p


64
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
p
pizz.


10
75
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
mp
pp
arco


87
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
mp

12


99
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
To Xyl.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.


109
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.


14
119
E
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
E
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.


128
F
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
F
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.

16


135
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.


143
G
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
G


18
151
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.


159
H
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
H
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.


167
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
f
pp
fp


175
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.


22
179
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.

ประมวลภาพกิจกรรมงานเทศกาลอาหารจีน 5 ภาษา และศิลปะการแสดงเมืองปากน้ำโพ
ย่านเมืองเก่า ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
วันศุกร์ ที่ 23 – วันเสาร์ ที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา 17.00-21.00 น.

งานเทศกาลอาหารจีน 5 ภาษา และศิลปะการแสดงเมืองปากน้ำโพ “ย่านเมืองเก่า ตรอกชุนหงษ์” ชุด ชวน ชิม (สวมชุดจีน : งดงามนามฮั่นฝู “ชวน” ชมดู : เมืองเก่าตรอกชุนหงษ์ ตรงไป “ชิม” : อิ่มสำราญอาหารจีน (5 ภาษา), พบกับบูทอาหารจีน “ปากน้ำโพโหงวซก” และกิจกรรมการแสดงอีกมากมาย ของนักแสดงชาวไทย และชาวจีน เกือบ 30 ชีวิตจากคณาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ กับ วิทยาลัยเทคนิคอาชีวศึกษาเทียนจินโป๋ห่าย (ประเทศจีน)









ร้านเจ๊อ้ว
ขนมหวาน















กะ
ลอ

Chinese Cultural Practices

วิถีวัฒนธรรมจีน

那空沙旺中国风俗文化

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลาย
ทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

nscc.nsru.ac.th